

5 | 1996

VOJENSKÝ PROFESIONÁL

ARMÁDNÍ ODBORNÝ ČASOPIS

Zkrácené tabulky střelby pro 82mm minomet vz. 52 a jejich použití

Ing. BOHUMÍR DANIEL, plk. v zál.

Nové návěsné buldozerové zařízení bojových tanků a jejich modifikací NBZ -90

*Npor. Ing. JAROSLAV ŠMEJKAL
Ing. OLDŘICH FOJTÍK*

Jde jen o vševojskovost REB?

Pplk. Ing. PETR MUSIL

Organizace přípravy vojenských řidičů v AČR

Ing. STANISLAV ŠEDÝ

VOJENSKÝ PROFESIONÁL

Armádní odborný časopis

● Vydává ministerstvo obrany ve vydavatelství MAGNET-PRESS

● Šéfredaktor
plk. Ing. Vilibald Dvorský

● Zástupce šéfredaktora
plk. Ing. Petr Obermayer

● Redakce: plk. Josef Gajda, Jarmila Pošpišilová, Jaroslava Kaiglová

● Redakční rada: pplk. Ing. Jan Houha, plk. Ing. Vojtěch Jamrich, plk. Ing. Miloš Jiříkovský, plk. v zál. doc. Ing. Josef Kašpar, CSc., plk. Ing. Josef Kohout, CSc., plk. v zál. prof. Ing. Kamil Kollert, CSc., plk. Ing. Aleš Komár, CSc., plk. Mgr. Antonín Konrád, pplk. Ing. Zdeněk Krůta, pplk. Ing. Alexander Lehner, plk. doc. Ing. Vítězslav Stodůlka, CSc., plk. Ing. Bohumil Vaníš, plk. Václav Vavřík, pplk. Ing. František Komrská, plk. gšt. Ing. Jozef Žerebák

● Adresa: Redakce časopisu Vojenský profesionál, Vladislavova 26, 113 66 Praha 1 (telefon 24 22 73 84-92; 24 22 77 23-29; linky 324, 384, 385)

● Časopis vychází měsíčně v rozsahu 40 tiskových stran a 4 strany obálka, cena jednorázového výtisku je 10 Kč (předplatné na rok 120 Kč)

● Rozšiřuje vydavatelství MAGNET-PRESS, administrace, Praha 1, Vladislavova 26, PSČ 113 66 (telefon 24 22 73 84-92; 24 22 77 23-29; linka 445, Fax: 24 22 31 73; 24 21 73 15). Pro čtenáře ve Slovenské republice MAGNET-PRESS SLOVAKIA, s. r. o., Grösslingova 62, 811 09 Bratislava, tel./fax: 07/36 13 90, cena předplatného na jeden výtisk ve SR je 12,- Sk. Ostatní objednávky do zahraničí zabezpečuje vydavatelství MAGNET-PRESS, OZO. 312, po zaslání bankovního šeku na výše uvedenou adresu. Celoroční předplatné pozemní cestou je 55,- DEM nebo 40,- US \$, letecky 68,- DEM nebo 49,- US \$.

● Uveřejněný obrazový materiál a nevyžádané rukopisy se nevracejí

● Zveřejněné názory nemusí být totožné s názory redakce a vydavatele

● Tiskne Naše vojsko 08, Vlastina 23, Praha 6

● Rukopis tohoto čísla byl předán tiskárně 4. 3. 1996.

● Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha č. j. 5045/1994 ze dne 14. 11. 1994 a RPP Bratislava - Pošta Bratislava 12 dňa 23. 8. 1993, č. j. 74/93.

● Registrační značka MK ČR 6123

● MČ 47 759

● ISSN 1210 - 3179

© Vydavatelství MAGNET-PRESS

OBSAH

Doc. Ing. M. DŘÍMAL, CSc. (plk. v zál.), pplk. Ing. B. RÝZNAR, CSc.: „Taktika - 96“	1
Genmjr. Ing. L. KLÍMA: „Možnost výběru nových letounů je ze čtyř typů“	2
Pplk. Ing. M. JURÁČKA: Vliv odvodu na profesionalizaci armády - ohlas	4
Pplk. Ing. P. MUSIL: Jde jen o vševojskovost REB?	5
Kpt. Ing. R. SIWEK: Cvičení COOPERATIVE NUGGET - 2. část	7
Pplk. Ing. V. MRÁZEK, CSc.: Velení vojskům - jedna z hlavních priorit postupného přechodu na standardy NATO - 4. část	8
Plk. v zál. Ing. J. KAŠPAR, CSc.: Obrana v horském a zalesněném terénu - 2. část	10
Ing. S. ŠEDÝ: Organizace přípravy vojenských řidičů v AČR	12
Plk. A. BENEŠ: Průzkum v sestavě protivníka - část 3	13
Ing. B. DANIEL, plk. v zál.: Zkrácené tabulky střelby pro 82mm minomet vz. 52	14
Mjr. Ing. B. KRAJČA: Moderní hydraulická lopatová rýpadla na automobilových nebo kolových podvozcích	19
Npor. Ing. J. ŠMEJKAL, Ing. O. FOJTÍK: Nové návesné buldozerové zařízení bojových tanků a jejich modifikací NBZ - 90	21
O. PATOČKA: Dva způsoby řízení	23
Plk. P. MAJER: Upevňování obrany Polské republiky	24
Ing. RNDr. Mgr. J. ŠILHAVÝ, Mgr. S. BALÍK: K dalšímu vzdělávání učitelů - štábních důstojníků bundeswehru	25
Mjr. Ing. E. KRISTEK, pplk. Ing. M. MUSIL: Některé poznatky z výcviku jednotek pozemního vojska bundeswehru	26
Představy Ruska o budoucí válce	27
Kpt. Ing. J. PITAŠ: PTRS BILL - střela TOP ATTACK	28
Mjr. Ing. J. KOUDELKA, Ing. L. TRTÍLEK: Situační značky chemického vojska (II.)	30
Mjr. PaedDr. Z. KVAKA: Výcvik ve vojenskopraktickém lezení	32
Ing. J. NASTOUPIL (plk. v zál.): Psychologická pomoc při pohromách	33
Plk. v zál. Ing. Z. ŘEZÁČ: Vládní vojsko	34
Sarajevo: elitní střelci proti sniperům	36
Porostou výdaje na americké ozbrojené síly?	37

Připravujeme do č. 6/1996

Pplk. Ing. R. BUREŠ: Jaké principy by měly především ovlivnit tvorbu nového polního řádu

Pplk. Ing. J. VELÍŠEK, CSc., doc. Ing. L. HADAŠ: REB je skutečně vševojskovou záležitostí a nedílnou součástí bojové činnosti

Pplk. doc. Ing. L. HODBOŮ, CSc.: Je velitel manažerem?

Plk. A. BENEŠ: Přežití - 1. část

Plk. Ing. F. FRANCEK: Bojová činnost mechanizované brigády (stanovisko k článku)

Plk. doc. Ing. L. POTUŽÁK, CSc.: Úprava meteorologické zprávy „METEO-STŘEDNÍ“ při střelbě v hornatém terénu (1. část)

Kpt. Ing. M. NĚMA: Výcvik svářečů v AČR

Mjr. Ing. O. KRAVÁČEK: Hrozba pozemních min

Npor. Ing. L. CIMBUREK: Ranger kurz

Ing. M. KROUPA: Oxid uhelnatý znovu zabíjel

Mjr. Ing. S. FLORUS, CSc.: Kapalné dýmotvorné směsi ve výzbroji ruské armády

Výcvik ve zřizování úkrytu

„TAKTIKA – 96“

Konference na VVŠ PV Vyškov

Historie vojenství ukazuje, že současně s rozvojem lidského poznání, nových vědních oborů a v závislosti na vývoji vojensko-politické situace se rozvíjí také prostředky, jimiž se vede ozbrojený boj. Proto bylo rozhodnuto uspořádat ve Vysoké škole pozemního vojska ve Vyškově ve spolupráci s Inspektorátem pozemního vojska GŠ AČR a s Ústavem obranných studií AČR ve dnech 14. a 15. května 1996 vojensko-vědeckou konferenci nazvanou „TAKTIKA-96“.

Změny ve společenské, politické a ekonomické oblasti v naší zemi mají, mimo jiné, také zásadní dopady na formování názorů na:

- zabezpečení obrany České republiky;
- ozbrojené síly a jejich úlohu v systému obrany státu.

Na základě toho se v posledních letech uskutečnila v naší armádě řada významných změn. V souladu s mezinárodními dohodami se snížily počty tanků, bojových vozidel, letadel a další výzbroje a techniky. Snížil se i počet stupňů velení, počty vojsk, byla provedena reorganizace a redислоkace útvarů s následným snížením počtu posádek a dalších vojenských objektů.

Uvedené skutečnosti mají vliv na možnosti, principy a zásady vševojskového boje a vyvolávají potřebu hledání nových způsobů jeho přípravy a vedení. Současně vyvstala potřeba zabývat se zásadami a způsoby činnosti vojsk Armády ČR při jejím použití v nestandardních a humanitárních operacích.

Vzhledem k velké dynamice těchto změn došlo v naší armádě k tomu, že teorie začala zaostávat za praxí. Přešli jsme na novou organizaci svazků, útvarů a jednotek a teprve dodatečně hledáme a formulujeme nové zásady jejich bojového i „nebojového“ použití. To má v konečných důsledcích nepříznivý vliv na obsah a kvalitu přípravy velitelů, štábů a vojsk.

Na základě těchto skutečností dochází zcela objektivně k tomu, že celá řada řádů a předpisů zastarala a ztratila platnost. Vyvstala tak naléhavá potřeba vypracovat teorii taktiky nově organizovaných vojsk pozemních sil AČR.

Takovou teorii, která by brala v úvahu novou organizační strukturu svazků, útvarů a jednotek jak polního vojska, tak i vojska územní obrany a sil rychlého nasazení, při respektování jejich výzbroje i charakteru prostorů jejich možné činnosti. Kromě toho by měla přihlížet i k různým druhům ohrožení (nevojenským i vojenským) České republiky a z nich vyplývajícím různým možnostem a způsobům použití vojsk. Při koncipování nového pojetí taktiky by neměla být opomenuta ani spolupráce s vyspělými západními armádami.

V současné době vrcholí práce na zpracování nového Polního řádu pozemních sil Armády České republiky a na něj navazujícího Bojového řádu polního vojska Armády České republiky. Zpracování uvedených dokumentů bylo provázeno rozsáhlými diskuzemi. Různorodé názory bylo potřebné mnohokrát konzultovat, projednávat a sjednocovat.

Ze zkušeností vyplývajících z tvorby uvedeného polního a bojového řádu je zřejmé, že tak, jak bylo potřebné věnovat velkou pozornost jejich zpracování, bude potřebné se v nejbližší době zaměřit na jejich uvádění do vojskové a pedagogické praxe.

Hlavním cílem konference „TAKTIKA-96“ proto bude prezentovat nejnovější poznatky týkající se přípravy a vedení boje na taktickém stupni. Vyměnit si názory na celou řadu aktuálních otázek, týkajících se vývoje taktiky a přípravy velitelů a jednotek. Napomoci hledání cest, jak co nejdříve, nejlépe a nejefektivněji uvést ustanovení Bojového řádu polního vojska AČR nejen do vojskové, ale i pedagogické praxe.

Předpokládáme, že pozornost bude zaměřena zejména na následující tematické okruhy:

- aktuální otázky týkající se přípravy a vedení vševojskového boje a jiných taktických činností na taktickém stupni (s hlavní pozorností na stupeň rota);
- aktuální otázky vývoje taktiky jednotek druhů vojsk;
- problematika taktických (bojových) uskupení;
- zabezpečení činnosti a ochrana jednotek;
- příprava velitelů, příprava studentů na vojenských školách;
- příprava (výcvik) jednotek pozemních sil.

Aktuální otázky a problémy budou po úvodních referátech a diskuzi řešeny **ve dvou sekcích:**

1. Všeobecná taktika a taktika druhů vojsk.

2. Příprava jednotek pozemních sil.

Jistě se najde mnoho dalších aktuálních otázek a problémů, na které by bylo vhodné vyměnit si názory a snažit se hledat cesty k jejich řešení. Proto rádi uvítáme všechny, kteří by chtěli přispět k naplnění stanoveného cíle konference. Jsme přesvědčeni o tom, že v naší armádě je řada schopných lidí, kteří by mohli svými zkušenostmi a poznatky jednání konference a její výsledky obohatit.

Z jednání konference vydáme sborník, který bude zahrnovat přednesené referáty, všechna podnětná vystoupení i ostatní zajímavé návrhy, budou-li písemně odevzdány.

Tematické okruhy (náměty) na příspěvky do sborníku konference TAKTIKA-96 nebo pro vystoupení účastníků konference v sekcích:

1. sekce:

- aktuální otázky přípravy a vedení vševojskového boje a jiných taktických činností;
- příprava a vedení obrany jednotkami;
- příprava a vedení útoku jednotkami;
- příprava a provedení pochodu jednotkami;
- protizteč a její význam při vedení obranného boje jednotek a útvarů;
- rota při plnění samostatných úkolů;
- taktická (bojová) uskupení;
- příprava a vedení boje minometnými a protitankovými jednotkami;

• aktuální otázky vývoje taktiky jednotek dělostřelectva a dalších druhů vojsk a služeb;

• aktuální otázky průzkumu, zabezpečení činnosti a ochrany jednotek pozemních sil AČR v boji;

• velení jednotkám v boji a při jiných taktických činnostech.

2. sekce:

• rozvoj forem a metod přípravy velitelů a jednotek;

• požadavky na přípravu nových velitelů jednotek pozemních sil;

• příprava studentů ve VVŠ PV pro výkon velitelských funkcí u vojsk;

• požadavky na přípravu poddůstojníků v poloprofesionální armádě;

• nové požadavky na výcvik jednotek; mechanizovaných a tankových, minometných a protitankových, dělostřelectva, ženijního vojska, chemického vojska;

• výcvik v rotě (baterii);

• specializovaná výcviková střediska a jejich význam pro přípravu příslušníků poloprofesionální armády;

• požadavky na učebně výcvikovou základnu a logistické zabezpečení pro přípravu příslušníků poloprofesionální armády.

Máte-li zájem přispět svými názory a poznatky k jednání konference a do uvedeného sborníku, zašlete nám svoje příspěvky **písemně na adresu:**

Vysoká vojenská škola pozemního vojska

Děkanát fakulty řízení vojenských systémů

682 03 Vyškov

Zn. TAKTIKA-96

K urychlení práce na Sborníku by značně přispělo, kdyby byly příspěvky pořízeny na PC v textovém editoru Text 602, obrázky v grafickém formátu TIFF, popřípadě na pauzovacím papíře nakreslené tuší.

Doufáme, že se najde řada těch, kterým není lhostejný další rozvoj taktiky, přípravy jednotek naší armády a studentů na vojenských školách a přispějí k dalšímu rozvoji taktiky pozemních sil naší armády a tím k obohacení teorie i praxe v uvedených oblastech. Učinit tak mohou svoji účastí na konferenci, příspěvkem do sborníku nebo obojím.

Těšíme se na spolupráci s vámi!

Poznámka: Podrobnější informace můžete získat na telefonních číslech 2125, 2471, 2611 (stálá vojenská spojovací síť, ústředna Vyškov).

Doc. Ing. Miroslav DŘÍMAL, CSc.
(plk. v zál.)

pplk. Ing. Bedřich RÝZNAR, CSc.

„Možnost výběru nových letounů je ze čtyř typů“

říká generál Ing. LADISLAV KLÍMA

Neschválená koncepce armády, otevřené sociální a personální otázky, vybavení armády novou vojenskou technikou, to jsou jen některé problémy, které v posledním období jitří veřejné mínění. O některých z nich, souvisejících především s vojenským letectvem, hovoříme s velitelem 3. sboru taktického letectva panem generálmajorem Ing. Ladislavem Klímou:

V posledním období se hodně mluvilo o tom, zda modernizovat zastaralý sovětský nadzvukový stíhací letoun MiG-21, či vyzbrojit vojenské letectvo letouny západní provenience. Pane generále, jaký je váš názor na tento problém?

K modernizaci vojenského letectva ať chceme či ne, dojít musí, neboť stávající typy stárnou. A jestliže máme letouny, které podle resursu budou svou životnost končit v roce 2000 až 2005, musí se už nyní přemýšlet o tom, jak je postupně nahradit něčím novým. Já osobně si myslím, že k tomuto přemýšlení je už nejvyšší čas, a že je nutné v nejkratším možném čase přijmout rozhodnutí o tom, jakou techniku budeme nakupovat a kdy ji budeme nakupovat. Ono to „kdy“ je v podstatě dáno koncem životnosti staré letecké techni-

ky. Takže se v podstatě jedná o to, jakou techniku nakoupit, kde a za jakých podmínek.

Jak se vy jako velitel, odborník a pilot díváte na celý problém a diskuzi kolem této otázky?

Myslím si, a je to můj osobní názor, že diskuze o modernizaci letounu MiG-21 a dalších komponentů, ať jde o tank T-72 nebo další prostředky, které armáda potřebuje, jsou příliš zdoluhavé a mělo by se v co nejkratším čase už konečně přijmout nějaké rozhodnutí. Je to samozřejmě otázka složitá, ale myslím si, že by o ní měli rozhodovat především odborníci, kteří rozumí tomu, co tato armáda potřebuje z hlediska technického. Politici ať rozhodnou, co potřebuje tato země, i o tom, jakou obranu si představuje tato společnost. A vojáci by pak měli říci ano, tyto požadavky splníme, jestliže k tomu budeme mít takovou a takovou techniku.

Pokud jde o leteckou techniku, jaké typy letounů by podle vás pro vyzbrojení našeho letectva připadaly v úvahu?

Vycházím z toho, že na novou, moderní leteckou techniku republika v roce 2000 mít peníze zřejmě ještě nebude. Možnost výběru je tedy zhruba ze čtyř typů: F 16, F 18, Saab nebo Mirage 2000 včetně veškerého potřebného technického a radiotechnického zabez-

pečení. Jiné typy podle mne zatím nepřípadají v úvahu. Samozřejmě v této souvislosti však nelze opomenout ani naši českou leteckou výrobu letounů L-159. Zde už rozhodnutí padlo a 72 těchto letounů obdržíme a já doufám, že tomu tak bude v roce 1998. I když i toto datum je o to vážnější, že už několik let se do armády nekoupil jeden jediný nový stroj.

Pane generále, před nedávkem jste se vrátil z dvouměsíčního studijního pobytu v Kanadě, co bylo hlavním cílem vašeho pobytu v Kanadě?

Především studium angličtiny. Kurzy pro důstojníky a generály z bývalých států východního bloku tu od roku 1991 na své vojenské základně v Bordenu organizuje kanadská armáda. Do té doby tato škola připravovala francouzsky mluvící Kanadany, kteří měli zájem sloužit v kanadské armádě.

Kolik vás v kurzu bylo a odkud?

V době mého pobytu nás tu bylo jedenáct. Deset generálů a jeden plukovník. Všichni z východní Evropy – konkrétně z České republiky, z Polska, Maďarska a z pobaltských států. Z Ruska tam nebyl nikdo. Souběžně s naším kurzem tu běžel pětiměsíční jazykový kurz pro mladší důstojníky. Bylo v něm šedesát účastníků.

Měl jste tedy možnost se i blíže seznámit s organizací a životem kanadské armády?

Měl a využíval jsem k tomu každé příležitosti. Měl jsem možnost navštívit i Spojené státy americké. V závěru studijního pobytu na základě pozvání zástupce velitele NORAD – speciálního centra řízení a velení vojskům PVO a letectva Kanady, pana generála Jurkowského, jsem měl možnost spolu s velitelem našeho 4. sboru PVO, generálem Dufkem, navštívit i toto jejich strategické centrum řízení a velení. Jde o třípatrovou budovu, která je umístěna v podzemí a její nejnížší podlaží je zhruba v hloubce 600 metrů. Druhé takové podobné centrum má americká armáda pro svoji jižní oblast v Coloradu.

Dále jsme měli možnost navštívit leteckou základnu v Bagotville, ale i základnu pozemního vojska ve Frederic-

tonu. Všechny tyto tři základny mají jedno společné – a to perfektní vybavení nutné pro výcvik, což výrazně kontrastuje s našimi možnostmi i s našimi podmínkami.

V čem a jaké má kanadská armáda oproti naší armádě výhody?

Je to právě v oblasti zabezpečení lidí, zabezpečení výcviku, ale i v možnostech sportovního vybavení, sportovního vyžití. A tyto podmínky jsem tak trochu kanadské armádě i záviděl.

Jaké má postavení kanadská armáda ve společnosti?

Perfektní, a to je další velký rozdíl oproti naší armádě. Veškerá diskuze kolem armádního rozpočtu se stejně jako u nás vede v parlamentě, každý vydaný dolar se musí zdůvodnit, ale jestliže je občan důstojníkem nebo vojákem kanadské armády, tak už z tohoto titulu má ve společnosti svou vážnost.

Pane generále, jak je to se službou v kanadské armádě?

V kanadské armádě neexistuje vojenská základní služba. Tam jsou buď vojáci z povolání nebo vojáci na čas. Tedy většinou poddůstojníci v hodnostech kaprál (desátník), seržanti a důstojníci. A každý vysokoškolsky vzdělaný člověk, bez toho, že by byl k tomu nucen, má zájem být vojákem – důstojníkem. Hlásí se dobrovolně do armády na tři až pět let a považuje to za svou čest. Jde v tomto směru o zcela jiné myšlení, než je tomu u nás, kdy se mnozí lidé na naši armádu dívají jako by byla přítěží této společnosti.

Zajímá vás to, proč mají lidé v Kanadě k armádě takový vztah, proč je jim tak blízká?

Je to dáno především celospolečenským vědomím potřebnosti armády. Poté i tím, že armáda v Kanadě mladým lidem nabízí určité nezanedbatelné výhody – a to jak finanční, sociální, ale i služební – otázku kariéry nevyjímaje. A tomu pak odpovídá celá armáda. Mně se tam například líbila vysoká úroveň kázně. Všichni se snaží, aby plnili úkoly co nejlépe. To je u nás sice také, ale oni k tomu mají vytvořeny lepší podmínky.

To o čem jste hovořil, je jediný rozdíl mezi českou a kanadskou armádou?

Ne. Rozdíl v přístupu kanadské a české armády vidím také například i v diametrálním rozdílu technického zabezpečení obrany státu. Systém PVO, který má Kanada na své severní hranici, je například zajišťován radiolokátory, o něž se v plném rozsahu stará civilní kanadská firma. Jejich obsluha je automatická. Armáda se vůbec nezajímá o to, zda ten či onen lokátor potřebuje servis, zda bude mít výluku či ne. To je věcí firmy. Ta má nasmlouvané specialisty v nejbližším možném osídlení, ti mají k dispozici vrtulník, a je jejich povinností, aby po dohodě s operačním důstojníkem NORAD radiolokátor opravili.

Jak jsem ale měl možnost hovořit s kanadskými důstojníky, poruchy jsou minimální, a i v extrémních povětrnostních podmínkách jaké v této oblasti panují, pracují lokátory spolehlivě. Říkám to zejména proto, že se tu naskytá otázka k přemýšlení, jak by bylo možné ušetřit armádní finanční prostředky i u nás, kdyby se pro tyto účely našla podobná firma a schválil-li by obdobný systém ochrany státních hranic náš parlament.

Pane generále, co podle vás nyní potřebuje naše česká armáda ze všeho nejvíce?

Především klid. Klid na práci, na výcvik, na stabilizaci kádrů. Na plnění úkolů, které v našem konkrétním případě vyplývají z toho, že jsme transformovali letectvo, snížili počty, přemístili lidi.

A druhou věc, kterou nezbytně potřebujeme, je zabezpečení lidí. Mnoho důstojníků, pilotů, techniků nám dojíždí každý den z jednoho konce republiky na druhý. A jestliže to trvá již dva, tři roky, je to únavné a negativně se to přenáší jak do pracovní činnosti, tak i do jejich rodinného života. Jinými slovy, potřebujeme mj. vyřešit i bytovou otázku. Všechno se však odvíjí od peněz, a ty stejně, jako v jiných resortech, tak ani v Armádě České republiky nedostávají.

Pane generále, děkujeme vám za rozhovor.

–pf–

Vliv odvodu na profesionalizaci armády

– ohlas

Podplukovník Ing. MIROSLAV JURAČKA

V časopisu *Vojenský profesionál* č. 12/1995 je zveřejněn článek Ing. Miloše Jandy „Vliv odvodu na profesionalizaci armády“. Protože se zabývám odvodním řízením, chci se k této problematice rovněž vyjádřit.

Okresní vojenská správa Znojmo patří ke středně velkým OVS Jihomoravského regionu. Znojemský okres má 147 samostatných obcí a určitě má jiné podmínky než Obvodní vojenská správa v Praze. **Souhlasím** s Ing. Jandou, že roste nezájem o službu v armádě vojáků základní služby i vojáků z povolání. Důvodem je určitě nízké sociální zabezpečení vojáků a já myslím, že tento stav způsobuje také neukončená transformace armády a neujasnění její koncepce. Tyto aspekty brání v kvalitním doplnění armády mladými lidmi z civilního sektoru.

Jak může odvodní řízení zlepšit kvalitu doplnění armády?

Okresní vojenská správa Znojmo si vytvořila úzké pracovní vztahy s územními orgány, které se podle zákona podílí na odvodním řízení. Základní odvodní ročník je předán do evidence OVS jak orgány Policie ČR, tak i Obecními úřady. Při zakládání evidence je využívána výpočetní technika.

Vlastní odvodní řízení je prováděno na vysoké odborné a společenské úrovni. Profesionální úroveň odvodu zvyšuje účast starostů obcí. Starostové poskytují předsedovi odvodní komise cenné informace o branchích, které jsou využívány při předurčování odvedenců do funkcí u vojenského útvaru. Zároveň je s odvedencem projednán předpokládaný nástup základní vojenské služby a druh vojska. Velký důraz je položen na zjištění zájmů a schopností odvedence, které jsou přímo využitelné v armádě. Všechny získané informace o branchích a odvedencích jsou ještě v den odvodu zaneseny do databáze počítače a jsou postupně využívány. Přestože provádíme odvodní řízení na vysoké odborné úrovni, lze jeho profesionalitu podstatně zvýšit.

Především to vidím v **novelizaci posudkového předpisu** Všeob P-41, který by měl jasně určovat nemoci a rozsah, pro který by bránc nebyl odveden. Odvodní komise musí být vybavena takovým technickým zařízením, vylučujícím neobjektivní lékařské nálezy, které se objevily současně se soukromými lékařskými ordinacemi. Vznikají takové paradoxní situace, že bránc v civilu vykonává povolání, avšak v armádě tu samou profesi nemůže vykonávat, protože mu to neumožňuje zdravotní předpis. Zvláště citelné je to u odvedenců, jimž byl udělen studijní odklad a před povoláním

do základní vojenské služby žádají o přezkum zdravotního stavu. Při přezkumném řízení je až 90 % odvedenců a vojáků na trvalé dovolené neschopno vojenské služby. Zde dochází k velkému úniku vzdělaných kvalitních odvedenců předurčených do kurzů velitelů v záloze a poddůstojnických škol.

Při odvodním řízení je **27 % branců neodvedeno**. Pro srovnání uvádím, že v rakouské armádě je procento neodvedených pouze 10 %.

K hlavním diagnózám, pro které je stanovena trvalá neschopnost, patří alergie, atopické ekzémy a nemoci páteře.

Dalším aspektem zkvalitnění doplnění armády odvedenci vidím ve zpracování plánu doplnění pro OVS armádními sbory na celý rok dopředu po nástupních termínech. Tento plán by umožnil předsedovi odvodní komise obsazovat důležité funkce u útvaru již v den odvodu. Zatím je praxe taková, že od odvodu do nástupu základní vojenské služby je velký časový rozdíl a odvedenec nemá v daném nástupním termínu možnost uplatnění na funkci, pro kterou byl při odvodu předurčen a je zařazen na nižší funkci.

Nesouhlasím z názorem Ing. Jandy provádět odvodní řízení přímo u brigád, a aby si bránc mohl vybrat podle uvážení odvodní středisko. Myslím, že by docházelo ke zmatkům a chaosu. Chyběl by přehled o odvedených brancích a především o těch, kteří se k odvodnímu řízení nedostavili. U naší OVS je ročně asi 5 branců soudně stíháno pro trestný čin nesplnění odvodní povinnosti. U Městské vojenské správy Brno je počet nedostavených branců k odvodu daleko větší.

Odvod musí být organizován podle místa trvalého bydliště. Přikláním se po zkušenostech z Rakouska ke zřízení stálých odvodních středisek, dokonale vybavených diagnostickým zařízením pro objektivní posuzování zdravotního stavu branců.

Nedílnou součástí odvodního řízení musí být i kvalitní psychologické vyšetření, které by zvýšilo úroveň poznání odvedence.

Po absolvování základní vojenské služby je nezbytný systém přípravy záložních vojáků, kteří jsou mobilizačně předurčení – k tomu je ale potřebná chybějící legislativa.

Zkvalitňujícím aspektem mírového doplňování armády je náročný a profesionální **výcvikový proces vojáků** základní služby, kdy je současně respektována osobnost vojáka. Zkušenosti z registrace vojáků po ukončení vojenské základní služby jsou takové, že mnozí vojáci nebyli cvičeni na funkci, na kterou je předurčila OVS. Většina jich vykonávala pouze dozorčí a strážní službu a výcvikový proces se stal okrajovou záležitostí. **Pouze 10 % registrovaných vojáků lze předurčit pro mobilizační doplnění.** Oprávněně pak tyto vojáci hodnotí vojenskou službu jako ztracený rok života a armáda pak velmi snadno ztrácí na veřejnosti svoji autoritu a prestiž.

Jsem přesvědčen, že uvedené aspekty zvýší branné vědomí mladých lidí a autoritu armády. **Zastávám názor**, aby občané absolvující vojenskou službu byli zvýhodněni, např. při výpočtu starobního důchodu. **Navrhuji rozšířit počet institucí**, kde by pro přijetí do pracovního poměru byla stanovena podmínka vykonání vojenské služby. Těmito opatřeními by společnost ocenila vztah občana k obraně vlasti.

Jde jen o vševojskovost REB?

Podplukovník Ing. PETR MUSIL

V časopise *Vojenský profesionál* č. 12/95 je zveřejněn článek plk. Ing. Karla KOZÁKA „Je REB skutečně vševojskovou záležitostí?“ Jako reakce na článek pplk. Ing. Milana ŠOURKA „REB na taktickém stupni“, který byl uveřejněn ve VP č. 5/95.

Dlouhodobě se zabývám otázkami REPz a měl jsem možnost seznámit se i s některými otázkami REB a proto se chci k problematice uvedené v obou článcích vyjádřit. Nejprve k článku pplk. ŠOURKA „REB na taktickém stupni“ ve VP č. 5/95.

Přiznávám, že jak tón, tak obsah článku mě velmi nemile překvapil, zejména po podstatně méně konfrontačních článcích panů Veliška a Brenčice ve Sborníku VA (č. 1 a 2/1994).

Plně souhlasím s vyjádřením pana plk. KOZÁKA ve VP č. 12/95, že článek pana pplk. ŠOURKA v zásadě opakuje dřívější a dosud nepřekonané představy o téměř rozhodující úloze REB v soudobém boji a potažmo i operaci a tedy i o oprávněné vedoucí úloze tohoto druhu vojska.

V několika uplynulých letech AČR rychle prošla několika reorganizačními změnami a s tím souvisejícími obdobími různých názorů na vedení boje a operace. V řadě případů se v celém procesu, charakteristickém snižováním počtů sil a prostředků, projevovaly různé zájmy a tlaky na zachování výhod a výlučnosti, aniž by byl maximálně zohledněn koncepční a systémový přístup, aniž byly dostatečně zohledněny tendence vývoje a zkušenosti ostatních armád v jednotlivých oblastech výstavby a použití OS, včetně nároků na kompatibilitu a aniž byly dostatečně zohledněny vlastní technické a ekonomické podmínky.

Tyto lokálně patriotické zájmy a tlaky bylo a je možno pozorovat i uvnitř jednotlivých druhů vojsk a součástí systému zabezpečení. V důsledku to musí vést k nevyváženosti systémů (subsystémů), dalším reorganizačním a dalším zvyšování nákladů.

Velmi častým argumentem pro zdůvodňování výlučnosti, nepostradatelnosti či důležitosti té které oblasti (v našem případě druhu vojska) je argument „vševojskovosti“. Ať už formulovaný jako „záležitost“ nebo „úkol“ (viz např. Sborník VA, č. 1/1994 – „PVO – vševojskový úkol“). Takto by-

chom asi velmi brzy zjistili, že vlastně téměř všechno je „vševojskové“, což ovšem může na druhé straně paradoxně znamenat, že to „speciální“ vlastně není třeba.

Dejme si malý příklad: Střelec tanku zasáhne a zničí útočící tank velitele protivníkovy rot. Co udělal? Prostě vedl boj a splnil úkol, k němuž je určen a vycvičen a nebo plnil úkoly průzkumu (musel přece pozorovat, zjistit a identifikovat cíl), nebo PTO (zničil přece tank), nebo úkoly boje s PVO (zničil zároveň PL kulomet) nebo snad úkoly REB (narušil přece spojovací systém protivníka, zničil alespoň jednu rádiovou stanici, narušil systém velení jednotce)?

Jde tedy jen o REB a jeho problém vševojskovosti nebo jde o problém obecnější? Myslím, že je zcela zřejmé, že jde (nebo může jít) o problém obecnější – o problém objektivního pochopení a tím i ve struktuře AČR. To na straně jedné.

Na straně druhé – nemůže řadu těchto lokálně patriotických tlaků (či protitlaků) vyvolávat přinejmenším špatný pocit z „plošného“ snižování sil a prostředků (mnohdy podle odborníků pod únosnou mez), zejména u těch součástí armády, kde jsou vysoké nároky na technicko-odbornou úroveň, kde je vyžadována dlouhodobá zkušenost z odborné práce, kde již v minulosti byla nutná vysoká míra profesionalizace a kde mobilizovatelnost a rychlá vycvičitelnost v případě potřeby je téměř nulová?

Dalším úhlem pohledu na věc může být otázka aplikace teorie či teorií (řízení, systémů, vojenského umění) v praxi.

V článku „REB na taktickém stupni“ autor více méně radostně oznamuje, že od podzimu 1990 jsou na stupni svazek vytvořeny funkce náčelníků REB. Nemám nic proti REB ani jeho náčelníkům na jakémkoliv stupni – nicméně v již zmíněném článku panů Veliška a Brenčice se lze dočíst, že „... mechanizovaná brigáda organické síly a prostředky elektronického rušení v současnosti nemá ...“ a tudíž se pochopitelně, naskytá otázka, čeho že vlastně je to náčelník? Navrhovaných opatření? Jiná otázka by pak mohla znít: Proč není u svazku náčelník letectva, když by ve prospěch svazku mohlo být vyčleněno určité úsilí letectva?

Pokud se blíže podíváme na povinnosti náčelníka REB svazku, zjistíme, že by měl kromě několika poměrně obecných odborných úkolů a případného plánování a stanovování úkolů přiděleným jednotkám REB a zabezpečování jejich součinnosti plnit úkoly, které jsou dílčí náplní práce (dílčími povinnostmi) jiných odborných náčelníků (ZN, SN, ND, ŽN), nebo dokonce jejich podřízených.

Tuto skutečnost lze podtrhnout, když část článku od všeobecných cílů REB po výše zmíněné povinnosti náčelníka REB svazku (tedy cíle a opatření REB) budeme důsledně sledovat ze zorného úhlu otázek CO, KDO, KDY, ČÍM, JAK a případně PROČ provede. Pro síly a prostředky REB (v daném případě přidělené) zbývá rušení a se značnými výhradami klamání.

Navíc se domnívám, že druhý z uváděných všeobecných cílů REB by měl spíše znít: „– snížení efektivity (radioelektronického) průzkumu protivníka“, neboť efektivity taktického průzkumu protivníka, pohybuje-li se v sestavách vlastních vojsk REB jednak těžko ovlivní, jednak spolu se silami a prostředky REPz budou právě jeho síly a prostředky patřit k prioritním cílům průzkumu a následně i úderů protivníka. Spíše tedy bude vyžadovat obranu a ochranu (jak ostatně autor v závěru článku sám zcela správně při organizaci součinnosti požaduje).

Samostatným problémem zůstává otázka analýzy a vyhodnocení poznatků o radioelektronické situaci a předložení závěrů NŠ náčelníkem REB z těchto důvodů:

- v žádném z uvedených materiálů není ani zmínka o tom, že by jednotky REB vedly systematický radioelektronický průzkum,
- žádný z materiálů neřeší otázku operačně taktických závěrů o činnosti protivníka na základě vyhodnocení radioelektronické situace,
- žádný z materiálů neřeší otázku vyhodnocení informační hodnoty zjištěných zdrojů elektromagnetického vyzařování a rozhodnutí o jejich využití či rušení,
- samostatné předkládání závěrů o radioelektronické situaci NŠ náčelníkem REB může znamenat, že buď se zdvojuje informace ZN (do jehož kompetence a zodpovědnosti tato oblast patří) nebo NŠ dostává dvě neúplné informace o situaci protivníka, které buď musí sám zkonfrontovat a přehodnotit nebo vydat pokyny ZN a N REB k provedení součinnosti, dohodnocení situace a předložení nových závěrů.

Cílem vedení bojové činnosti je dosažení vítězství nad protivníkem.

K organizaci a efektivnímu řízení bojové činnosti je nezbytně nutné zabezpečit veliteli co nejrychleji maximální množství co nejpřesnějších informací o protivníkovi.

To je objektivně možné pouze centralizovaným zpracováním všech dostupných informací – perspektivně v automatizovaném informačním systému průzkumu, jako podsystému v systému velení – a jejich sdílením jak na horizontální úrovni, tak vertikálně.

Velitel (NŠ) musí, aby měl volné ruce k organizaci a řízení boje (operace), dostávat hodnověrné a zdůvodněné závěry o protivníkovi, stavu vlastních vojsk atd. a nikoli rozhodovat o tom, kdo má větší pravdu – zda ZN, náčelník REB či ND nebo PVO.

Pokud se týká již zmíněných perspektiv – je nutno mít na zřeteli, že dnes, ve věku nazývaném větrem informačním, je i z vojenského hlediska nutno zpracovávat obrovská kvanta, často dílčích či rozříznutých informací z nejrůznějších zdrojů a s nejrůznější hodnověrností.

To je možné pouze v automatizovaných systémech (subsystémech), zajišťujících přenosy informace od nejrůznějších čidel (organů průzkumu, jednotek), jejich zpracování automatizačními prostředky (s využitím metod operačního výzkumu, simulace, elektronických masek a podobně), zobrazení (v grafické či jiné formě) a šíření v horizontální i vertikální rovině.

Za další – příkladem nám může sloužit americký (viz např. VIP – VA Brno, AI, č. 87/1991 a Sborník VA, č. 1/1995 – Burda, Lukáš, Tkáčik: „Vymezení, význam a současnost systému C³I“) a německý (viz Sborník VA, č. 1/1993, Jirovský: „Velitelské informační systémy v armádě SRN“) způsob řešení problému, navíc i proto, že chceme-li se integrovat do NATO, musíme být i v tomto ohledu kompatibilní s těmito, již navzájem kompatibilními systémy.

Naprostou souhlasím s autorem v tom, že REB protivníka má za cíl narušit především naše systémy velení a řízení. Méně již s tím, že nejméně vyvíjení a přijímání opatření k ochraně těchto systémů jsou velitelé na nejnižších stupních.

Mám za to, že jde o poněkud účelové tvrzení, nezohledňující jednak možnosti a sám autor v článku uvádí „... úkoly REB mohou být uvedeny v Nařízení pro spojení a utajené velení vojskům...“, tedy otázku, kde končí například oblast spojení a utajeného velení a v kterém okamžiku již je to oblast REB.

Navíc zkušenosti REPz ukazují, že mnohdy jsou podřízené k nekázní ve spojení přímo nucení nadřízenými, zejména ve vypjatých situacích a tím se automaticky stávají hodnotným zdrojem informací pro protivníka (v míru i za války), za války pak zpravidla navíc cílem jeho opatření REB nebo přímo cílem palběného úderu.

Rovněž souhlasím s autorem v tom, že obsahem REB je podstatně víc, než pouhé radioelektronické rušení (s již uvedenými výhradami) a že základním úkolem REB je podílet se na efektivním vedení bojové činnosti (rozhodně však ne vždy rozhodujícím způsobem).

Za zvlášť důležité považuji potvrzení otázek organizace součinnosti přidělených jednotek REB s útvary a jednotkami druhů vojsk, jak na úrovni náčelníka REB svazku, tak NŠ útvaru. Tyto otázky jsou velmi často opomíjeny nebo zlehčovány, avšak zcela neprávem.

Síly a prostředky REB, stejně jako síly a prostředky REPz, umístované do bojových a operačních sestav vševojskových svazků a útvarů, představují jednak velmi citlivé cíle, vyžadující obranu a ochranu a tedy svým způsobem odčerpávající vlastní síly, jednak představují zatížení štábu při organizaci součinnosti a zejména při jejím reálném zabezpečení (obrana a ochrana, zásobování a doplňování, vyzkoumávání a varování, zabezpečení směrů přemísťování ap.) a jednak, pokud jsou elektronicky aktivní, přitahují pozornost průzkumu, stávají se cílem REB, popřípadě palběných úderů protivníka, což může značně ovlivňovat možnosti a činnost vševojskových jednotek v prostoru působení těchto jednotek.

K procesu ujasnění úkolů, plánování a realizace opatření REB na stupni útvar jen poznámku. Napočítal jsem pět (!) dokumentů a ústní informací velitele svazku při organizaci součinnosti. Není to poněkud moc? Myslím, že by bylo vhodné rozebrat, kdy a jaké dokumenty či informace k organizaci opatření REB velitel (NŠ) vševojskového útvaru dostane a co a kdy s nimi musí (nebo je schopen) udělat.

Pokud se týká zákresu do pracovní mapy, není zcela jasné do ČI pracovní mapy provedou odborní náčelníci zákres a pokud se týká obsahu zákresu, je třeba mít jasno, co se týká vlastních vojsk a co protivníka. Navíc se domnívám (a myslím, že oprávněně), že pracovní mapa velitele

(NŠ) vševojskového útvaru s uvedeným obsahem by byla téměř k ničemu.

Nyní ještě několik poznámek k článku plk. Kozáka ve VP, č. 12/95. Domnívám se, že při hledání odpovědi na místo a úlohu REB bude nutno odhodit všechny předpoklady a lokální zájmy (a to se pochopitelně týká i ostatních druhů vojsk a součástí armády) a provést odpovídající a podrobné analýzy z hlediska organizace technických a ekonomických možností AČR, srovnávací analýzy s obdobnými systémy (druhy vojsk) západních armád včetně vyhodnocení jejich dosavadních zkušeností a perspektivních opatření.

Logický požadavek na sloučení vojenského zpravodajství a REB, vyjádřený autorem, je v obou oborech notoricky znám od vzniku REB v ČSLA. Jedním z argumentů proti, byl dlouhá léta argument koaliční, přestože je např. známo, že nejpozději od roku 1986 zkoušely OS SSSR při armádních cvičeních (např. na Ukrajině) smíšenou organizaci z armádního rádiového praporu ZU a smíšeného pluku REB.

Osobně se domnívám, že sloučení funkcí průzkumu, rušení a kontroly vlastního rádiového provozu by podstatně zvýšilo využití sil a prostředků, zefektivnilo činnost, podstatně zvýšilo využití vědeckotechnických kapacit obou příbuzných oborů, které jsou nemalé a zcela jistě snížilo náklady na náročná zařízení.

Nicméně se domnívám, že při řešení problému a „zdůvodnění“ důležitosti jednoho či jiného oboru nejde jen o lokální zájmy jednotlivých oborů. Jde také o analýzy a jasná, zdůvodněná stanoviska specialistů na organizaci a řízení armády a především specialistů v oblasti operačního umění a taktiky, kteří by (pochopitelně po pečlivém zvážení návrhů a analýz specialistů v jednotlivých oborech (druzích vojsk) měli být těmi nejpovolanějšími k návrhům, doporučením či rozhodnutím o tom, co a v jaké podobě potřebuje velitel toho kterého stupně moderní AČR k úspěšnému vedení boje či operace.

Přínos článku pana plk. Kozáka vidím především v naznačení cesty možných analýz z pohledu operačního umění a taktiky, které je třeba zjevně udělat v širším měřítku a z toho plynoucích požadavků na stanovení úkolů a zařazení odborností tak, aby každý plnil ten úkol, k němuž je předurčen.

V závěru článku uvádí autor své poznatky z VŠC jedné brigády s ČVV na jaře 1995. K tomu jen tolik – náš návyk používat „rádio“ kdykoliv a kdekoliv je to možné, zřejmě mimo jiné pramení z toho, že jsme se naučili za uplynulá léta vyrábět stohy dokumentů a výkazů nejrůznějšího druhu, neustále něco a hlavně „včas“ vykazovat, hlásit, dokládat a předkládat, často bez ohledu na situaci a podmínky. A tak následně éterem letí informace o tom, jak to vypadá v posádce, kolik jaké munice bylo vyvezeno, kolik a kde bude stravovaných, kdo a kde velí, jaká je situace a podobně.

K tomu přistupují nejrůznější (a většinou zcela zbytečné) prověrky spojení a zejména snaha za každou cenu a v rekordní době splnit všechny úkoly výtečně – další a další pokyny, dotazy a upřesňování postavení, situace, počtů. Samotné rádiové stanice za tento stav nemohou. Přestože nejsou nejdokonalejší, problém není v nich, ale v lidech a jejich jednání odshora dolů.

Protože za vycvičenost podřízených odpovídá nadřízený, za vydání Nařízení pro spojení a utajené velení a jeho dodržování odpovídá nadřízený stejně jako za vydání úkolů pro REB, za špatnou organizaci spojení a za vyžadování či předávání otevřenějších informací neutajenými prostředky. Nejde tedy jen o „rádio“, radistu či podřízeného, který měl nadřízeného upozornit, že to či ono nemůže odvěsít z důvodu utajení provozu.

Pochopitelně hned se naskytají i jiné otázky. Jaká opatření byla reálně přijata v oblasti organizace spojení, utajeného velení a REB a co přinesla? Jak a kdo kontroloval reálný rádiový provoz, s jakými výsledky a jaká opatření byla na jednotlivých stupních následně přijata?

Jde tedy opět o podstatně širší problém, který by zasloužil samostatný rozbor.

Ve svém příspěvku se odvolávám na některou, téměř namátkově vybranou literaturu s tím, že k tematice průzkumu a REB a systémovým řešením problematiky v západních armádách může zájemce nalézt dostatek dostupné literatury a informací kromě výše zmíněných Sborníků VA Brno, také na VIP – VA Brno a na katedrách 103, 306, 302 a 114 VA Brno.

Přitom je třeba mít neustále na zřeteli nezbytnou konfrontaci těchto materiálů a informací s reálným vývojem názorů na rozhodovací procesy velitele a celkové vedení boje a operace AČR. I k této oblasti lze nalézt dostatek materiálů jak ve VP, tak ve Sbornících VA, případně přímo na odborných katedrách VA Brno.

Cvičení COOPERATIVE NUGGET – 95

– 2. část

Kapitán Ing. ROMAN SIWEK

Příprava amerických vojáků v hlavních druzích taktiky mírových sil je stejná, jako v našem Výcvikovém středisku MS OSN v Českém Krumlově.

Způsob plnění úkolů v prostoru mise je dán mandátem a ten vymezuje práva jednotlivých stran, proto není potřeba polemizovat o tom, jestli je náš, či americký systém přípravy na mírové operace lepší, či horší. V obou jde o to, co nejlépe připravit vojáky k plnění úkolů. Proto zde nechci kritizovat, ale jen poukázat na některé rozdíly v přístupech a způsobech výcviku, jak jsem je viděl:

- **Instruktoři** nás učili řešení některých situací silou, bez ohledu na důsledky, které by to mělo na ostatní jednotky v jiném prostoru (podobně to prováděli francouzští vojáci v bývalé Jugoslávii a měli mnoho mrtvých vojáků právě z tohoto důvodu).

- **Americký velitel roty** vysílal častokrát své vojáky na noční patroly v neznámém terénu, což bylo v nárazníkovém pásmu, které by bylo silně zaminované, riskantní a zbytečné.

- **„Hon“ na odstřelovače** byl naprosto nereálný z důvodu nerespektování některých zásad:

- odstřelovač nikdy není sám, ale je podporován a kryt další zbraní,
- střílí na maximální účinnou vzdálenost, po několika málo výstřelech mění své stanoviště,
- střílí z těžko přístupného místa pro protivníka.

Zneškodnění odstřelovače je velice složité a způsob, který nás učili Američané neodpovídal realitě v balkánském konfliktu.

- **Američtí řidiči vozidel** při zastávkách ihned sjíždějí z vozovky. V bývalé Jugoslávii je typické umísťování min a nástrah při okraji vozovky. Mímochodem, právě v době konání tohoto cvičení došlo k usmrcení amerického vyjednavatele poblíž Sarajeva právě tímto způsobem.

- **Všechna kontrolní místa** a pozorovací stanoviště byla vybudována šablonovitě podle jednoho vzoru, bez ohledu na zvláštnosti a taktická hlediska každého konkrétního prostoru.

- **Nenadálé situace** museli v Chorvatsku řešit velitelé stanovišť (i ve funkci velitele družstva) v mnoha případech ihned a sami. Američané jsou vedeni k tomu, aby problém nejdříve hlásili a pak jednali podle pokynů nadřízeného.

- **Velmi často** mizel při cvičení rozdíl mezi mírovou misí a ryze bojovou činností (Peace Keeping a Peace Making). Možná by to vedlo k nastolení míru, ale například zkušenosti z mírové mise v Somálsku potvrzují opak.

- Při vysvětlování všech aspektů mírové mise nebyla vůbec věnována **pozornost mentalitě lidí**, na jejichž území se může konat skutečná mise. Nikdo neupozornil na to, jak je důležité pro plnění úkolů pochopení národní mentality.

Způsob výcviku amerických vojáků před nasazením je dobrý a nakonec bude záležet na velitelích a vojácích, jak budou řešit různé situace ve skutečné misi. Meze pravomoci vojáků budou dány politiky a mandátem tak, jako tomu bylo v misi UNPROFOR a UNCRO. Tyto meze není možno překročit. Pokud se sejdeme s Američany v mírové misi NATO v Bosně, můžeme se od nich mnoho naučit, ale jsem přesvědčen, že čeští vojáci dnes už mají také dostatek zkušeností k samostatné činnosti.

Poznatzky záporné

Nedůvěra, nebo profesionalita? Přestože jsme měli platná americká víza, bylo nám zakázáno po celou dobu cvičení opouštět prostor základny, při návštěvě Houstonu jsme měli vymezen pouze prostor zábavního parku, který byl vně střežen vojáky, policisty a helikoptérou.

Při veškerých přesunech na základně nás musel doprovázet k tomu určený americký voják. Každý prostor, kde probíhalo cvičení, byl střežen.

Byly nám ukázány nám dobře známý tank M1 ABRAMS a bojové vozidlo M2 BRADLEY, ale s upozorněním, že nesmí být fotografovány a nebude umožněn pohled do vnitřních prostor.

Nebyl nám umožněn přístup k práci vojenských filmových týmů COMBAT CAMERA i přesto, že měla pracovat pro tiskové středisko.

Pořadatelé vyžadovali náhled všech zpráv, které jsme posílali z tiskového střediska do našich sdělovacích prostředků.

Výzbroj a výstroj: Naše rádiové stanice RF-13 po dvou dnech provozu přestaly fungovat. Byly to zcela nové stanice, nedávno zavedené do armády.

Vojáci byli vybaveni našimi tornami výsadkovými vz. 85, avšak zcela pochopitelně používali raději vyztužené a pohodlnější americké torny.

Letní verze polního stejnokroje vz. 85 s potiskem se neosvědčila, přestože je ušitá z jemnějšího materiálu. Při zpocení se přilepily kalhoty na tělo a to velice ztěžovalo pohyb. Rovněž kapsy nejsou nabírané, takže není možné do nich nic uložit.

Nevím jestli je to záměrem, nebo nekvalitou potiskových barev, ale faktem je, že Američané v úžasu sledovali, jak se našim vojákům barva potisků pozvolna přizpůsobovala barvě okolního prostředí.

Poznatzky kladné

Metodika výcviku je propracovaná do nejmenších detailů, výcvik provádějí úzce specializovaní instruktoři, kteří mají veškeré prostředky pro ná-zornost (video, plastické stoly, metodiky na nepromokavém papíře, tabule atd.).

Výcvik není veden od jednoduššího k složitějšímu, ale cvičící jsou uvedeni do taktické situace a tu musí vyřešit, pak je vysvětlen správný postup.

K otázce materiálního zabezpečení amerických vojáků by se dala použít jednoduchá věta: Vše, co se dá koupit za peníze, a je pro vojáka dobré – má mít.

Zde skutečně celý systém funguje, a je to vidět od výstroje vojáka, přes jídlo, výzbroj, až po zabezpečení běžného výcviku. Na cvičení Cooperative Nugget 95 měli cvičící veškeré materiální vybavení od Američanů zabezpečeno, záleželo na každém kontingentu, co z nabídky využil. O něčem svědčil jeden zajímavý detail:

Zatímco vojáci ostatních zemí utráceli své kapesné nákupem suvenýrů, kartonů cigaret a přehrávačů, naši vojáci okupovali převážně ARMY SHOP, kde si doplňovali svoji výstroj nákupem pláštěnek, svítilen, tlumoků, popruhů, kompasů, maskovacích ličidel a dalších drobností, které jim naše armáda v potřebné kvalitě nemůže poskytnout.

Téma reakce vojáků na média nám ukázalo, jak dobře je propracován systém přípravy vojáků na možný styk se sdělovacími prostředky. Potřeba této speciální přípravy byla vidět na ukázkách nesprávného chování amerických vojáků k médiím v různých misích.

Vojákům instruktorka vysvětlila zásady jednání s novináři a poté následovalo praktické cvičení s filmovým štábem. Výsledkem bylo promítnutí natočených záběrů a vyhodnocení činnosti cvičících. Tato příprava se u nás doposud neprováděla a v některých člancích a rozhovorech novinářů s našimi vojáky v zahraničí je to patrné.

Systém imitace střelby MILES

Nejefektivnější výcvikovou pomůckou, kterou byli vybaveni všichni

cvičící, byl laserový systém imitace střelby a registrace zásahů osob a vozidel pod názvem MILES.

Skládá se z popruhů, na kterých jsou umístěna čidla (další čidla jsou umístěna na přilbě) a vlastního zářiče, jenž je připevněn na zbrani. Rektifikace je prováděna na zvláštní vyhodnocovací terč, takže systém MILES umožňuje vést mířenou střelbu.

Při výstřelu ze zbraně cvičnou municí dojde k vyslání laserového paprsku a pokud je jím ozářeno čidlo dalšího vojáka (vozidla), projevuje se u něj tento zásah táhlým písklavým tónem. Zasaženého vojáka „oživí“ rozhodčí speciálním klíčem, kterým akustický signál vypne a zaznamenává zásah do kartičky vojáka. Po vyhodnocení těchto kartiček je možno posoudit úspěšnost celé jednotky.

Zařízením byli vybaveni také značkaři, kteří měli čidla umístěna i na vozidlech.

Použití tohoto systému umožňuje daleko efektivnější výcvik, než pouhé použití cvičného střeliva k imitaci výstřelu. Cvičení se daleko více blíží skutečným bojovým podmínkám a vojáky nutí k opravdovému bojovému chování a přesné vedení střelby, jako při použití ostrého střeliva.

Výcvik se systémem MILES naučí vojáky více, při vynaložení daleko menšího času, než jakékoli jiné pomůcky a metody doposud u nás používané.

Značkování situace

K imitaci protivníka používá americká armáda síly tzv. OPFOR (OPPOSITE FORCES). Tato zvláštní jednotka má k dispozici různou výzbroj (například bývalé Varšavské smlouvy od ručních zbraní a bojových vozidel po bitevní vrtulníky Mi-24). OPFOR má možnost imitovat obranu a útok mechanizovaného pluku a jeho bojové zajištění podle potřebných zásad taktiky.

Na cvičení Cooperative Nugget 95 bylo použito 400 osob k imitaci nepřátelských stran a obyvatelstva v zóně separace. Musím s respektem uznat jejich práci, protože tato činnost naprosto věrně představovala situace, jak jsem je poznal ve válce na území bývalé Jugoslávie.

K prostředkům těchto „herců“, jak se jim zde oficiálně říkalo, patřila domorodá osada včetně domácího zvířectva, tržnice se zbožím, civilní vozidla, výbuchy a umělá krev, hašteření, řev, panika, prostě vše, co patří k reálně ozbrojenému konfliktu.

Bezpečnost při výcviku

Při veškerém výcviku je na prvním místě bezpečnost vojáků. Při každé činnosti (například před nasednutím do letounu), jsou vojáci poučeni o nebezpečných situacích a o tom, jak se v nich chovat. Předepsaná rychlost všech vozidel je úzkostlivě dodržována.

Ochrana přírody

Při výcviku není používán přírodní materiál, všude je množství odpadkových nádob, při každém zastavení vozidla řidič umístí pod motor vanu na olej. Ani v kasárnách voják neodhodí nedopalek na zem, ale vloží ho do kapsy. Ochrana přírody mají američtí vojáci jako samozřejmou věc.

Maximální využití situace

Američané využili profesionálně přítomnost jednotek ze střední a východní Evropy k tomu, aby získali poznatky o vzorku elitních jednotek těchto zemí. Američtí seržanti z 10. speciální skupiny si měli možnost procvičit své jazykové schopnosti (tato skupina je cvičena k plnění speciálních úkolů v Evropě).

K naší četě bylo přiděleno několik vojáků patřících jednotce psychologických operací, kteří pozorně sledovali činnost našich vojáků, poznávali jejich způsoby a mentalitu a zdokonalovali se v češtině.

Cvičení COOPERATIVE NUGGET 95 splnilo své cíle, jeho největším kladem bylo poznání. Poznání několika střípků do mozaiky, kterou tvoří americký systém a to jak v armádě, tak i ve společnosti.

Poznání, že se čeští vojáci dokázali v cizím a klimaticky velmi náročném prostředí přizpůsobit, improvizovat, překonat se a svým způsobem i vyhrát.

Poznání, že není zapotřebí všechno, co bylo v naší armádě, bourat, jak to někdy vypadá, ale na tom dobrém dále stavět s využitím třeba takových zkušeností, jaké jsme získali ve Fort Polku.

Velení vojskům

– jedna z hlavních priorit postupného přechodu na standardy NATO

– 4. část

Podplukovník

Ing. VLADISLAV MRÁZEK, CSc.

S využitím závěrů z hodnocení počasí, terénu a ze zhodnocení protivníka štáb hodnotí obecné faktory času, vzdálenosti, dále hodnotí vlastní situaci, určuje potřebnou bojovou sílu a stanovuje varianty bojové činnosti vlastních sil.

Obecné faktory času jsou štábem hodnoceny na základě získaných informací z bojového rozkazu. Podstatnou část této fáze algoritmu úplného rozhodovacího procesu tvoří hodnocení vlastní situace.

Důraz je položen na hodnocení vlastních sil a dále na předběžné hypotézy stavu vlastních sil v průběhu vedení boje. Dále je zvažována celková schopnost vlastních sil plnit obdržený bojový úkol. K tomuto kvalifikovanému hodnocení využívají příslušníci štábu současně závěry z předchozích fází algoritmu rozhodovacího procesu.

Schéma „hrubých“ variant bojové činnosti vlastních vojsk, která byla objasněna příslušníkům štábu na poradě po ukončení fáze „hodnocení obecných faktorů času, vzdálenosti, hodnocení vlastní bojové síly“ jsou východiskem pro nejobsáhlejší fázi „analýzy variant vlastní bojové činnosti“.

Varianty bojové činnosti je možným plánem boje (manévru), kterým lze splnit stanovený cíl. Varianta bojové činnosti se v počátku vyjadřuje v obecné, hrubé podobě a průběžně se dopracovává v průběhu analytické fáze. Počet tvořených variant bojové činnosti může být proměnný.

Cílem je vytvořit několik odpovídajících variant bojové činnosti ve vztahu k variantám bojové činnosti protivníka, které byly hypoteticky stanoveny zpravodajskými důstojníky. Je-li k dispozici pouze omezené množství času, pak velitel nebo náčelník štábu rozhodne o počtu variant bojové činnosti, které budou příslušníci štábu dále rozpracovávat.

Obecně můžeme formulovat analýzu vlastních variant bojové činnosti jako složitý proces, vedoucí k těmto cílům:

- vytvořit reálný přehled o činnosti sil a prostředků v každé variantě bojové činnosti,
 - stanovit možná rizika v průběhu boje,
 - připravit opatření, která musí být učiněna vzhledem k možným rizikům,
 - vytvořit základ pro úkoly a organizaci (odpovědi na kým, kdy, co, kde a jak činit),
 - určit kritéria pro porovnávání variant bojové činnosti vlastních vojsk a protivníka,
 - vytvořit základ pro formulaci plánů a bojových rozkazů.
- Analýza variant bojové činnosti spočívá v:**
- sestavení pravděpodobného průběhu vedení bojové činnosti v každé variantě,
 - návrhů náčelníků druhů vojsk, služeb a samostatných složek k jednotlivým variantám,

– stanovení priorit a kritérií pro analýzu, porovnání a výběr varianty.

Každá bojová činnost probíhá v určitých fázích. Fázemi se rozumí časové úseky (díleč etapy) plnění stanoveného bojového úkolu. Fáze slouží pro koordinaci činnosti vojsk. Podle fází je rovněž organizována a prováděna podpora a zabezpečení vojsk.

Proto každá varianta musí být analyzována (rozpracována) tak, aby dávala odpověď na otázky:

- jaké je prostorové a časové vymezení bojové činnosti (prostory, hranice, pásmo, čáry, fáze plnění úkolu atd.),
- jaká je posloupnost a způsoby ničení protivníka,
- jakou volit bojovou sestavu,
- jaké vydat úkoly pro přípravu a zabezpečení vojsk,
- jakým způsobem velet v době přípravy a v průběhu boje.

Příslušníci štábu, kteří se podílejí na analýze variant bojové činnosti, musí mít představu o možném průběhu boje, a neustále si přitom klást otázku „co kdyby“? a hledat na ni odpověď. Možná analýza variant je ukázána na následujícím příkladu.

Analýza variant možné bojové činnosti (pro obranu)

I. Vlastní varianta činnosti

- a) Útvary, jednotky v pásmu přikrytí státní hranice:
 - a 1) – složení (posílení),
 - vzdálenost mezi SH a FEBA,
 - bojová síla (předpoklady pro splnění bojového úkolu),
- a 2) – odchod přes FEBA,
 - směry odchodu,
 - počet průchodů,
 - koordinace odchodu,
- a 3) – nezbytná podpora,
 - dělostřelecká podpora,
 - ženijní zabezpečení,
 - PVO,
 - atd.
 - koordinace podpory.
- b) Přesun mechanizované brigády do prostoru obrany (uvádí se v příloze bojového rozkazu),
- c) Vzdušné a výsadkové operace do prostoru činnosti vlastních vojsk:
 - c 1) – kdy a kde možno očekávat z hlediska priorit pro protivníka,
 - c 2) – způsob reakce na toto ohrožení,
 - d) Vytváření bojových skupin (např. k ochraně průchodu v minových polích).

II. Jednotky vyčleněné k zabezpečení a podpoře boje krycích sil:

- a) kde, jaké,
- b) úkoly,
- c) složení,
- d) odpovědnost,
- e) způsob jejich odchodu,
- f) podpora.

III. Prapory 1. sledu (podle doktríny NATO: „Čelní prapory“):

- a) Možné přístupy protivníka k FEBA (včetně přístupů na hloubku prvosledových praporů):
 - a 1) – určení přístupů protivníka (průběh manévru),
 - a 2) – určení předpokládané bojové síly protivníka,
 - a 3) – požadavky na bojovou sílu vlastních vojsk,
 - a 4) – způsob činnosti vlastních vojsk (způsob vedení boje, jiná taktická činnost),
- b) Rozhraní mezi prapory.
- c) Těžiště obrany (ústřední bod).
- d) Zadní hranice prostoru obrany prvosledových praporů (čelních):
 - d 1) – určení zadní hranice prostoru obrany,
 - d 2) – vztah zadní hranice k činnosti záloh,
 - e) Ženijní zabezpečení (zatarasování, minování):
 - e 1) – prioritní sektory (prostory) pro zatarasování a minování,
 - e 2) – prioritní prostory pro budování obrany.
 - f) Palebná podpora (dělostřelectvo, PLO):
 - f 1) – prioritní sektory (prostory).

IV. Prapor (prapory) v druhém sledu (podle doktríny NATO „prapory na druhé linii“):

- a) Možné přístupy protivníka k obraně.

b) Hranice prostoru obrany.

c) Těžiště obrany.

d) Zadní hranice prostoru obrany.

e) Ženijní zabezpečení.

V. Záloha brigády:

- a) Činnost protivníka – možnosti vzniku kritických situací.
- b) Možné úkoly zálohy.
- c) Ženijní zabezpečení.
- d) Palebná podpora.
- e) Nezbytné síly a prostředky (v případě, že není vytvořena záloha).

VI. Zabezpečení boků prostoru obrany brigády (praporů):

- a) Činnost protivníka – možnosti ohrožení boků a způsob reakce vlastních vojsk.
- b) Nezbytné síly pro řešení situace.
- c) Úkoly pro ochranu a obranu boků.
- d) Stanovení odpovědnosti a způsob koordinace.
- e) Ženijní zabezpečení.
- f) Palebná podpora.

VII. Zabezpečení hloubky prostoru brigády (týlový prostor):

- a) Činnost protivníka – možnosti ohrožení hloubky prostoru a způsob reakce vlastních vojsk.
- b) Nezbytné síly pro řešení situace.
- c) Úkoly pro ochranu a obranu boků.
- d) Stanovení odpovědnosti a způsob koordinace.
- e) Ženijní zabezpečení.
- f) Palebná podpora.

VIII. Předpokládaný operační plán pro provedení protiúderu nadřizujícími:

- a) V jaké situaci a kde provést protiúder.
- b) Zabezpečení a podpora sborového protiúderu (určení sil a prostředků).
- c) Koordinace zabezpečení, podpory a připojení se k protiúderu.

IX. Alternativní plán:

- a) Varianty situací, kdy může velitel brigády změnit plán boje.
- b) Koncepce (obecná osnova) plánu.
- c) Kdy zpracovat alternativní plán.

Obdobným způsobem lze analyzovat varianty bojové činnosti vlastních vojsk i pro útok.

Rozpracování variant vlastní bojové činnosti probíhá ve dvou rovinách:

1. Varianty bojové činnosti jsou rozpracovány operačním oddělením po vševojskové stránce.

2. Varianty bojové činnosti jsou rozpracovány odbornými náčelníky po druzích vojsk a služeb, včetně logistické podpory.

Odborní náčelníci ve smyslu možného vzoru analýzy provádějí návrhy použití svých sil a prostředků po fázích s využitím vlastních fólií (schémat) ke každé variantě. Zároveň upozorní na výhody a nevýhody jednotlivých variant z jejich pohledu.

Vševojskové rozpracovaná grafická varianta bojové činnosti vlastních vojsk zpravidla obsahuje:

- situaci vlastních vojsk,
- (pozn. situace protivníka na samostatné oleátě),
- prostory obrany podřízených útvarů (pásma útoku, objekty útoku podřízených),
- prostory rozmístění záloh a jejich úkoly,
- klíčové prostory terénu,
- zakázané a vyhrazené prostory,
- koordinační body (koordinační čáry),
- místa velení,
- další důležité údaje.

Řešení variant vlastní bojové činnosti po krocích – fázích lze považovat za výhodné. V rámci těchto kroků je prováděno zladění činnosti, které odpovídá nám známé organizaci součinnosti (koordinaci činnosti). Případné problémy ve zladění sil a prostředků jsou řešeny s předstihem, v rámci analýzy varianty bojové činnosti.

V dalším pokračování článku bude objasněn způsob porovnání bojové činnosti vlastních vojsk ve vztahu k variantám protivníka podle standardů NATO.

Šířka prostorů obrany brigád, praporů a rot bude zpravidla větší než v obvyklých podmínkách. Členění obrany do hloubky bude nerovnoměrné. Na těžko průchodných úsecích terénu budou zpravidla působit jen malé jednotky a hloubka prostorů obrany (hloubka postavení) může být menší, než v obvyklých podmínkách.

Na těchto úsecích může být obrana tvořena jen systémem opěrných bodů čet, léček a zátarasů. Střežení mezer mezi opěrnými body a střežení opěrných bodů z hloubky provádí malé jednotky (skupiny) z místa nebo hlídkováním. Na přístupy k opěrným bodům je nutno organizovat (připravit) palby minometů a dělostřelectva a zřizovat na nich výbušné i nevýbušné zátarasy.

V údolích, jimiž procházejí komunikace a na směrech umožňujících útok tankových a mechanizovaných jednotek (např. v mezerách mezi lesními celky, na odlesněných úsecích terénu, na náhorních plošinách), bude naopak obrana členěna do větších hloubek. Na tyto směry je nutno plánovat i manévry zálohami a palbou.

Zvláštní pozornost musí být věnována přehrazení tankových směrů, průsmyků a širokých údolů, obraně dominujících výšin a horských hřebtů a zabezpečení mezer a boků.

Obrana schůdných směrů má z hlediska použití moderních prostředků ničení také svá úskalí. Hromadění sil na horských přechodech nese se-

Obrana v horském a zalesněném terénu – 2. část

Plukovník v zál. Ing. JOSEF KAŠPAR, CSC.

Obranu v horském a zalesněném terénu brigáda (prapor, rota) připravuje tak, aby byly spolehlivě přehrazeny směry vhodné pro útok protivníka. Šířka a hloubka prostorů obrany, jejich vnitřní struktura i rozsah ženijní přípravy terénu, závisí na charakteru hor a důležitosti bráněného směru.

bou nebezpečí, že protivník na tyto prostory soustředí úsilí palebného ničení a vyřadí bránící vojska ještě dříve, než budou moci aktivně zasáhnout do boje.

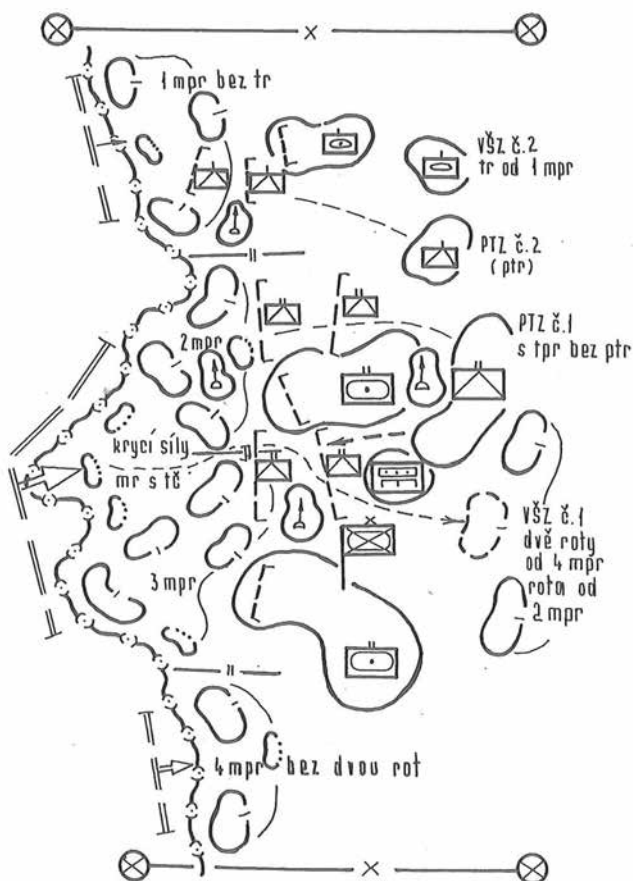
Lze tomu čelit tak, že v některých případech bude vhodné na průchodných směrech vojska nerozmísťovat (nebo tam umístit jen část sil), připravit tam však obranu tak, aby protivník na ní provedl palebné údery. Po palebných úderech (přípravě) protivníka je pak třeba uskutečnit do daného prostoru manévry silami, prostředky a palbou, případně provést i protizteč. Uskutečnění tohoto manévru bude záviset na možnostech rozmístění vojsk v blízkosti průchodného směru, na množství a charakteru komunikací, jakož i na překážkách vzniklých po palebných úderech (přípravě) protivníka.

Přední okraj obranných postavení je vhodné volit na svazích hřebtů umožňujících dobrý výhled a vedení palby na účinný dostřel zbraní, na svazích výšin a na úbočích, z nichž je dobrý výhled a možnost postřelování přístupů k obraně.

V zalesněných prostorech se přední okraje jednotlivých postavení (opěrných bodů) volí podle situace buď před okrajem lesa, na jeho okraji nebo v hloubce lesa. Je-li přední okraj postavení volen v hloubce lesa, vysílá se na okraj lesa bojové zajištění. Lesní výběžky se využívají k organizování a vedení boční a křížové palby. V mezerách mezi opěrnými body se zřizují léčky, organizuje se průzkum, hlídkování a zřizují se zátarasy všeho druhu.

Bojová sestava brigády může být členěna do jednoho i dvou sledů, obvykle však bude členěna do jednoho sledu (varianta bojové sestavy brigády obr. 1). Velitel brigády si vytváří jednu nebo i více různých silných záloh. Zálohu si může vytvořit i za situace, kdy bude bojová sestava brigády členěna do dvou sledů. V tom případě tato záloha působí na směru, který nelze přehradit druhým sledem brigády. Bojové sestavy praporů i v případě, že bojová sestava brigády je členěna do jednoho sledu, mohou být členěny do dvou sledů nebo rovněž do jednoho sledu (obr. 2).

Druhý sledy a zálohy brigády (praporu) se rozmísťují na nejdůležitějších směrech v prostorech, který jim poskytují maximální ochranu a z nichž mohou co nejrychleji vyjet a včas zasahovat do boje na určených čarách (místech, směrech).

Obr. 1. Varianta bojové sestavy mechanizované brigády v obraně

Druhé sledy a zálohy mohou být použity

- k protiztečím,
- k zabránění obchvatů prostorů obrany a opěrných bodů, ke krytí boků nebo k manévru a zásahu do boku útočícího protivníka,
- k vystřídání jednotek, které utrpěly ztráty a k obnovení celistvosti obrany,

- k boji s výsadky protivníka, diverzními a průzkumnými skupinami,
- k obraně objektů v hloubce sestavy a k dalším úkolům.

Palebný systém brigády (praporu, roty) se organizuje tak, aby v úsecích terénu, jimiž může protivník útočit většími silami, nevznikaly nepostře-
lované prostory. K tomu je třeba:

- rozmístit palebné prostředky v prostorech obrany praporů a rot, v opěrných bodech čet a v mezerách mezi nimi tak, aby mohly bočními a křížovými palbami ničit protivníka před předním okrajem, v mezerách a v hloubce obrany;

- využívat minometů a dělostřelectva k vedení palby na takové prostory, do nichž nemohou být vedeny přímé palby tanků, BVP, kulometů a dalších zbraní.

Prostory, které nelze účinně postřelovat přímými palbami, je rovněž nutno vizuálně střežit, umístit v nich čidla, zřizovat v nich zátarasy a pokládat různé nástrahy.

Dělostřelectvo přímé palebné podpory se obvykle decentralizuje. Mechanizovaným praporům se v širší míře než obvykle přiděluje dělostřelecké baterie nebo celé oddíly. V jednotlivých případech mohou být mechanizované prapory posilovány i protitankovými jednotkami od protitankového praporu brigády.

Při organizování protiletadlové obrany je nutno rozmístit jednotky a prostředky protiletadlového oddílu brigády a plánovat jimi manévry tak, aby mohly účinně bránit:

- prapory (jednotky) přehrazující nejdůležitější směry;
- dělostřelecké oddíly (baterie) a minometné jednotky;
- druhé sledy (zálohy) při provádění protiztečí a manévru.

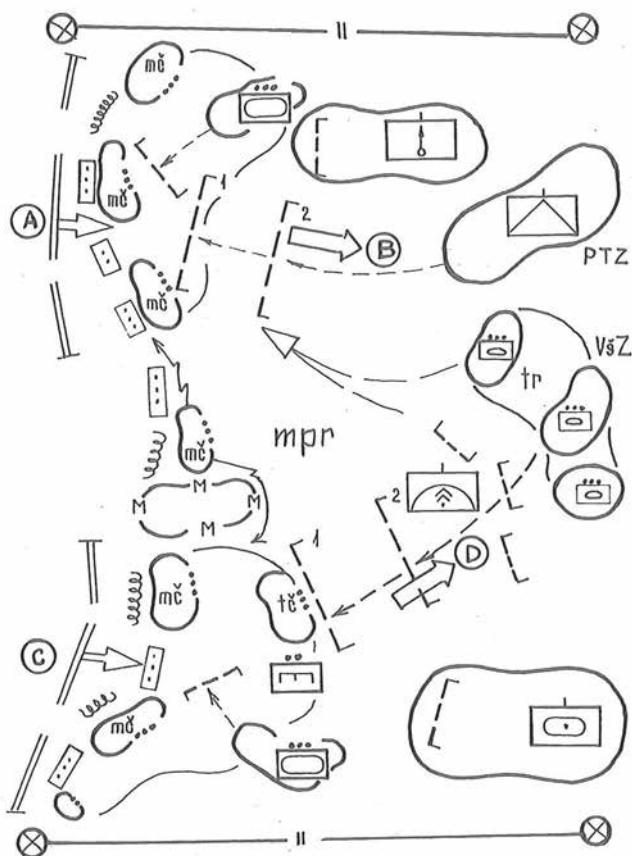
Zvýšenou pozornost je nutno věnovat organizaci boje a nízké letícímu cíli, zejména vrtulníky, které mohou využívat členitosti a pokrytosti terénu (snížené přehlednosti) a přizemním letem pronikat do hloubky prostoru obrany brigády (praporu). K jejich ničení mohou být organizovány léčky.

V této souvislosti je třeba upozornit na **význam vlastních vrtulníků**, které víc než kdy jindy mohou napomáhat ke splnění bojových úkolů svazků, útvarů a jednotek pozemních sil. Může jich být využito k palebné podpoře bránících se vojsk, k pozorování nepřehledných úseků terénu, k zabezpečení velení případně i řízení palby, k dopravě zásob pro odříznuté jednotky, k odsunu raněných, k dopravě skupin do týlu útočícího protivníka a k dalším úkolům.

Ničení útočícího protivníka zpravidla zahajuje dělostřelectvo všeobecné i dělostřelecké přímé palebné podpory, taktické a vrtulníkové letectvo. Palby dělostřelectva mohou být vedeny na vzdálené i blízké přístupy k obraně, na podporu boje krycích sil a na zabezpečení jejich organizovaného odchodu. Údery taktického letectva budou zpravidla vedeny do větších hloubek sestav protivníka na přesunující nebo rozvinující se proudy tanků a mechanizované pěchoty protivníka, na jeho prostředky radioelektronického boje, místa velení a palebná postavení dělostřelectva. Vrtulníkové letectvo bude spíše využíváno k podpoře boje praporů prvního sledu. K palebnému ničení protivníka se postupně připojují i prostředky praporů a rot prvního sledu (minometné, tankové a protitankové jednotky).

Zteč protivníka odrážejí jednotky (roty, čety) bránící se na prvním postavení palbou všech prostředků. Velitel brigády v jejich prospěch zasahuje především dělostřelectvem a vyčleněným úsilím vrtulníkového letectva, velitel praporu minometnou jednotkou a přidělenou dělostřeleckou jednotkou.

Obranný boj většího taktického celku (brigády, praporu) se postupně může rozpadnout na řadu úporných bojů vedených o udržení dominantních výšin, údolních komunikací a jiných důležitých objektů. V zalesněných prostorech bude veden na velmi malé vzdálenosti. V tomto boji je výrazně ztíženo velení velitelem brigády i veliteli praporů, a proto při něm nabývá na významu samostatná činnost a iniciativa malých jednotek a skupin vojáků.

Obr. 2. Varianta bojové sestavy mechanizovaného praporu v obraně. (K přehrazení směru A, B vytvořeno bojové skupení z mech. roty a tank. čety, k jeho podpoře vyčleněna min. rota; k přehrazení směru C, D bojové skupení z mech. roty bez čety, dvou tank. čet, žen. družstva, podporovného děl. baterií. Mezera mezi boj. skupením kryta mech. četou, zátarasy a palbou.)

Pronikne-li protivník do hloubky obrany, jednotky praporů (rot) v jejichž prostorech ke vlonu došlo, úporně brání dominantní výšiny, osady a další důležité objekty i tehdy, jsou-li úplně obklíčeny. K obnovení celistvosti prostoru obrany může být prováděna brigádní protizteč. V zalesněných prostorech mohou být prováděny protizteče i druhými sledy (zálohami) praporů, případně i rot, tedy i malými silami. Protizteče se provádí, pokud to dovoluje terén, shora dolů, podél hřbetů, komunikací nebo údolím. Možné směry protiztečí větších celků si protivník může snadno vyhodnotit a včas přijmout protiopatření. V některých případech bude proto výhodnější připravit více variant provedení protiztečí malými jednotkami na různých směrech.

Ke zničení protivníka, který se vklíní do prostorů obrany praporů prvního sledu a byl v dalším postupu zastaven, mohou být organizovány i jiné akce než protizteče, např. jednotky, které nejsou přímo vázány bojem, mohou skrytě pronikat do boků a týlu protivníka a odtud ho překvapivými údery ničit.

Při vedení manévrové obrany je možné záměrně odejít z některých postavení a vlákat protivníka do prostoru, v němž může být účinně ničen hromadnými palbami a protiztečí.

Závěrem je možné říci, že specifika obrany v horském a zalesněném terénu vyžadují od všech velitelů přijímat taková řešení (někdy i svérázná), která co nejvíce využívají výhod konkrétního terénu k tomu, aby jakékoliv pokusy protivníka o překonání obrany byly spojeny s nemalým úsilím a velkými ztrátami.

Organizace přípravy vojenských řidičů v AČR

Ing. STANISLAV ŠEDÝ

Zrušením zákona 73/1973 Sb., o branné výchově, je příprava vojenských řidičů k získávání řidičského oprávnění od 2. 1. 1995 zabezpečována vlastními prostředky AČR. Výcvik je organizován v termínech, které jsou pro nástup povolanců do vojenské základní služby stanoveny, tedy k 1. 1., 1. 4., 1. 7. a 1. 10. kalendářního roku.

Výcvik vojenských řidičů je organizován a prováděn ve výcvikových jednotkách, které jsou budovány na bázi rámcových praporů. Tyto jednotky jsou vybaveny výcvikovou technikou v počtech, které odpovídají počtu cvičených řidičů. Tam, kde jsou vhodné podmínky (učební a výcviková základna, dostatečný počet kvalifikovaných učitelů ap.), jsou zřizovány vojenské autoškoly, které jsou součástí již vybudovaných výcvikových jednotek. Kde podmínky pro zřízení vojenské autoškoly vytvořeny nejsou, tam jsou uzavírány smlouvy k provedení příslušného výcviku s místními civilními autoškolami, které připravují povolance k získání řidičského oprávnění. K úhradě za provedení výcviku potřebného počtu řidičů v každém výcvikovém období jsou výcvikové jednotce přidělovány finanční prostředky v limitech stanovených na výcvikový rok.

Po nástupu povolanců do základní služby a jejich vystrojení u mateřských útvarů, je ve výcvikových jednotkách na základě předurčení Okresními vojenskými správami organizován pro nové vojenské řidiče souběžný výcvik:

a) K získání příslušného řidičského oprávnění v souladu s vyhláškou FMD č. 55/1991 Sb., o výcviku a zdokonalování odborné způsobilosti řidičů silničních motorových vozidel.

b) Základní zdokonalovací výcvik k ovládání předurčené vojenské techniky.

c) Základní vševojskový výcvik vojáka.

Tento výcvik v každém výcvikovém období musí být ukončen do konce třetího měsíce po nástupu do základní vojenské služby včetně výcviku k rozšíření řidičského oprávnění na skupinu „E“ (přívěsy).

Základní výcvik vojenských řidičů je ve výcvikových jednotkách organizován a prováděn profesionálně připravenými a odborně způsobilými učiteli, kteří vlastní učitelská oprávnění k výcviku řidičů v řidičské a technické přípravě a jsou zárukou vysoké odborné kvality výcviku v ovládání vojenské techniky v AČR, při dodržení stanovených bezpečnostních, ekonomických, ekologických a dalších opatření.

Vzhledem k náročnosti výcviku, jak rozsahem výcvikových hodin, tak zvládnutím obsahu dovedností k získání řidičského oprávnění skupiny „C“ a krátkosti času od zahájení do ukončení výcviku (6 až 8 týdnů po nástupu do základní vojenské služby včetně opravných zkoušek na DO PČR), je výcvik z O na „C“ organizován výjimečně. Neefektivnějším se jeví z O na „B“ (osobní automobil) nebo rozšíření řidičského oprávnění z „B“ na „C“ (nákladní automobil). Z těchto důvodů vítáme, když povolanci nastupují do základní služby již s řidičským oprávněním alespoň skupiny „B“ a „T“. Po-

volance s řidičským oprávněním skupiny „C“ zařazujeme přednostně k řízení těžké a speciální vojenské techniky a techniky značné ceny.

Po ukončení základního výcviku k získání řidičského oprávnění následuje základní zdokonalovací výcvik v ovládání předurčené řidičské praxe, schopnosti povolance v ovládání techniky, jeho zdravotního stavu ap. Tento výcvik je diferencován k ovládání osobních automobilů, středních a těžkých nákladních automobilů a bojových vozidel s kolovým a pásovým podvozkem.

Po nástupu jsou povolanci předurčení na vybrané funkce řidičů v AČR podrobeni lékařsko-psychologickému vyšetření ve vojenských nemocnicích. Na základě výsledků a dosaženého hodnocení v průběhu základního výcviku ve výcvikové jednotce jsou vojenští řidiči zařazováni k řízení vozidel s hromadnou přepravou osob, speciálních vozidel a tahačů, vozidel s právem přednosti k jízdě ap.

K výcvikovým jednotkám jsou k řízení osobních automobilů a bojových pásových vozidel zařazováni povolanci, kteří vlastní nebo v průběhu základního výcviku získají řidičské oprávnění skupiny „B“ a „T“.

Povolanci, kteří nastoupí do základní služby a již vlastní řidičské oprávnění skupiny „C“, případně již zastávali funkci řidiče středního nebo těžkého nákladního automobilu, nebo již získali praxi v mezinárodní kamionové dopravě u civilní organizace, jsou zařazováni na funkce vojenských řidičů těžké nákladní techniky, návěští nebo na funkce řidičů instruktorů výcvikových středisek řidičů a řidičů obrněných transportérů na kolovém podvozku.

Převážná část povolanců, kteří vlastní řidičské oprávnění skupiny „B“ v době nástupu do základní služby, budou zařazováni k výcvikovým jednotkám k rozšíření řidičského oprávnění ze skupiny „B“ na „C“.

Před závěrem základního výcviku řidičů jsou nejlepší zařazováni k rozšíření řidičského oprávnění na skupinu „E“ (k řízení přípojného vozidla), podle potřeb AČR.

Základní služba vojenského řidiče je v AČR rozdělena do čtyř výcvikových období. Každé výcvikové období trvá 3 měsíce. V prvním absoluje vojenský řidič základní výcvik, naučí se ovládat a ošetřovat v potřebném rozsahu vojenskou techniku.

Ve druhém výcvikovém období, vzhledem k tomu, že v AČR jsou zastoupeny různé odbornosti (spojovací, ženijní, dělostřelecké ap.), je vojenský řidič po odeslání k jednotce zařazován do speciálních kurzů, kde získává odbornost potřebnou k ovládání a provozu nástavby přiděleného vozidla. Zde se učí ovládat spojovací prostředky, svařovací a jeřábové agregáty, elektrocentrály, mechanizační prostředky ap. Po ukončení výcviku a návratu řidiče k jednotce je postupně organizován stmelovací výcvik v osádce vozidla, družstvu a speciální jednotce.

Ve třetím výcvikovém období je organizován stmelovací výcvik v osádce, družstvu, četě.

Ve čtvrtém výcvikovém období je ukončen stmelovací výcvik a po ukončení základní služby je vojenský řidič převeden do zálohy.

V průběhu 2., 3. a 4. výcvikového období plní vojenský řidič výcvikové úkoly stanovené pro jednotku podle její odbornosti. Zde získává řidičskou praxi v řízení, ovládání a údržbě vozidla při plnění výcvikových úkolů jednotky. **K ověření způsobilosti řidiče** k plnění úkolů v ovládání vozidla musí v každém výcvikovém období a před odchodem do zálohy splnit stanovená **zápočtová cvičení**. O získání řidičské praxe a splnění zápočtových cvičení se vedou v průběhu základní služby přesné záznamy. Na jejich základě může vojenský řidič požádat vojenskou správu o potvrzení řidičské praxe pro potřeby civilního povolání.

Vzhledem k úkolům stanoveným pro vojenské řidiče jsou na tyto funkce vybíráni povolanci vyučení v oboru, který je využitelný při plnění funkce vojenského řidiče (mechanizátor zemědělských strojů, automechanik ap.).

Zanedbatelná není ani investice vkládaná vojenskou správou do kvalifikace vojenského řidiče, která je využitelná v civilních povoláních. Získáním nebo rozšířením řidičského oprávnění, vyškolením v odbornostech (např. svařec, zdravotník, specialista v ovládání mechanizačních prostředků používaných v AČR), získává možnost dalšího uplatnění v civilním povolání. Samozřejmě, že výkon funkce vojenského řidiče je podmíněn dobrým zdravotním stavem, zájmem povolance o výkon funkce a v neposlední řadě i dosaženými výsledky v základním i zdokonalovacím výcviku.

Průzkum

v sestavě protivníka část 3

Činnost při napadení protivníkem

Plukovník ALOIS BENEŠ

Průzkumná skupina (hlídka) může být napadena protivníkem v různých situacích. Napadení skupiny (hlídky) bude vždy nejtěžším obdobím činnosti. Bude vyžadovat nejvyšší odvalu a statečnost, energické, rychlé a směle jednání a vzájemnou podporu příslušníků skupiny (hlídky).

S napadením skupiny (hlídky) musí velitel počítat neustále po celou dobu činnosti a proto musí mít promyšlen základní plán činnosti skupiny (hlídky) při napadení a postupně jej upřesňovat. **V něm hlavně sleduje:**

- nejvýhodnější ústupový směr skupiny (hlídky), případně další směry,
- upřesňování shromáždění, zejména při delším pochodu, kdy je nutno shromáždění volit podél osy tak, aby vzdálenost mezi nimi nebyla více než 2–5 km,
- předpokládané úkoly průzkumníků pro zjištění síly protivníka a zajištění odchodu skupiny (hlídky).

Trvalé upřesňování plánu a jeho znalost všemi příslušníky skupiny (hlídky) je základem předpokladem rychlé a organizované činnosti průzkumné skupiny (hlídky) při napadení a navíc posiluje bdělost a ostrážitost průzkumníků.

Velitel se musí vždy snažit, aby se průzkumná skupina (hlídka) nedostala do přímého styku s protivníkem. K tomu slouží činnost pátračů, zadního zajištění a pozorovatelů do stran. Při zjištění protivníka se musí skupina (hlídka) zastavit, zaujmout výhodný skryt, velitel skupiny (hlídky) organizuje pozorování protivníka a určuje způsob zabezpečení skupiny (hlídky). Jestliže protivník skupinu (hlídku) nezjistil, přesune se skupina (hlídka) postupně v největší tichosti z nebezpečného prostoru a pokračuje v plnění úkolu.

Postupuje-li protivník přímo na skupinu (hlídku) a není-li vyhnutí přímého střetnutí, připraví velitel účinnou, překvapivou palbu a organizuje rychlý odchod skupiny (hlídky) s cílem odpoutat se od protivníka. Podobně postupuje, je-li skupi-

na (hlídka) napadena nečekaně. V tomto případě jsou všichni příslušníci skupiny (hlídky) povinni okamžitě zahájit účinnou palbu na protivníka ve směru, který zajišťují a není-li v jejich směru protivník, plnit dále úkoly podle rozkazu velitele. Touto činností musí být protivník odražen a tak vytvořeny podmínky k odpoutání skupiny (hlídky).

Činnost velitele skupiny (hlídky) musí směřovat k tomu, aby neustále pevně velel celé skupině (hlídce), nedopustil rozprášení skupiny (hlídky) a zabezpečil odsun raněných.

Po odpoutání od protivníka je nutno důkladně provést klamný manévry s cílem zahladit stopy, znemožnit tak další pronásledování a urychleným postupem pak opustit nebezpečný prostor dříve, než budou přivolány větší posily protivníka. K tomu bude nutné překonat vzdálenost podle situace a terénu i 10 až 15 km.

Nepodaří-li se přes všechna opatření udržet skupinu (hlídku) pohromadě a dojde-li k jejímu rozprášení, postupuje velitel skupiny (hlídky) s částí skupiny (hlídky) do shromáždění, kde se snaží shromáždit celou skupinu (hlídku) nebo její větší část. K tomu vysílá smluvené signály. Protože se toto shromáždění zpravidla nalézá v nevelké vzdálenosti od místa střetnutí s protivníkem, musí zde být činnost časově omezena na nejnútnejší dobu, obvykle ne více než na 1 hodinu, často i méně a někdy skupina (hlídka) shromážděním jen projde.

Ve shromáždění učiní velitel skupiny (hlídky) obvykle jedno z těchto rozhodnutí:

- postupovat dále do prostoru stálého shromáždění,
- pokračovat v plnění úkolu a do prostoru

ru stálého shromáždění vyslat pouze spojku.

Varianta rozhodnutí velitele skupiny (hlídky) bude závislá na těchto okolnostech:

- zda se ve shromáždění podařilo shromáždit větší část skupiny (hlídky) nebo naopak, zda větší část skupiny (hlídky) je dosud rozptýlena,
- na závažnosti dalšího úkolu,
- na umístění stálého shromáždění (je-li ve směru nového úkolu nebo v jiném směru ap.).

Průzkumníci, kteří byli činností protivníka odděleni od skupiny (hlídky), postupují nejrychlejším způsobem a skrytě do shromáždění, kde se spojí se skupinou (hlídkou). Je-li shromáždění již opuštěno, zahájí postup do stálého shromáždění. Přitom jsou povinni neustále klamat protivníka o směru postupu a nedopustit, aby mohl postupovat po jejich stopách a odhalit činnost stálého shromáždění. Ze stálého shromáždění průzkumníci odchází se spojkou do nového prostoru činnosti. Stálé shromáždění obsadí velitel spojkou zpravidla až do shromáždění celé skupiny (hlídky).

Řízení průzkumné skupiny (hlídky)

Řízení průzkumné skupiny (hlídky) musí zabezpečovat:

- pevné velení skupině (hlídce), umožňující rychlé provedení manévru při změně úkolu a ochranu skupiny (hlídky) před napadením protivníkem,
- skryté a utajené provádění průzkumu,
- rychlé předávání zpráv k veliteli skupiny (hlídky) a naopak rychlé předávání zpráv nadřízenému.

Řízení průzkumné skupiny (hlídky) nadřízeným se uskutečňuje zpravidla KV spojovacími prostředky. Velitel průzkumné skupiny (hlídky) řídí činnost podřízených pomocí vnitřního VKV rádiového spojení.

Obecnou zásadou je, že řídicí stanice je trvale na příjmu a podřízeným jsou podle úkolu stanoveny relace. Průzkumným orgánům, plnícím úkoly na místě, budou relace stanoveny častěji, např. po 30 minutách. Průzkumným orgánům, které se pohybují v terénu a nemají trvale dobré podmínky pro spojení, jsou naopak stanoveny relace delší, např. po 1–2 hodinách. V určitých kritických obdobích může být průzkumným orgánům nařízen dočasný trvalý příjem.

Základními požadavky na zprávy jsou:

a) utajení předávaných zpráv je důležité pro klamání protivníka a hlavně pro ochranu i bezpečnost hlídky (skupiny). Zabezpečuje se:

- vedením vnitřního rádiového provozu hlídky (skupiny) podle provozního řádu pro fonický provoz protivníka,

- předáváním pouze šifrovaných zpráv.

Provozní řád protivníka slouží k navázání spojení a šifrovaná zpráva umožňuje předávat text pomocí čísel v cizím jazyce.

b) úplnost zprávy, která musí obsahovat:

- čas zjištění,
- místo (souřadnice) objektu nebo směr přesunu,

- počet, druh a označení zjištěné techniky, materiálu a vojsk,

- další důležité údaje.

c) rychlost předání, spočívající v soustředěném úsilí na co nejrychlejší předání zpráv. To je důležité zvláště u pohyblivých objektů, dále u objektů, které provádějí častý manévry a na místě se zdržují krátkou dobu.

Důležitou součástí řízení je kontrola činnosti skupiny (hlídky) jejím velitelem, zaměřená na účinnost režimu na stanovištích a na kvalitu plnění úkolu. Kontroly se využívá k doplnění materiálu, popřípadě k bližšímu seznámení se všeobecnou situací, situací hlídky (skupiny) ap.

Na pozorovacím stanovišti (ve výchozím místě) udržuje velitel přísný režim. Hlídka (skupina) by měla být rozdělena na tři části. Jedna plní úkol, druhá je v hotovosti a plní úkoly spojené s přípravou stravy, s maskováním ap., a třetí odpočívá.

Při menším počtu osob se dělí pouze na dvě části a to hotovostní, jež plní úkol a část odpočívající.

Na stanovišti (ve výchozím místě) není dovoleno se libovolně pohybovat, nesmějí se ponechávat stopy, nesmí se hlasitě hovořit ap.

Přesto, že každý pohyb příslušníků skupiny (hlídky) znamená vážné nebezpečí pro činnost celé průzkumné skupiny (hlídky), nemůže být příčinou statického přístupu k plnění úkolů, k pasivní činnosti na určitých stanovištích nebo k čekání na rozkazy nadřízeného.

Velitel průzkumné skupiny (hlídky) bude mít na rozdíl od nadřízeného vždy novější a úplnější zprávy z prostoru své činnosti, a proto musí k plnění uložených úkolů přistupovat aktivně a iniciativně.

Zkrácené tabulky střelby pro 82mm minomet vz. 52

a jejich použití při určování prvků střelby

Ing. BOHUMÍR DANIEL, plk. v záloze

V současné době nejsou k dispozici tabulky střelby pro 82mm minomet vz. 52, neboť dosavadní předpis Dě1-11-79 byl v roce 1994 zrušen (Věstník MO č. 16/1994) a dosud nebyl nahrazen.

Pro potřeby velitelů minometných jednotek jsou plně dostačující zkrácené tabulky střelby, které jsem zpracoval s využitím údajů dřívějšího předpisu. Zahnují údaje pro miny:

a) – tříštivé lité se zapalovačem mz 35b a mz 35/36 – hmotnost 3,30 kg

– tříštivé lité se zapalovačem mz 36 – hmotnost 3,24 kg (uvedené zapalovače jsou kovové)

b) – tříštivé lité se zapalovačem M 5 – hmotnost 3,10 kg (zapalovač je z umělé hmoty).

V tabulkách nejsou uvedeny údaje pro miny tříštivé lisované, které se již nepoužívají.

Tabulky se skládají ze dvou částí:

1. Zkrácené tabulky střelby pro používané miny (příloha 1) – obsahují dálky zaměřovače a opravy dálky a směru pro používané náplně.

2. Tabulky oprav dálek zaměřovače pro cíle převýšené (snížené) o ± 500 metrů (příloha 2).

Použití tabulek je zřejmé z uvedeného příkladu určování prvků střelby zkrácenou přípravou.

Příloha 1

Náplň základní

tc (s) = doba letu miny

TABULKA OPRAV DÁLEK ZAMĚŘOVAČE 82mm MINOMETU vz. 52

(zaměřovače MP-42, MP-43, MPM-44)
pro cíle převýšené (snížené) o ± 500 m

Příloha 2

Převýšení (snížení) cíle v metrech	Náplň	TOPOGRAFICKÁ DÁLKA CÍLE																																		
		300	400	500	600	700	800	900	1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800	1900	2000	2100	2200	2300	2400	2500	2600	2700	2800	2900	3000	3100	3200	3300	3400	3500		
50	2	1 2	1 2	3 3	3 4	4 5	5 6	6 7	8 10	10 12	14 16	21 23	31 49	/																						
	4		1 1	1 1	1 1	2 2	2 2	2 2	2 2	2 2	2 2	3 3	3 3	3 3	3 3	4 4	5 4	5 4	6 6	7 6	8 7	10 9	12 10	16 13	24 22											
	6					1 1	1 1	1 1	1 1	1 1	1 1	1 1	2 2	2 2	2 2	2 2	2 2	2 2	2 2	3 3	3 3	3 3	4 4	4 4	4 4	4 4	4 4	5 5	6 6	7 8	8 11	15 10	22 18			
100	2	3 2	4 4	5 4	6 5	7 9	8 11	9 13	10 14	11 18	12 22	16 28	21 40	30 84	/																					
	4		2 2	2 2	2 2	3 3	3 4	4 4	4 5	5 5	6 6	7 6	7 6	8 7	8 8	9 9	10 9	11 10	12 11	14 13	17 16	21 20	25 26	39 41	/											
	6					1 1	1 1	2 2	2 2	2 2	2 2	3 3	3 3	3 3	3 3	4 4	4 3	4 3	5 4	5 4	6 5	6 5	7 6	7 6	8 7	8 7	9 8	10 10	12 11	14 12	18 14	23 18	33 23	/		
150	2	4 3	6 5	8 6	10 8	12 9	15 11	18 14	22 17	27 20	35 25	48 31	84 40	/	103																					
	4		3 3	3 3	4 3	4 4	5 5	6 6	7 7	7 7	8 8	9 9	10 10	11 12	12 13	13 15	15 13	16 14	17 16	19 18	22 21	26 24	32 29	42 38	61 58	/										
	6				2 2	2 2	2 2	3 3	3 3	4 4	4 4	5 5	5 5	6 6	6 6	7 7	7 6	8 7	8 7	9 9	10 10	11 12	12 11	13 12	14 13	15 14	16 15	17 16	19 18	23 21	29 23	38 25	54 31	/		
200	2	6 4	8 6	10 8	13 10	16 12	20 15	26 18	31 21	39 26	50 32	71 39	140 50	/	124																					
	4		4 4	4 4	5 4	6 5	7 6	8 7	9 8	10 9	11 10	12 11	14 13	16 14	18 16	20 18	23 16	26 20	29 23	31 26	38 31	48 41	64 56	96 72	/											
	6				2 2	3 3	3 3	4 4	4 4	5 5	5 5	6 6	6 6	7 7	7 7	8 8	9 9	10 10	11 11	12 12	14 13	15 14	16 15	17 16	18 17	19 18	21 20	24 23	27 27	32 27	39 33	52 42	/			
250	2	8 5	11 8	14 10	17 12	22 15	27 18	33 22	41 26	52 31	71 38	118 46	/	141																						
	4		5 4	6 5	7 5	8 6	9 7	10 8	11 9	12 10	14 11	16 13	18 14	20 16	23 18	26 20	30 22	35 25	42 32	51 36	63 43	83 56	84	/												
	6				3 3	4 4	4 4	5 4	5 5	6 5	6 6	7 6	8 7	9 8	10 10	11 11	12 13	13 14	14 15	15 16	16 17	17 18	18 19	19 21	24 16	27 18	30 22	35 24	41 28	52 32	77 49	/				

Převýšení (snížení) cíle v metrech	Náplň	TOPOGRAFICKÁ DÁLKA CÍLE																																		
		300	400	500	600	700	800	900	1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800	1900	2000	2100	2200	2300	2400	2500	2600	2700	2800	2900	3000	3100	3200	3300	3400	3500		
300	2	10 6	14 9	18 11	22 14	28 17	34 21	42 25	53 30	70 36	99 43	/ 53	/ 66	/ 90	/ 156																					
	4			6 5	7 6	8 6	10 7	11 8	12 9	14 10	15 12	17 13	19 15	22 16	25 18	28 20	32 23	37 25	44 29	53 33	66 37	81 43	114 51	/ 65	/ 94											
	6					4 3	5 4	5 5	6 5	7 6	8 6	8 7	9 8	10 8	11 9	12 10	13 10	14 11	15 12	16 13	17 14	19 15	21 16	23 18	25 19	28 21	32 24	37 26	44 29	52 33	69 38	111 45	/ 57	/ 78		
350	2	13 7	17 10	22 13	28 16	34 20	42 24	53 28	68 33	93 40	/ 48	/ 59	/ 73	/ 99	/ 170																					
	4			7 5	9 6	10 6	12 8	13 10	15 11	17 12	19 14	21 15	24 17	27 19	30 21	35 23	39 26	46 28	54 34	66 37	83 42	111 48	/ 57	/ 72	/ 103											
	6					5 4	6 5	6 6	7 6	8 7	9 7	10 8	11 9	12 10	13 10	14 11	16 12	17 13	18 14	20 15	21 16	23 17	25 19	27 20	30 22	34 24	39 27	46 30	54 33	66 37	93 44	/ 52	/ 64	/ 88		
400	2	15 8	20 12	27 15	34 18	43 22	52 26	66 31	88 37	128 44	/ 53	/ 65	/ 80	/ 108	/ 181																					
	4			8 6	10 7	12 8	14 9	15 11	18 12	20 14	22 15	25 17	28 19	32 21	36 23	41 26	48 29	56 32	66 36	81 40	104 46	/ 53	/ 63	/ 79	/ 111											
	6					6 5	6 6	7 6	8 7	9 7	10 8	11 9	13 10	14 10	15 11	16 12	18 13	19 14	21 15	23 17	24 18	27 19	29 21	33 23	36 25	41 27	47 30	55 33	66 37	83 41	118 48	/ 57	/ 70	/ 95		
450	2	18 9	24 13	32 16	41 20	51 24	64 29	83 34	113 40	/ 48	/ 58	/ 71	/ 87	/ 116	/ 192																					
	4			9 7	11 8	13 9	15 10	18 12	20 13	23 15	26 17	29 19	33 21	37 23	43 25	49 28	57 31	67 35	80 39	99 44	132 50	/ 57	/ 68	/ 85	/ 119											
	6					6 5	7 6	8 6	9 7	10 8	12 9	13 10	14 11	16 12	17 13	19 14	20 15	22 16	24 17	26 19	28 20	31 22	34 23	38 25	42 27	48 30	55 33	64 36	79 40	104 45	/ 52	/ 62	/ 76	/ 103		
500	2	21 10	29 13	38 17	49 21	62 26	75 31	108 36	/ 43	/ 52	/ 62	/ 76	/ 93	/ 123	/ 200																					
	4			10 7	12 8	15 10	18 11	20 13	23 15	26 16	29 18	33 20	38 23	43 25	49 27	57 30	66 33	88 37	95 24	123 47	/ 53	/ 61	/ 73	/ 97	/ 127											
	6					7 6	8 7	9 7	10 8	11 9	13 10	14 11	16 12	17 13	19 14	21 15	23 16	25 18	27 19	30 20	32 22	35 24	39 25	43 28	49 30	56 33	65 36	77 39	91 44	133 49	/ 56	/ 66	/ 82	/ 110		

ČITATEL: OPRAVY PŘÍČÍST (cíle výše než minomet);

JMENOVATEL: OPRAVY ODEČÍST (cíle níže než minomet).

Čárky v čitateli (/) znamenají, že cíl nemůže být zasažen

Příklad:

Určit prvky střelby ze zjištěných topografických prvků a balistických a meteorologických podmínek:

- dálka cíle topografická ($D_t C$) = 2600 m
- dálka pozorovací (d) = 1200 m

- stranová odchylka cíle topografická ($So_t C$) = HS + 1-80
- pozorovací úhel (i) = 2-10
- redukční poměr (R_p) = 0,5
- stranový skok (Ss) = 0-08
- palebné postavení je vlevo od pozorovatelný

- nadmořská výška řídicího minometu (h_{RM}) = 410 m
- nadmořská výška cíle - cíl 101 ptrs (h_C) = 510 m
- příčný vítr (Z_w) zleva 5 m.s⁻¹
- teplota vzduchu (X_T) - 10 °C
- miny tříštivé lité, zapalovač M 5
- hmotnostní znaky miny: + + +
- počáteční rychlost miny (V_0): tabulková

URČENÍ SOUHRNNÝCH OPRAV DÁLKY A SMĚRU

Příloha 3

TOPOGRAFICKÉ PRVKY				DÁLKA	SMĚR
MINA: ts, litá, z M5		NÁPLŇ: 6		2600 m	HS +1-80
ÚDAJE	Skutečné (přízemní) hodnoty	Změna oproti tabulkovým hodnotám	Počítané opravy		
Příčný vítr zleva m.s ⁻¹	5 m.s ⁻¹	5 m.s ⁻¹	ΔZ_w 10 m.s ⁻¹ = 31 dc 5 m.s ⁻¹ = 15,5 dc ± 16 dc		- 0-16
Příčný vítr zprava m.s ⁻¹			ΔZ_w		
Podélný vítr ve směru střelby m.s ⁻¹			ΔX_w		
Podélný vítr proti směru střelby m.s ⁻¹			ΔX_w		
Výška palebného postavení (RM)	410 m	+410 m = 41 torrů	ΔX_H 10 torrů = 11 m 41 torrů = 45,1 m	- 45,1	
Teplota vzduchu °C	- 10 °C	- 25,9 °C	ΔX_T 10° = 27 m 25,9° = 69,9 m	+ 69,9	
Počáteční rychlost vo	tabulková	0	ΔX_{V_0} 0		
Hmotnost miny	+ + +	tři znaky	ΔX_q 1 znak = +9 m 3 znaky = (+9).(+3) = +27 m	+ 27,-	
POČÍTANÉ PRVKY			50 m = 11 dc 52 m = 11,4 ± 11 dc 2600 m = 6-40 + 11 = 6-51	$\Delta D + 51,8$ ± + 52,- 2652 m = dz 6-51	ΔS - 0-16 HS +1-64
Oprava dálky zaměřovače o převýšení (snížení) cíle	$h_{RM} = 410$ $h_C = 510$ $\Delta h_C = +100$		$\Delta h_C = +100 = 8 dc$	+ 8	
PRVKY STŘELBY				6-59	HS + 1-64

Řešení výpočtu oprav dálky a směru a určení počítaných prvků a prvků střelby je uvedeno v příloze 3.

Povel pro střelbu je zapsán v záznamu o střelbě velitele minometné rotý - příloha 4.

Uvedené zkrácené tabulky střelby byly použity při střelbách v přeškolovacích a zdokonaľovacích kurzech velitelů minometných rot a čet organizovaných v roce 1995 ve VVŠ PV Vyškov a podle provedení vyhodnocení se plně osvědčily.

ZÁZNAM O STŘELBĚ VELITELE MINOMETNÉ ROTY

Příloha 4

D_t	2600	So_t	HS +1-80	h_c	510	d	1200	i	2-10	50 m	11	D	S
				h_{RM}	410							44	0-16
				Δh	+100	l_c	37	αHs		ξ_c		22	0-08
ΔD	+52	ΔS	-0-16	Δh	10m	u_d		αC		H_c		11	0-04
D_p	2652	So_p	HS +1-64	Δh	+8	u_g		Ss	0-08	R_p	0,5		
				D_z	4úd	m	dc	Ss	100	U_v			
Číslo po-ve-lu	POVELY		Dálka	Strana	MINOMETY								Pozn.
					8	7	6	5	4	3	2	1	
1.	LABE 11, str 1 1c, C101 ptrs, n6, vjs, 4m, 1r, pall		6-59	HS + 1-64									
2.													
3.													

Moderní hydraulická lopatová rýpadla

na automobilových nebo kolových podvozcích

Major Ing. BOHUMIL KRAJČA

Hydraulická lopatová rýpadla jsou v ženíjním vojsku AČR určena na práci v horninách 2., 3. a 4. třídy a ve snadno trhatelných horninách 5. třídy podle ČSN 73 3050. Jsou schopná vykonávat zejména tyto práce:

- hloubení příkopů o šířce 1,1 m a hloubce do 6,1 m,
- hloubení jam o hloubce do 6,1 m,
- úpravu vjezdu do brodu a výjezdu z brodu,
- přemísťování skácených stromů a jiných válcových břemen do průměru 70 cm a hmotnosti v rozmezí 1200–4700 kg.

Jedná se o typy **UDS-110a** a **UDS-114a**. Oba typy mohou být použity buď s výškovou nebo hloubkovou lopatou s výložníkem v základní nebo snížené poloze. Před změnou způsobu těžby z hloubkového na výškové a naopak se musí změnit upnutí lopaty v rychloupínací. Bez této změny nelze měnit způsob těžby.

Rýpadlo s výškovou lopatou a s výložníkem v základní (horní) poloze zpravidla těží horninu z hromad nebo i ze stěny (při budování nadzemních objektů, opravě komunikací, uvolňování komunikací pro pohyb ap.) za rýpadlem v rozsahu úhlu 45° na každou stranu od podélné svislé roviny souměrnosti strojového spodka. Vytěžená hornina se zpravidla nakládá na dopravní prostředky, nebo se ukládá co nejbližší k rýpadlu tak, aby nepřekážela při další práci.

Rýpadlo s hloubkovou lopatou je možné použít zejména k těmto dalším pracím:

- k úpravě vjezdu do brodů,
- k úpravě výjezdů z brodů až do brodivosti strojového spodka,
- k přemísťování tyčových břemen.

Rýpadlo s hloubkovou nebo výškovou lopatou se dá dále využít:

- k nouzovému zdvihání břemen,
- k samovyprošťování.

Kromě těchto dvou typů rýpadel, používaných v AČR, jsou ve výrobních programech a. s. Tisovec a a. s. UNEX již nová, modernější hydraulická rýpadla (tabulka 1), která jsou svými technickými parametry

srovnatelná se světovými výrobci rýpadel.

Autorýpadlo UDS-214 se vyrábí v modifikacích UDS-214.1 mikropojzd a UDS-214.2 bez mikropojzdu. Hydraulický systém stroje má tři hlavní okruhy a doplňovací okruhy na vytváření ovládacího tla-

ku a servo tlaku. UDS-214.1 má navíc jeden pomocný okruh ovládání řízení nápravy automobilového podvozku. Zdroji tlakové kapaliny hlavních okruhů jsou dva regulační hydrogenerátory SPV-90 a neregulační zubový hydrogenerátor U-80. UDS-214.1 má dvojitý neregulační zubový hydrogenerátor UR-80/16s/4.

Jednotlivé hydraulické okruhy:

- 1. okruh – zabezpečuje výsuv a zásuv teleskopického výložníku,
- 2. okruh – zabezpečuje zdvih a spouštění výložníku,
- 3. okruh – zabezpečuje otáčení nástavby, přiklápění a otáčení pracovního nástroje, rychloposuv a rychlozdvih výložníku.

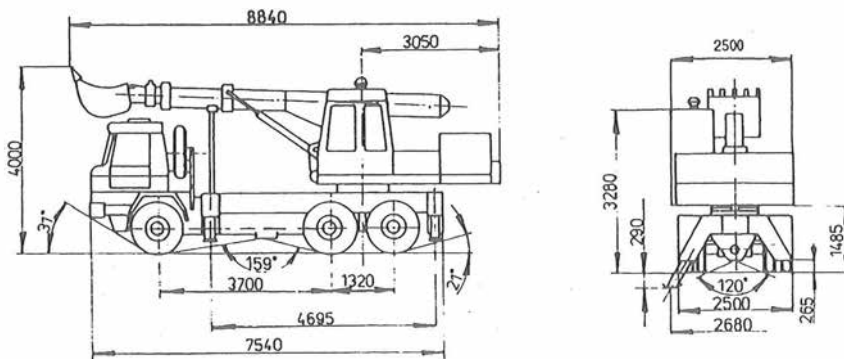
Modifikace UDS-214.1 má na motoru ZETOR jednopístový kompresor. Vzduchový systém nástavby je propojen se vzduchovým systémem podvozku TATRA, který ovládá:

- zdvojené vypínání spojky TATRA,
- odbrzdování podvozku TATRA,
- vzduchovou houkačku,
- elektromagnetické ovládání podpěr.

Na rámu otočné nástavby jsou pružně uloženy základní agregáty stroje a hydraulické rozváděče, ostatní prvky kapotáže a nádrže jsou uchyceny pevně. Ulehčené

Obr. 1. Hydraulické lopatové rýpadlo SF – 15SL na podvozku Tatra

Obr. 2. UDS – 214

Typ techniky	UDS-110a	UDS-114	UDS-214	DH-214	SF-15SL	SM-15SL
Strojový spodek	T-148	T-815-P17	T-815-2P-17			kolový tuhý, skříň. konstrukce s volitelnou kombinací opěr a radlic
Celková hmotnost (kg)	20200	21100		20500	24000	15700–17000 podle počtu opěr a radlic
Max. přepravní rychlost (km.h ⁻¹)	50	70			80	plazivá 1,8 terénní 5,2 silniční 20
Stoupavost	50 %	50,7 %		70 %	58 %	–
Brodivost (mm)	400	800				–
Pracovní sklon – příčný – podélný	5° 10°	10° 20°				– –
Nástavba: Typ motoru	Zetor 8601 Zetor 8701.176 6válec, řadový, stojatý, s přím. vstřikem, kapalinou chlazený				Zetor 8002.149 4válec, s říz. vstřikem kapal. chlazený, přeplň. turbodmychadlem	
Výkon motoru při 2200 ot.min ⁻¹ (kW)	82,4		84,5		70	
Palivová nádrž o objemu (l)	400 (300)				185	
Pracovní tlak hydr. zařízení (MPa)	16		2 x 32 1 x 20		30/33	
Objem hydr. soustavy (l)	500				220	
Otáčky vršku stroje (min ⁻¹)	9,2		8,0		8,6	
Hladina akustického výkonu	–	–	–	–	104 dB	
Ekvivalentní hladina akustického tlaku v kabině	–	–	–	–	80 dB	
Objem lopaty (m³)	0,21–0,63				0,15–1,1	0,2–1,1
Hloubící rypná síla (kN)	88		85	115	98	
Výrobce	Silniční a stavební mechanismy Tisovec a. s., SR				UNEX a. s., Uničov, ČR	

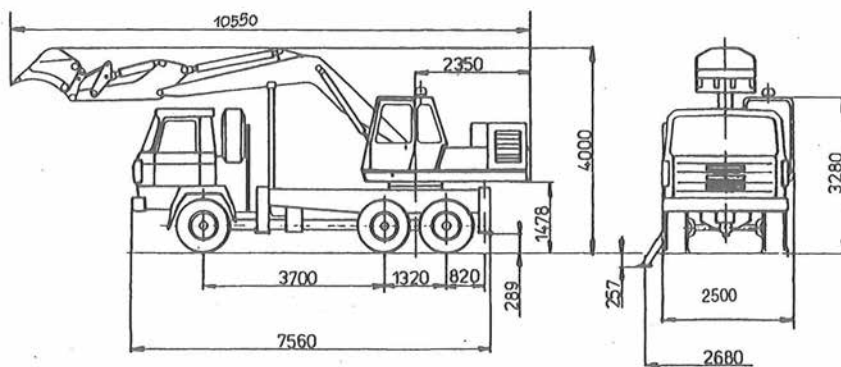
otevírání kapoty motoru a krytů je ovládáno pomocí plynových vzpěr. Odhlučnění všech zdrojů hluku je provedeno účinným izolačním materiálem.

Otáčení nástavby zabezpečuje axiální, pístový, rychloběžný hydromotor OMF-90 přes převodovku s převodovým poměrem 7,4. Velký krouticí moment

49,5 kNm umožňuje svižné otáčení nástavby i při plné zátěži stroji. Otočení nástavby stroje o 360° trvá 7 sekund. Polohové rameno teleskopického výložníku umožňuje změnu polohy výložníku z +30° až –60°, na 0° až –90° od vodorovné roviny.

Mechanismus pro ovládání pracovního nástroje umožňuje naklápění nástroje o 145° a jeho otočení kolem podélné osy v obou směrech v rozsahu 360° neomezeně. Pracovní nástroj je upevněn v rychloupínací, který umožňuje rychlé a přesné upnutí všech dodávaných druhů nástrojů a přídatných zařízení.

Pohodlná a prostorná kabina je pružně uložena na ramenu otočné nástavby. Sedačka strojníka je samostatná, dobře odpružená, nastavitelná podle potřeby v podélném i svislém směru, s opěrkami na ruce. Stroj je vybaven závislým teplovodním topením, které spolu s průduchy zabezpečuje příjemné pracovní klima v kabině.

Obr. 3. DH – 214

Autorýpadlo DH-214, s hloubkovou lopatou, je určeno pro rýpání a nakládání zemín a hornin třídy 1. až 5. **Hydraulický systém** se skládá ze tří hlavních okruhů a pomocného okruhu ovládání. Zdroji tlakové kapaliny jsou dva regulační hydrogenerátory SPV-90 a jeden neregulační zubový dvojité hydrogenerátor 080. Jeden SPV-90 ovládá PČH výložníku a druhý PČH násady lopaty. Dvojité zubové hydrogenerátory plní okruh otoče, PČH lopaty, okruh zrychlování napřimování násady a zdvihu výložníku.

Otočná nástavba stroje, včetně pohonu a kabiny, je obdobného způsobu provedení jako stroj UDS-214, mimo uchycení výložníku na nástavbě stroje.

Základní pracovní zařízení tvoří monolitický výložník, násada lopaty a lopata. Pantografický mechanismus lopaty umožňuje její natáčení v rozsahu +24,90 – 139,30.

Autorýpadlo SF-15SL, s hloubkovou lopatou o objemu 0,15–1,1 m³, může rozrývat a těžít zeminy 2. až 4. třídy. **Zdrojem tlakové kapaliny** je dvojité hydrogenerátory se dvěma axiálními pístovými jednotkami a součtovou regulací. Průtočné maximální množství je 2x 114 l. min⁻¹. Soustava obsahuje přídavná hydraulická čerpadla pro servořízení. Autorýpadlo není vybaveno mikropojezdem ovládaným z kabiny rýpadla. Je však vybaveno širokým sortimentem přídavného zařízení, obdobného jako u stroje UDS-214.

Autorýpadlo SM-15SL, vybavené hloubkovou lopatou o objemu 0,2–1,1 m³, je určeno pro těžbu zeminy 2. až 4. třídy. Rám podvozku je tuhé skříňové konstrukce, s volitelnou kombinací opěr a radlice. Pohon všech kol zajišťuje regulační hydromotor přes dvojstupňovou převodovku s integrovanou lamelovou parkovací brzdou, hydraulicky odbrzděnou.

Brzdový systém je plně hydraulický, dvouokruhový. Brzdy v nábojích náprav jsou bubnové. Přední řízená kyvná náprava je k rámu podvozku připojena čepem. Pohon otoče je zprostředkován pomocí axiálního pístového motoru a dvoustupňové převodovky. Krouticí moment je 42 kNm.

Hydraulický systém zahrnuje regulační dvojité hydrogenerátory s axiálními písty, součtovou výkonovou regulací a automatickým vynulováním průtočného množství, jehož maximální hmota je 2x 114 l. min⁻¹. Dále soustava obsahuje přídavná hydraulická čerpadla pro servořízení a řízení.

Rýpadlo může být vybaveno hloubkovou lopatou s nuceným vyprázdněním s násadami ST délek 1,7; 2,0; 2,4; 2,75 a 3,4 m.

Závěrem lze konstatovat, že výše uváděná rýpadla splňují vysoké požadavky kladené na prostornost, bezpečnost, odhlučnění a výhled z kabiny strojníka. Svými technickými parametry a výkony mohou plnit složité a náročné úkoly spojené se zemními a skalními pracemi i v Armádě ČR.

Nové návěsné buldozerové zařízení bojových tanků a jejich modifikací NBZ-90

Nadporučík Ing. JAROSLAV ŠMEJKAL, Ing. OLDŘICH FOJTÍK

K zemním pracím při budování objektů obrany, zřizování pomocných cest a odstraňování následků napadení protivníkem se takřka ve všech světových armádách využívají návěsná buldozerová zařízení provozovaná s bojovými tanky a jejich modifikacemi.

Jedinečnost tohoto spojení (bojový tank + výkonné buldozerové zařízení) umožňuje aktuálně a rychle reagovat na konkrétní požadavky zejména v oblasti ženižních prací, a to i v extrémně náročných půdních a klimatických podmínkách a v různých mírových i bojových situacích.

Před 30 lety bylo do výzbroje naší armády zavedeno návěsné buldozerové zařízení BTZ-55 jako nosný a jediný prostředek tohoto charakteru a určení. Osvědčilo se při hloubení okopů a krytů pro bojovou techniku, zřizování přejezdů přes protitankové překopy, přejezdů na přepraviště, při úpravách terénu a cest, zahrnování nálevků a jam. Postupně však přestalo vyhovovat soudobým požadavkům. Stalo se morálně a fyzicky zastaralým. Konstrukce BTZ-55 je v současné době soudobými prostředky obdobného určení překonána, neumožňuje ani přestavění radlice do jiné než buldozerové polohy. Jeho TTD jsou ve srovnání se zahraničními prostředky horší.

Obr. 1. Pohled na návěsné buldozerové zařízení NBZ-90 z boku (pracovní poloha)

Pro hodnocení významu BTZ-55 je nutné brát v úvahu zejména z perspektivy vývoje tankové techniky. V současné době probíhá v AČR vyřazování jediných možných nosičů, tj. bojových tanků řady T-54/55A. Jsou ponechávány pouze bojové tanky řady T-54/55AM2 a T-72 s odlišnými reliéfy čelní části korby, na které nelze bez dodatečných a rozsáhlých úprav BTZ-55 osazovat. Úpravy je též nutné provést na uvedených tancích.

Počty BTZ-55 se v AČR z důvodů fyzického dožívání trvale snižují (i přes stále provádění oprav). Abrazivní opotřebení nosných profilů snížilo bezpečnost provozu a spolehlivost ocelových konstrukcí, zásoby náhradních dílů k BTZ-55 jsou vyčerpány.

Z uvedených důvodů je další provozování BTZ-55 v AČR **neekonomické** a vzhledem k požadovaným rozsahům prací a praktické nemožnosti využití tohoto zařízení u bojových tanků T-54/55AM2 a T-72 **neefektivní**.

Organickou součástí každého tanku T-72 je **zahlubovací zařízení** ve formě dozerového zařízení montovaného vně na čelním spodním pancíři korby tanku. Zařízení neovlivňuje jízdní vlastnosti tanku a tvoří doplňkovou pancéřovou ochranu.

Zařízení je použitelné pouze v zeminách tř. 1 až 2, má šířku záběru 2140 mm a výkon $40 \text{ m}^3 \cdot \text{h}^{-1}$. **Rozhodujícími nevýhodami** tohoto zařízení jsou zejména konstrukce s mezí únavové životnosti pouze 20 mh a to, že jakékoli nedodržení technologie prací nebo použití v zeminách vyšších tříd znamená často takové poškození radlice, které znepojuje celý tank.

Z uvedených údajů vyplývá, že zahlubovací zařízení T-72 nelze své využití pouze pro zemní a ženíjní práce menšího rozsahu vyhradit v lehkých zeminách, vždy s rizikem poškození radlice.

Základní požadavky obsažené v údajích pro výzkum (ZÚV) nového návěsného buldozerového zařízení NBZ-90:

- dosáhnout zvýšeného funkčního rozsahu a možnosti osazení na bojové tanky T-54/55A, T-54/55AM2, T-72 a jejich modifikace bez úprav,

- návěsné buldozerové zařízení musí umožnit vykonávání buldozerových, anglobozerových, rozrývacích, manipulačních prací a změnu úhlu řezu,

- požaduje se alespoň částečná schopnost samoosazení na nosič, vlastní elektrohydraulický pohon s dálkovým kabelovým ovládním a minimální snížení jízdních vlastností nosiče,

- provádění zemních prací v zeminách tříd 1 až 4, s rozrývačem do třídy 5 (dle ČSN 73 3050, čl. 60),

- výkonost při budování objektů obrany a úpravě terénu v zeminách 2. až 3. třídy (dle ČSN 73 3050, čl. 60) do $220 \text{ m}^3 \cdot \text{h}^{-1}$,

- hmotnost maximálně 2500 kg,

- šířka radlice do 3400 mm.

Cítace požadovaného spektra prací:

- budování okopů a krytů pro bojovou techniku a živou sílu,
- budování velitelských stanovišť,
- těžení zeminy a úpravy terénu,
- provádění rozrývacích a manipulačních prací,
- zřizování pomocných cest a objezdů,
- zřizování a údržba cest,
- úprava břehů (vjezdů a výjezdů),
- zahrnování nálevků a kráterů,
- zřizování průchodů a přečhodů v lesních, skalních a městských závalech (v anglobozerové poloze radlice jednostranně),
- zřizování nevýbušných zátarasů,
- zřizování průchodů v nevýbušných zátarasech,
- provádění demoličních a asanačních prací,
- odklizení sněhu (v anglobozerové poloze radlice jednostranně).

Základní konstrukční koncepce prostředku kromě samozřej-

mého požadavku splnění ZÚV vycházela zejména ze dvou základních potřeb:

- univerzálnost použití prostředku u řady reliéfově odlišných nosičů bez úprav,

- možnost vykonávání různých druhů prací.

Nové návěsné buldozerové zařízení NBZ-90 nese výrazné prvky technické novosti. Umožňuje ve spojení s bojovým tankem nebo modifikací vykonávání buldozerových, anglobozerových, manipulačních nebo rozrývacích prací při možnosti změny úhlu řezu radlice.

Je určeno pro provoz s bojovými tanky T-54/55A, T-54/55AM2, T-72 a jejich modifikacemi bez úprav.

Zajímavým aspektem konstrukční koncepce prostředku je umístění všech prvků elektrohydraulického pohonu v prostoru tlačného rámu. Toto nezvyklé řešení neklade nároky na úpravy čelní části korby uvažovaného nosiče, do jehož prostoru je vyvedena pouze napájecí a ovládací kabelová elektroinstalace. Řešení dále zabezpečuje částečnou schopnost samoosazení prostředku na nosič.

Provedené podnikové zkoušky realizovaného funkčního vzoru návěsného buldozerového zařízení NBZ-90 ve spojení s vyprošťovacím tankem VT-55 potvrdily úplné splnění ZÚV a plnou funkčnost prostředku.

Jelikož podnikové zkoušky návěsného buldozerového zařízení NBZ-90 byly provedeny s využitím strojové báze vyprošťovacího tanku VT-55, který je použit jako základní stavební díl ženíjního stroje ŽS-55 (dovybaven pouze stávajícím návěsným buldozerovým zařízením BTZ-55), byly zkoušky **rozšířeny o testování modernizace ŽS-55/M**.

Modernizace spočívá v osazení nového návěsného buldozerového zařízení NBZ-90, v úpravě spojového obložení kovokeramickou bází a ve zvýšení hnací síly (kroutícího momentu) na turech o 8 %.

Celková délka stroje s osazeným NBZ-90 je 8200 mm, pohotovostní hmotnost stroje s osazeným NBZ-90 je 36 950 kg.

Ze zpráv z podnikových zkoušek FV je možno citovat tyto rozhodující závěry zkušební komise:

- funkční rozsah a výkonové parametry NBZ-90 výrazně zvyšují užžitnou hodnotu použité strojové báze, a to i v extrémně náročných půdních podmínkách,

- statické a dynamické zkoušky potvrdily plnou funkčnost NBZ-90 a vstupy definované v ZÚV,

- návěsné buldozerové zařízení NBZ-90 ve spojení s VT-55 a ŽS-55/M **vyhovělo**.

Celkově lze konstatovat, že výzkumné práce potvrdily kinematickou a mechanickou zladěnost konstrukce návěsného buldozerového zařízení NBZ-90.

V současné době probíhají u VOP 025 vývojové práce, navazující na úspěšnou výzkumnou etapu. V rámci vývoje se předpokládají pouze dílčí úpravy opláštování hydraulických hadic a dořešení problematiky některých rozebíratelných spojů. Samozřejmě se dále předpokládají zkoušky NBZ-90 na tancích T-72 a T-54/55AM2 v rozsahu odpovídajícím zkouškám při zavádění podobných prostředků do používání v AČR.

Univerzálnost využití nového návěsného buldozerového zařízení NBZ-90 u reliéfově odlišných nosičů a jeho možnost vykonávání poměrně značného spektra prací dává dobré předpoklady k zabezpečení (udržení kontinuity) vývoje návěsných zemních prostředků v AČR. **Jeho využití** je možno vidět u všech druhů zavedených bojových tanků a modifikací. Definitivní rozhodnutí bude vhodné přijmout až po úspěšném provedení komplexních zkoušek prototypu zařízení na tancích, se kterými se v rámci vývoje počítá.

Dva způsoby řízení

OTAKAR PATOČKA

Armáda prochází v posledních letech mnoha změnami. I přes jejich četnost, rozsah a hloubku, existují mezi civilní veřejností stále názory, že se armáda ve srovnání se svou předlistopadovou podobou příliš nezměnila. Nadále tedy není většinou lidí považována za dostatečně důvěryhodnou instituci, kterou by měl řadový občan v úctě, obdivoval ji, či ji dokonce vítal a oslavoval. Poněkud paradoxním faktorem a ilustrací současného rozporného stavu se pak jeví skutečnost, že je kredit české armády v zahraničí několikanásobně vyšší než doma.

Armáda ČR se po rozpadu ČSFR vydala na samostatnou cestu. Jedním z hlavních znaků její novodobé historie byla příprava a uskutečnění transformace.

Reálný život potvrzuje, že každá změna přináší zpravidla také problémy, potíže a překážky. Některé mají **objektivní charakter** a jsou součástí společenského pohybu, jiné jsou rázu **subjektivního** a jejich autorem je člověk, často v odpovědné řídicí funkci. Dnešní vojenští funkcionáři mnohé z nich nepochybně znají. Ale ne všechny.

Vyslovuji názor, že zejména problematika řízení organizace a vedení podřízených, otázky psychologické bariéry při přípravě a uskutečňování organizačních změn, hodnocení, motivace, participace pracovníků a práce s informacemi v těchto procesech, budou patřit mezi oblasti, kde se můžeme setkat s **nedostatečnými vědomostmi a zkušenostmi vojáků z povolání**, zejména velitelů. Organizační změny zákonitě kladou zvýšené nároky na technicko-technologickou i sociálně-personální komponentu práce řídicích funkcionářů.

K takovému názoru jsem dospěl na základě vlastní zkušenosti, díky metodě podrobného pozorování, využití nestandardizovaného dotazníku a aktivní účasti v bohatém transformačním dění. Shodou okolností jsem se ocitl na dvou velitelských místech, kde transformační procesy probíhaly. Vedle shodných prvků měly i jeden podstatný rozdíl.

Na prvním místě se hlavní pozornost odpovědných funkcionářů soustředila na komplex materiálních, věcných a technických úkolů a záležitostí. **Na druhém působišti** vedení naopak akcentovalo sociální a personální stránku transformačního procesu. Správně zde bylo vedením pochopeno, že i přes značné materiální hodnoty, které představuje technika, zbraň, výzbroj a výstroj, jsou tím hlavním a nejdůležitějším lidé. Ti totiž mají uvedené hodnoty v péči, disponují s nimi, hmotně a materiálně za ně odpovídají a plní s nimi stanovené úkoly.

Teoretické publikace hovoří zhruba o **trojím zaměření vedoucích pracovníků** při řízení organizací. **První skupina** favorizuje úkoly a jejich plnění. Hlavní pozornost těchto vedoucích se soustřeďuje na plánování, organizování, kontrolu, realizaci úkolů a snahu o jejich 100 % splnění.

Druhá skupina se orientuje především na lidi, na podřízené pracovníky; vidí v nich spolutváře svých rozhodnutí, získává je pro plnění požadovaných úkolů. Tito řídicí pracovníci se zajímají zejména o problematiku

pracovních skupin, pracovní motivaci, kladou důraz na spokojenost svých podřízených, která pozitivně ovlivňuje nejen vztah zaměstnance k jeho organizaci, ale i jeho pracovní výkon.

A konečně existuje **třetí skupina vedoucích**, která se zaměřuje především na vlastní postup a kariéru a podřízení pracovníci je zajímají jen do té míry, v jaké ovlivňují právě jejich postup směrem k vrcholu organizační hierarchie. Pochopitelně bychom v praxi těžko hledali a našli velitele, který by byl ideálním představitelem tzv. čistého typu. Vedoucí pracovníci zpravidla upřednostňují jednu hlavní tendenci a profil své řídicí práce pak podle konkrétních podmínek a potřeb mění a kombinují. Ne vždy jde přitom o zcela vědomou orientaci.

Způsob řešení transformace v pracovní organizaci a tedy i v jednotce či útvaru, má svůj zákonitý odraz především ve dvou rovinách. Tou první je kvalita plnění úkolů a přístup k nim, druhou rovinou je charakter a kvalita mezilidských vztahů.

Tam, kde se velitelé a vedoucí orientují na věcné aspekty řízení, je situace často charakterizována zvýšenou četností odchodů podřízených, zejména schopnějších, snížením pracovní stability a naopak zvýšením fluktuace osob, nestabilitou pracovního výkonu, sníženou pozitivní motivací, absencí konstruktivní, tvořivé a participující pracovní atmosféry.

V takových kolektivech nejsou výjimkou projevy lhostejnosti, nezodpovědnosti a nezájmu části pracovníků o výsledek společné činnosti, častá jsou tzv. nehodová chování, projevy autoritářství, podceňování podřízených a nezdravého soupeření.

Tyto jevy jsou provázeny deformací řídicích struktur, vadami v informačním systému a celkovým zklamáním podřízených ze způsobu řízení a vedení při transformaci. Lidé jsou ovládáni pocitem nejistoty z budoucnosti.

Uplatňování výše uvedeného způsobu řízení organizace samozřejmě ještě neznamená, že musejí být v konkrétní organizaci přítomny všechny zmíněné negativní projevy. Jejich převaha je však zřetelná.

V profilu s tím docházejí velitelé a vedoucí, kteří se orientují na sociální aspekty transformačních změn, vcelku logicky k opačným výsledkům a tendencím. Tím ovšem není ještě řečeno, že organizace „upřednostňující člověka“ jsou bez potíží.

Na základě svých vlastních zkušeností a pozorování však vím, že jde o problémy poněkud jiného druhu. Například o to, jak zvýšit pracovní výkon podřízeného pracovníka při již existujícím dobrém vztahu k organizaci, jak lépe a důsledněji využít jeho podnětů, návrhů a připomínek k celkově kvalitnějšímu fungování organizace, jak promyšleněji uplatnit systém pozitivní motivace, participace podřízených na řízení ap.

V organizacích akcentujících věcné aspekty a direktivní způsob řízení se velitelé zpravidla s uvedenými problémy „nepotýkají“, neboť v takovém typu organizace pozitivní přístupy k lidem a respektování jejich názorů většinou absentují.

Uvedené způsoby řízení organizace a vedení pracovníků se odrážejí v celkové sociální a pracovní atmosféře, ve vztahu člověka k zaměstnavateli, v úrovni pracovního výkonu a v neposlední řadě také v kvalitě mezilidských vztahů – ať již v oficiální či neoficiální rovině.

Zřejmá je také souvislost s takovými koncepčními jevy, jakým je filozofie dané organizace a dlouhodobá efektivnost jejího působení. Vojenské podmínky v tomto směru tvoří výjimku.

V zájmu budování kvalitní profesionální české armády by jistě bylo užitečné provést výzkum, který by se zabýval kvalitou našeho velitelského sboru a jeho schopností řídit současné procesy. Výsledek bychom mohli porovnat s úrovní jejich kolegů v zahraničních demokratických armádách. Taková komparace je z hlediska úsilí o **dosažení kompatibility s armádami NATO** velmi potřebná.

Případné uskutečnění a praktické využití takového průzkumu se může podle mého názoru stát nejen významným příspěvkem k dosažení vyšší efektivnosti práce v armádě, ale také citlivým a průkazným indikátorem, nakolik jsou deklarované záměry a tendence v praxi už uskutečňovány.

Upevňování obrany Polské republiky

Plukovník PETR MAJER

Polské ozbrojené síly mají celkem 285 000 mužů, z toho 160 000 v pozemním vojsku, 73 000 v letectvu a protivzdušné obraně, 20 000 v námořnictvu a asi 31000 v centrálních složkách. Vojenská základní služba je 18měsíční, u vojenského námořnictva 24měsíční.

V souladu s čl. 2 zákona ze dne 21. 11. 1967, o všeobecné povinnosti obrany Polské republiky, mají povinnost upevňovat obranu Polské republiky všechny vládní a administrativní státní orgány územní samosprávy, základní hospodářské a ostatní organizační jednotky, společenské organizace a všichni občané.

Povinnost občanů ve sféře obrany je uzákoněna v ústavě. V článku 92 je uvedeno, že obrana vlasti je nejvyšší povinností každého občana a odstavec 2, téhož článku, vymezuje vojenskou službu jako čestný vlastenecký závazek občanů Polské republiky. Z těchto skutečností jednoznačně vyplývá, že obrana země není výlučně záležitostí ozbrojených sil, i když armáda hraje v tomto kontextu z vojenského hlediska zásadní a určující roli.

Problematickou práv a povinností občanů ve sféře obrany si můžeme přiblížit na jejich dělbě do následujících skupin:

1. Dosud neodvedení – tj. muži, kteří v daném kalendářním roce dovrší 18 let.

2. Odvedenci – tj. muži, kteří počínaje 1. lednem kalendářního roku dovrší 19 let – až do doby jejich zařazení do zálohy.

3. Vojáci vykonávající vojenskou činnou službu, tj. základní službu nebo vojenskou cvičení.

4. Vojáci v záloze.

Dosud neodvedení muži mají právo žádat o přijetí do vojenské činné služby jako kandidáti na vojáky z povolání a také o dobrovolné vykonání vojenské základní služby. Mají pouze jedinou povinnost – přihlásit se orgánům územní samosprávy k registraci.

Odvedenci, kromě práv předchozí skupiny dosud neodvedených mužů, mají navíc právo získat odklad vojenské služby, právo žádat o náhradní službu (náhradní tzv. zastěpcza služba je obdobou civilní služby v AČR, nikoli náhradní službou, která je v AČR pětiměsíční – pozn. překladatele).

Výhodou pro odvedence je skutečnost, že s nimi zaměstnavatel nemůže ukončit pracovní poměr v době od doručení povolávacího rozkazu do doby ukončení vojenské základní služby. Dále má zaměstnavatel povinnost, udělit odvedenci před jeho nástupem k vojenské jednotce 1–2 dny volna.

K povinnostem odvedence patří:

- ve stanovené lhůtě se dostavit k obvodní lékařské a k obvodní odvodní komisi,
- podrobit se podle potřeby dodatečným lékařským vyšetřením,
- hlásit se na vyzvání vojenských orgánů,
- žádat o povolení výjezdu a pobytu v zahraničí (týká se to občanů, kteří se ještě nedostavili k odvodu anebo těch, kteří již mají povolávací rozkaz),
- hlásit další doplňující změny,
- v daném termínu se dostavit na určené místo k vykonání vojenské služby.

Vojákům základní služby a absolventům vysokých škol povolaným k vojenské přípravě přísluší celá řada práv. Jsou to především:

- zaměstnavatel je povinen stanovit finanční náležitosti pracovníkovi, který byl povolán k výkonu základní nebo náhradní služby,
- vykonaná vojenská základní služba se započítává do doby zaměstnání,
- zaměstnavatel je povinen zaměstnat občana, který ukončil vojenskou základní službu a byl předtím jeho pracovníkem, na pracovním místě, které není horší než jeho původní pracovní zařazení,
- nelze rozvázat pracovní poměr s manželkou vojáka, který vykonává vojenskou základní službu,
- rodině vojáka, který vykonává vojenskou základní službu nebo vojenskou cvičení je přiznávána finanční podpora,
- rodině vojáka je poskytnuta bezplatná zdravotní péče,
- rodina vojáka v době jeho výkonu vojenské základní služby nemůže být nuceně vystěhovávána z bytu,

• armáda hradí a kryje náklady s užíváním bytu vojáka,

• možnost odročení splátek, půjček a úvěrů během vojenské služby vojáka,

• právo na zvyšování kvalifikace během výkonu vojenské základní služby.

Během výkonu vojenské základní služby, ne však dříve než po odsloužení 6 měsíců, náleží vojákům jednorázová dovolená k odpočinku (15 dnů pro vojiny, 21 dnů pro poddůstojníky), která může být rozdělena na dvě části. Navíc může být udělena zvláštní dovolená v délce do 10 dnů čestným dárcům krve, vojákům může být také udělena mimořádná dovolená v délce 2–5 dnů a zdravotní dovolená, kterou uděluje vojenská zdravotní komise. Ženatí vojáci dostanou dovolenou k návštěvě rodiny (3 dny za každé 2 měsíce odsloužené doby vojenské základní služby).

Hlavní povinností vojáka v průběhu vojenské základní služby je získání vojenské odbornosti (specializace) potřebné k obraně své země, pro případ vyhlášení mobilizace nebo v době války.

Vojáci v záloze a osoby přeložené do zálohy po ukončení vojenské služby (ale také osoby, které nevykonaly žádnou formu vojenské služby), musí vykonat vojenskou cvičení. Celková doba cvičení může být až 18 měsíců pro důstojníky a praporčíky v záloze. V tomto časovém období se uskuteční:

- vyznění vojáka v záloze důstojníkem pro doplňování o úmyslu povolat ho na vojenskou cvičení minimálně 3 měsíce před dnem jeho nástupu na cvičení (zde jsou zahrnuti i vojáci v záloze, kteří osobně řídí zemědělské hospodářství),
- vznesení požadavku zaměstnavatele na velitele vojvodského vojenského velitelství (štábu), aby nebyli povoláni na vojenskou cvičení určení zaměstnanci (včetně rolníků),
- stanovení nároku na finanční odškodnění, které vzniklo v důsledku povolání vojáka v záloze na vojenskou cvičení, a které znamenalo jeho vyřazení z pracovní činnosti.

Představy Ruska o budoucí válce

1. část

Obraz boje se mění

WILFRIED SCHWARZ v časopisu *Truppendienst* č. 3/1995, přeložil a upravil pplk. Ing. PETR ČECH

Ruští vojenští teoretikové rozvíjí, na základě poznatků z válečných konfliktů v posledních letech, nové představy o válce. Tyto představy ovlivnily vytváření nových organizačních struktur i nových způsobů vedení boje. Vzhledem k hospodářským i politickým podmínkám Ruska – nemožnou být přehlédnuty rozpory mezi představami a realitou.

Ruští vojáci stále uvažují o způsobech vedení bojů v průběhu konfliktu velké intenzity, který podle jejich názoru stále ještě představuje jediný možný způsob války. Diskuze k této problematice dostaly dodatečný impuls a po skončení války v Perském zálivu nabyly na intenzitě. Technologické změny čas od času vedou k revoluci ve vojenství, jejímž výsledkem je také změněný obraz boje. Takový vývoj proběhl například ve 30. letech – zavedením tanků, automobilů, mobilních rádiových přístrojů, letectva – a v 60. letech, kdy se na bojišti objevily jaderné zbraně a rakety.

Dnes stojíme před další revolucí. Jaderné zbraně jsou nahrazeny konvenčními alternativními zbraněmi nejmodernější technologie. Tyto zbraně mohou být nejen použity, při značně sníženém riziku eskalace, ale byly by také pro uskupení protivníka ničivé. Budoucí válku budou ovlivňovat vysocí přesné zbraně, informační podpora (průzkum a C^4I^2) a vedení radioelektronického boje. Tyto tři faktory, integrované spolupůsobící v systému boje, mění od základu způsob vedení války.

Účinky moderní technologie

Zvýšená pravděpodobnost zásahu a zničení protitankovými zbraněmi si již v 70. a 80. letech vynutila velmi podstatné změny organizačních struktur a taktiky. V 90. letech dochází k dalšímu rozšiřování použití nepřímé palby a použití přesných zbraní naváděných ze vzduchu ve velké vzdálenosti, jakož i bojových hlavic se zdokonalenou municí, min a rušičků. Dělostřelectvo a letectvo je schopné zničit protivníka nejen v omezeném prostoru, ale dnes již může zničit obrněné cíle na vzdálenost až 100 km, v počtu od 150 do 300 bojových vozidel za hodinu s pravděpodobností zničení od 0,85 do 0,9 : 1.

Spojení průzkumu, velení a přesných zbraní

Moderní průzkumné prostředky, z části umístěné v kosmickém prostoru, mohou zjistit a hlásit uskupení protivníka s vysokou přesností a v reálném čase. Průzkumné prostředky spojené s odpovídajícím řídicím střediskem tvoří společně komplexní průzkumný a palebný komplet na operačním, popřípadě taktickém stupni, který vyvolá na celém území protivníka tak ničivý účinek, jaký doposud ještě nikdy nevznikl při vedení konvenční války.

Význam vedení radioelektronického boje

„Informační boj“ k oslabení průzkumného systému a systému C^4I^2 pro-

tivníka při současném zachování vlastních prostředků se stává rozhodujícím komponentem v boji za získání palebné převahy a tím i za ovládnutí bojiště. To vysvětluje, proč se vedení radioelektronického boje, jako způsobu podpory boje, změnilo na „speciální zbraň“, která je svým účinkem srovnatelná s jinými zbraňovými systémy.

Současné to vysvětluje také vývoj prostředků proti protivníkovým systémům C^4I^2 , jako například „přesný útočný komplet“, který může za hodinu zničit 150–180 elektronických vysílačů. Ruští vojenští teoretikové dnes píšou o „elektronickém ničení“ jako o klíči k získání iniciativy a k ovládnutí bojiště.

Převaha ve vzduchu

Ve 2. světové válce nadvláda ve vzduchu zvýšila pravděpodobnost úspěchu na bojišti, ačkoli ho nezaručovala. Teprve v roce 1973 mohly arabské ozbrojené síly v boji proti Izraeli dosáhnout úspěchu bez toho, aby byly zničeny jejich letecké síly.

Dnes Rusové připouštějí, že vyhraná letecká válka a dosažená elektronická převaha jsou předpokladem pro vítězství na zemi. Uznávají, že budoucí válku je třeba považovat za integrovaný vzdušně pozemní boj a že rozhodující faktory budou převaha nebo nadvláda ve vzduchu a vedení radioelektronického boje.

Nové technologie – kvalita před kvantitou

V současné době se zdokonalují možnosti pozorování a účinek konvenčních palebných sil. Jsou vyvíjeny zbraňové systémy, které využívají nové technologie a nové fyzikální poznatky. Ruské prameny se zmiňují například o významu robotů, usměrněné energii, technologii plazmy, elektronických a laserových úderů, jakož i ultrazvukových zbraní. Takový vývoj prostě zvyrazňuje to, co již ukázala válka v Perském zálivu: **zvítězila kvalita nad kvantitou.**

Vývoj teorie vedení boje

V polním řádu z roku 1936 měla ruská armáda dobře rozvinutou teorii vedení boje. Piliřem byla pravděpodobně koncepce bojů a operací v hloubce. Podle této koncepce byly co možná nejdříve uskutečňovány v týlu protivníka útočné taktické činnosti a protiútoky s využitím mobilních skupin, které působily v součinnosti s výsadečnými jednotkami, s cílem rozvrátit obranu protivníka a získat prostory dříve, než by byly obsazeny obránci. Kromě toho tak bylo možné zničit protivníkovy zálohy, místa velení a zásobovací zařízení a také obklíčit vojska protivníka. Tímto způsobem se vytvořila situace, kdy byl protivník zasažen současně na předním okraji obrany a v hlubokém týlu. Jeho obranné linie se současně zhroutily a byla mu odebrána možnost odrazit útočníka a obnovit boj.

V souladu s touto koncepcí dosáhla ruská armáda v letech 1944/45 velikých úspěchů, nemůže však s ní vystačit v současnosti. Omezení výzbroje a výcviku mělo za následek, že výsadekové vojsko nebylo schopné své úkoly úspěšně splnit. Použití pohyblivých sil bylo totiž závislé na dosažení předešlého úspěchu při průlomu.

V budoucí válce nebude možné taktickými silami, které mají převahu, nahradit nedostatky ve strategické nebo operační prozíravosti nebo je nahradit koncepcí a plánováním. Kromě toho ruští teoretikové připouštějí, že by bylo potřebné najít odpovídající řešení nejdříve na těchto vyšších stupních. Když se to nepodaří, pak budou nevýhody tak závažné, že bude sotva možné vzpamatovat se z chyb a napravit je. Špatná hodnocení a rozhodnutí, ještě před vystřelením raket, pravděpodobně způsobí neodvratnou porážku viníků.

Počáteční období války

Rusové definují počáteční období války jako dobu, ve které se provádí mobilizace, soustředění a rozvíjení hlavních ozbrojených sil, zatímco síly stále připravenosti jsou použity okamžitě na strategické vojenské cíle. Cílem také může být – což je spíše reálné – vytvořit příznivé předpoklady pro použití hlavních ozbrojených sil.

Důležitost této fáze ve 20. století stále roste. Ta strana, která předstihne protivníka, dosáhne efektu překvapení a pro sebe tak získá iniciativu. V důsledku toho bude určovat průběh boje po značný čas, snad až do konce války.

Vlastní zkušenosti Ruska z roku 1904 a zvláště z roku 1941, jakož i z překvapivého útoku na Japonsko v roce 1945, podstatně ovlivnily ruskou vojenskou psychiku. Za předpokladu, že by válka byla atmosférou, měl by mít rozhodující vliv první hromadný úder.

Dokonce i v konvenční válce bylo počáteční období ve stínu atomové hrozby považováno za pravděpodobnější a určující faktor.

Strategické a operační překvapení

Pod vlivem války v Perském zálivu vidí někteří ruští pozorovatelé také možnost dosáhnout cílů války pouhým masovým použitím elektronických bojových prostředků, jakož i použitím řízených zbraní odpalovaných ze vzduchu, země i moře. Protože přípravy takového polního tažení mohou být provedeny utajeně, bez jasné pozorovatelné mobilizace a také bez otevřeného rozvíjení sil, existuje velká pravděpodobnost dosažení překvapení. To má velký význam, protože Rusové pokládají největší důraz na překvapení, zejména na strategickém a operačním stupni.

Od porážky Rudé armády v roce 1941 byli ruští vojáci přesvědčeni o přednostech preventivního úderu a překvapení. V jaderné epoše se obě přednosti pokládaly za podstatný předpoklad úspěchu. Tento názor nezměnila ani domněnka, že budoucí válka bude pravděpodobně konvenční válkou.

Návrh vojenské doktríny z roku 1990 byl předmětem nejrůznější kritiky, protože nepředpokládá preventivní úder, ačkoliv se na základě zkušenosti z války v Perském zálivu ukazovaly jako velmi nutné. Je pozoruhodné, že návrh doktríny ruských ozbrojených sil z roku 1992 tuto možnost zase otevírá. Je těžké si představit, že by byla nevyužita. Toto koncepční východisko jasně podkopává cíl – přednostní úkol ozbrojených sil – zabránit válce.

„Revoluce ve vojenství“

V průběhu 2. světové války došlo ke změně důležitosti mezi stacionárními a pohyblivými bojovými činnostmi. Podle ruských názorů nynější „revoluce ve vojenství“ změnila razbu bojiště. Poroste nejen význam boje na větší vzdálenosti, ale tento boj bude v budoucí válce dominantním a často samostatným způsobem boje.

Vedením radioelektronického boje a použitím letectva, raket s plochou dráhou letu a balistických raket, dalekonosného hlavňového a raketového dělostřelectva s modernizovanou konvenční municí bude možné ničit nejdůležitější zařízení taktického a operačního uskupení protivníka v jeho celé hloubce, velmi brzy po jejich zjištění leteckými a kosmickými průzkumnými prostředky. Dosažený účinek ničení bude leteckými a pozemními zařízeními zjištěn a vyhodnocen. Napadené součásti protivníka bude možné definitivně zničit a tak zvýšit tempo boje.

Taktická pohyblivost

Budoucí vedení boje bude zaměřeno z různých důvodů na taktickou pohyblivost. I kdyby mohl být obránce v situaci, kdy může nasadit do boje velké množství vojska, nevytvoří by nezdolnou obranu. Útočník by obranu nepochybně prolomil s využitím moderních přesných zbraní právě tak, jak by to bylo možné dříve s využitím jaderných zbraní.

Při použití jaderných zbraní by ovšem vznikly, jako vedlejší účinek, škody a radioaktivní zamoření, které by mohly bránit využití úspěchu. Obdobně je preferován vertikální obchvat, aby byl rozrušen systém obrany. Obránce je tak přinucen použít přibližně polovinu nebo i více sil na druhé čáře obrany a musí se k dosažení úspěchu rozhodnout pro pohyblivé vedení boje.

Význam vedení obrany pohyblivým způsobem

Na základě posledních diskuzí přichází ruští teoretikové k názoru, že na budoucím bojišti zajistí úspěch jen obrana vedená pohyblivým způsobem. Ta bude zpočátku zahrnovat pohyblivé vedení palebný boj, použití zatarasovacích prostředků (zřizování minových polí na dálku) a účinek radioelektronických prostředků. Útočník při přibližování se k přednímu okraji utrpí ztráty a dojde k narušení sestav jeho útvarů.

Nebezpečí přesných úderů

Jak útočník, tak i obránce jsou stále konfrontováni s nebezpečím, že jejich nejdůležitější systémy a zálohy budou zničeny přesnými údery potom, co byly zastaveny minováním na dálku. Toto vedlo ke znovuoživení koncepce ze 70. let – koncepce „anti-atomové manévrovosti“. Podle této koncepce se měly útvary a jednotky nacházet stále volně v pohybu, aby se zvýšily jejich šance uniknout útoku (žádné vhodné cíle).

–pokračování–

Příště: Víze budoucího bojiště.

PTŘS BILL

– střela TOP ATTACK

Kapitán Ing. JAROMÍR PITAŠ

V září minulého roku byla funkcionářům Armády České republiky představena PTŘS BILL, která je v současné době ve výzbroji armád Švédska a Rakouska.

PTŘS BILL je střelou nového typu, střelou, která je konstruována pro ničení cílů nejen čelně, ale hlavně shora (TOP ATTACK). Je to celkově nová koncepce v pojetí PTŘS, která s sebou přináší nové možnosti použití PTŘS na soudobém válčišti.

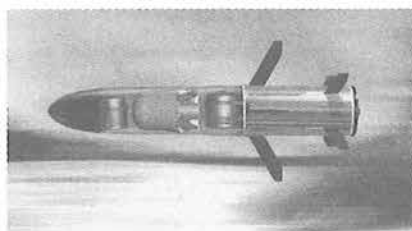
Jaké jsou tedy výhody koncepce TOP ATTACK?

1. Větší plocha cíle, která může být zasažena.
2. Na vrchní části bojových vozidel je slabší pancíř než na straně čelní.
- a) Největší část tvoří pancíř o síle od 10 do 200 mm.
- b) Druhou největší část tvoří pancíř o síle od 200 do 300 mm.

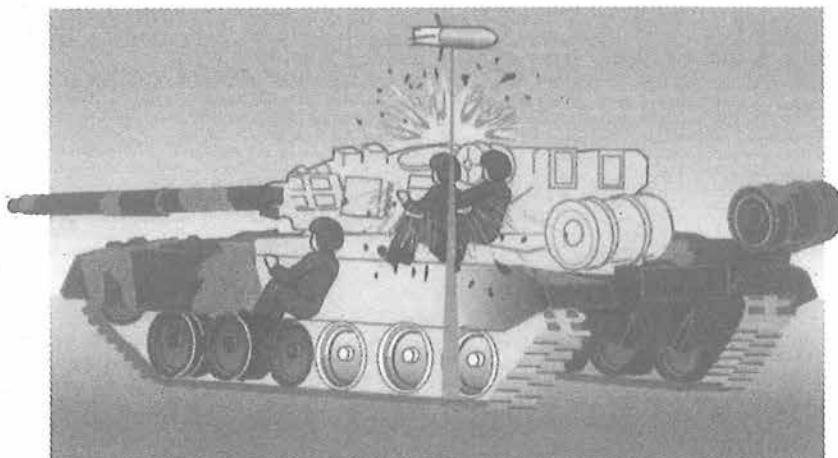
Takticko-technická data PTŘS BILL

Tabulka 1

Vybraný údaj	Hodnota
Příprava kompletu ke střelbě	10 až 15 s
Odpálení střely od stlačení spouště	1,4 s
Účinný dostřel	150 – 2200 m
Nabití (znovunabití) střely	5 s
Doba letu střely na cíl vzdálený –	
– 150 m	1,3 s
– 300 m	2,1 s
– 600 m	3,3 s
– 1000 m	5,2 s
– 2000 m	11,4 s
Výška dráhy letu střely nad záměrnou	0,6 až 1,0 m
Útok – pod úhlem v odměru	±30°
– shora pod úhlem	30°
Dosah systémové logiky	1,2 m
Pravděpodobnost zásahu – technická	100 %
– operační	90 %

Obr. 1. PTŘS BILL

Obr. 2. Útok PTŘS BILL - 2

3. Cíl může být zničen, když:

- a) stojí na volném terénu
- b) jede po rovném či členitém terénu
- c) nachází se v okopu, ve skrytu.

Operátorovi PTŘS stačí, když vidí pouze „anténní díl“ bojového vozidla a je toto vozidlo schopen zasáhnout a zničit.

Charakteristika PTŘS BILL

PTŘS BILL je nízkoletící střela se sbližovacím a nárazovým zapalovačem, přičemž sbližovací zapalovač lze odpojit, a tak ponechat v činnosti pouze zapalovač nárazový. Střela je naváděna po vodiči, 750 mm nad záměrnou. Poloha střely ve vzduchu je vyhodnocována pomocí laserového paprsku vysílaného z PTŘS a nerotuje. Každá střela má svůj originální kód, což přímo znemožňuje rušení informačního paprsku a funkcí jak střely, tak řídicího systému. Po porušení vodiče letí střela několik sekund po správné dráze. Dráhu střely předvídá počítač v zaměřovači. Obraz denního i nočního zaměřovače je zobrazen v jednom objektivu. TTD PTŘS BILL jsou uvedena v tabulce 1.

Hlavní části kompletu PTŘS BILL

- 1. Trojnožka
- 2. Denní zaměřovač
- 3. Noční zaměřovač (termovizor)

Takticko-technická data PTŘS BILL - 2

Tabulka 2

Vybraný údaj	Hodnota
Příprava kompletu ke střelbě	10 až 15 s
Účinný dostřel	150 – 2200 m
Účinný dostřel na cíl pohybující se rychlostí	
5 m.s ⁻¹	150 – 2200 m
10 m.s ⁻¹	300 – 2200 m
20 m.s ⁻¹	600 – 2200 m
Nabití (znovunabití) střely	5 s
Pravděpodobnost zásahu (při zkouškách v USA, Rakousku, Švédsku)	90 %

4. Odpalovací pouzdro

5. Střela

- a) bojová hlavička – nárazový zapalovač
 - sbližovací zapalovač (jeho magnetické čidlo)
 - kumulativní nálož
- b) křídlová část (s optickým čidlem sbližovacího zapalovače)
- c) reaktivní motor
- d) logická jednotka.

PTŘS BILL - 2

Vývoj se ovšem nezastavil. Vzhledem k tomu, že i na horní části bojových vozidel je montována dynamická ochrana, bylo nutné i PTŘS BILL modernizovat. Tak byla představena nová verze této střely pod označením BILL - 2, která je nyní ve stadiu zkoušek a s její sériovou výrobou se počítá v roce 1998.

V čem se liší PTŘS BILL - 2 od již zavedené střely BILL?

- a) BILL - 2 útočí shora pod úhlem 90° (viz obr. 2.)
- b) V bojové hlavičce je umístěna tandemová kumulativní nálož.
- c) Střela má vlastní dálkoměr.
- d) Informace o poloze střely na dráze letu je vysílána po laserovém paprsku nebo infračerveném světle, které se zapojuje do činnosti při zhoršených světelných podmínkách.
- e) Možnost volby režimu palby:
 - s vypnutým sbližovacím zapalovačem (v činnosti je pouze zapalovač nárazový) letí střela v úrovni záměrné
 - se zapnutým sbližovacím zapalovačem letí střela 1 metr nad záměrnou.

Bojová hlavička

Útočí jako celek na jedno místo na pancíři. U této bojové hlavičky je využito zajímavého efektu, tzv. „zahnutého kumulativního paprsku“, čímž je zabezpečeno (i když kumulativní nálož je vedle sebe a po odpálení primární nálož se střela ještě pohybuje setrvačnou silou, a to i v čase odpálení sekundární nálož), že kumulativní paprsek sekundární nálož zasáhne prostor 10 x 10 cm, který vyčistila primární kumulativní nálož od dynamické ochrany a propálí vlastní homogenní pancíř kulatým (ne oválným) průřezem.

Nová koncepce ve vývoji PTŘS TOP ATTACK zřetelně ukazuje, jakým směrem se bude v dalších letech více orientovat vývoj nových PTŘS. Jako příklad může sloužit i PTŘS FITOW, která byla vyvinuta v USA.

Situační značky chemického vojska

(II.)

Major Ing. JOSEF KOUDELKA
Ing. LADISLAV TRTÍLEK

Druhou část článku o nových situačních značkách chemického vojska zahajujeme značkami, které jsou potřebné k vyjádření různých situací chemického vojska. Dodržují zásadu, že nepohyblivé objekty se zakreslují kroužkem.

Jaderná elektrárna se čtyřmi reaktory PWR (totéž jako VVER) o výkonu 440 MW
(černě, vybarvit žlutě)

4xPWR440

Sklad radioaktivních látek (jaderného paliva, vyhořelého paliva...)
(černě, vybarvit žlutě)

Sklad 100 tun chlórů
(černě, vybarvit žlutě)

Cl₂ 100

Sklad chemické munice
(červeně, vybarvit žlutě)

Chemická mina s náplní yperitu
(červeně, vybarvit žlutě)

Úkryty vybavené filtračním a ventilačním zařízením se zakreslují podle obecných zásad a připisuje se k nim zkratka NBC (Nuclear, Biological and Chemical).

Nadzemní protichemický úkryt lehkého typu

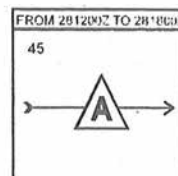

Podzemní protichemický úkryt těžkého typu

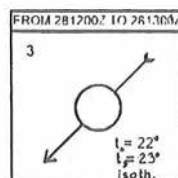

Meteorologická situace se na mapách vyznačuje obvyklým způsobem. Pro mezinárodní srozumitelnost jsou popisy anglické.

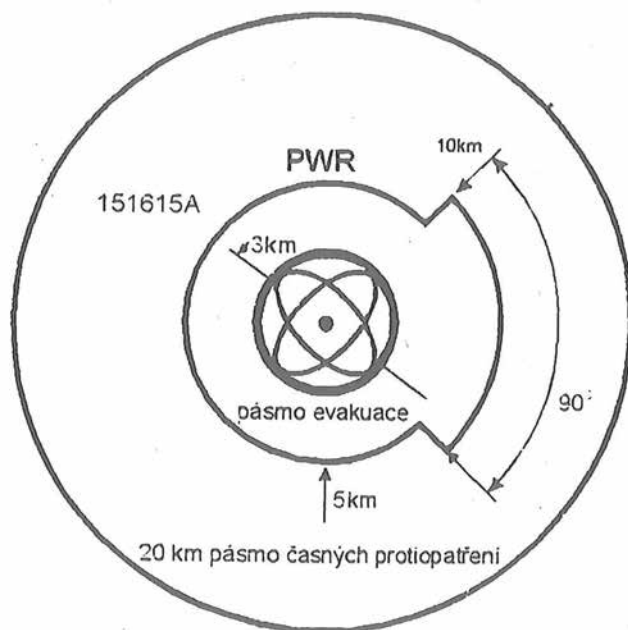
Meteorologická situace ve vyšších hladinách atmosféry s uvedením doby platnosti (FROM ... TO ...), směru středního výškového větru (270°) a rychlosti (45 km.h⁻¹). Písmeno A značí, že jde o průměrný střední výškový vítr pro všechny hladiny (A – average = průměr). Místo písmena A lze udávat výšku hladiny (1,5; 3; 6; 12; 18; 24; 30 km) (černě)

Meteorologická situace v přízemí vrstvě atmosféry s uvedením doby platnosti, směru větru (45°), rychlosti (3 m.s⁻¹), t_a – teplota vzduchu (air), t_g – teplota půdy (ground). Vertikální stálost atmosféry se označuje výrazy isothermy, convection nebo conversion. (černě)

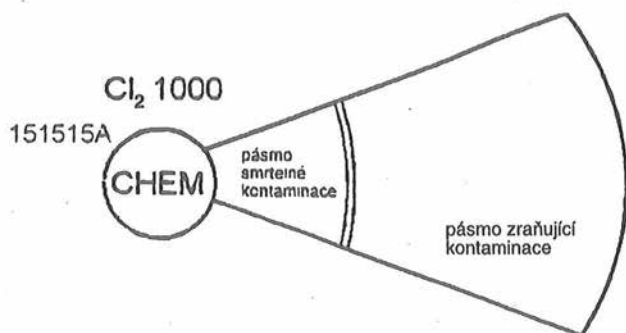

Vyhodnocení radiační havárie jednoho reaktoru PWR 440 MW, ke které došlo 15. v měsíci v 16 hodin a 15 minut (v časovém pásmu A).

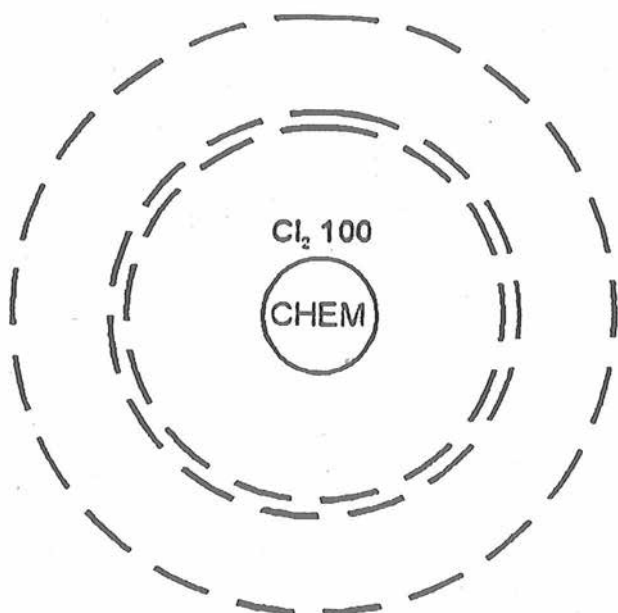
(černě, značku elektrárny vyžlutit)

Vyhodnocení úniku 1000 tun chlóru ze skladu toxických látek, k němuž došlo 15. v měsíci v 15 hodin a 15 minut (v časovém pásmu A).

(černě, značku vyžlutit, pásma podbarvit žlutě)

Předpověď možných následků úniku 100 tun chlóru ze skladu toxických látek.

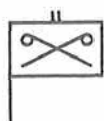
===== pásma smrtelné kontaminace

----- pásma zraňující kontaminace

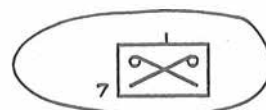
(černě, značku skladu vyžlutit, pásma podbarvit žlutě)

Rovněž i způsob zákresu činnosti jednotek chemického vojska do map a schémat vychází ze všeobecně platných značek.

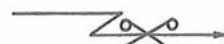
Velitelské stanoviště prapo-
ru chemické ochrany

Prostor rozmístění 7. roty
chemické ochrany

Směr radiačního a chemického
průzkumu

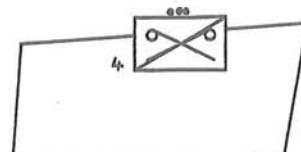
Chemický pozorovatel

Pozorovací stanoviště druž-
stva radiačního a chemického
průzkumu

Prostor, který zabezpečuje
4. četa radiačního a chemic-
kého průzkumu

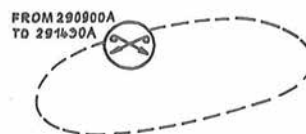
Kontrolní a rozřidovací sta-
noviště (CP – check point)

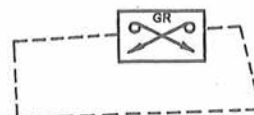
Dekontaminační místo
(dříve místo speciální očisty)

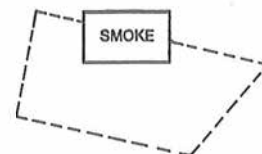
Plánovaný prostor dekonta-
minace v době od 9 do 14.30
hodin dne 29. v měsíci

Plánovaný prostor pro de-
kontaminaci terénu

Plánovaný prostor zadýmo-
vání

Čára zadýmávání

Poznámky:

1. Všechny uvedené situační značky se zakreslují modrou barvou. Pokud se používá jiná barva než modrá, je to výslovně u každé značky uvedeno.

2. Způsob zákresu použití zbraní hromadného ničení byl publikován ve Vojenském profesionálově číslo 11/1993. Proto v tomto článku není uveden.

3. Uživatelé situačních značek mají rozdílné názory na jazyk popisu a zkratk. Chemické vojsko volilo kompromis mezi angličtinou a češtinou. Tam, kde je nutné vyjádřit specifikum AČR, je použita čeština (např. ARS, ACHR ap.). V ostatních případech se drží angličtiny.

Výcvik ve vojenskopraktickém lezení

Major PaedDr. ZDENKO KVAKA

Vojenskopraktické lezení představuje souhrn teoretických znalostí a praktických pohybových dovedností, které umožňují zvládat složité situace při bojové činnosti v horách a při překonávání umělých překážek.

Pohyb jednotek náročným horským terénem, překonávání přírodních a umělých překážek při plnění bojových úkolů a celkové rozšíření speciálních schopností vojenského profesionála, to vše nám dává jednoznačnou odpověď na otázku: „Proč zavádět do výcviku prvky vojenskopraktického lezení?“ V žádném případě se nejedná o přípravu čistě horolezeckou, i když některé horolezecké techniky tvoří základ souboru cvičení ve vojenskopraktickém lezení.

Z vojenské historie víme, že speciální horské jednotky sehrály významnou roli při plnění bojových úkolů v extrémních horských podmínkách. To, že význam horských oddílů v současné době roste, dokazují početné speciálně cvičené horské jednotky v armádách vyspělých států (horští myslivci v ozbrojených složkách Francie, Německa, Rakouska a jiných zemí). Přičemž víme, že některé prvky horolezecké techniky jsou zařazeny i do výcviku klasických jednotek těchto armád.

Nutnost cvičit v naší armádě spolu s obrannou činností i speciální dovednosti z oblasti vojenskopraktického lezení signalizuje i to, že hranici ČR tvoří po celé její délce pohoří.

Cíl, úkoly a obsah vojenskopraktického lezení

Cílem vojenskopraktického lezení je získání a osvojení si specifických dovedností z horolezeckých technik a jejich využití při plnění konkrétních bojových úkolů v náročných horských podmínkách.

Úkoly:

1. Rozvoj potřebných pohybových schopností.
2. Získání teoretických znalostí a praktických dovedností z oblasti horolezeckých technik.
3. Aplikace získaných dovedností v konkrétní bojové činnosti při překonávání přírodních a umělých překážek.
4. Získání zkušeností z činnosti v náročných horských terénech.

Obsah:

1. Psychická a všestranná fyzická příprava.
2. Teoretická příprava – terminologie vojenskopraktického lezení, horolezecký materiál.
3. Práce s lanem – uzlování.
4. Techniky lezení, jištění a zajišťování.
5. Techniky slaňování, spouštění a vyprošťování.
6. Zimní výcvik – pohyb na sněhu a ledu.

Ve vojenskopraktickém lezení rozlišujeme:

A. Základní výcvik

- teoretická část: terminologie, horolezecký materiál a horolezecké techniky;
- praktická část: cvičení na umělé horolezecké stěně a cvičných skalách (do 20 m výšky a obtížnosti do III. stupně) v letním období.

Obsahem jednotlivých zaměstnání je:

1. Práce s lanem, uzlování
 - základní horolezecké uzly,
 - různé typy navazování.
2. Techniky lezení
 - všeobecné zásady při lezení,
 - techniky při překonávání spár, komínů, kolmých a převíslych stěn s horním jištěním,
 - lezení na různých typech skal.
3. Techniky jištění a zajišťování
 - jištění spolulezce,
 - sebezajišťování na stanovišti,
 - zajišťování při současném pohybu družstva.
4. Slaňování
 - Düllferův sed,
 - slaňování přes osmičku,
 - slaňování pomocí půllodního uzlu.

Materiální zabezpečení: horolezecké lano (průměr 10 – 11 mm), uzamykací karabiny, osmičky, lanové smyčky, horolezecké prsní a sedací úvazky, přilby.

B. Rozšiřující výcvik (pro speciální jednotky se zvláštním zaměřením): Praktické zaměstnání v náročných horských podmínkách v letním i zimním období.

Obsahem jednotlivých zaměstnání po dokonalém zvládnutí základního výcviku je:

1. Překonávání skalních překážek v obtížnosti III. – V. stupně:
 - lezení se střídavým jištěním na postupových stanovištích,
 - používání technických pomůcek při lezení a jištění.
2. Přesuny náročným terénem v zimním období:
 - postup družstva na sněhu a ledu,
 - zajišťování při přesunech družstva v zimním období.
3. Slaňování mostů a výškových budov:
 - ukotvení fixních lan,
 - zajišťování při dlouhých slaněních.
4. Techniky spouštění a vyprošťování:
 - spouštění brzděním přes půllodní uzel,
 - vyprošťování pomocí pákové techniky.

Materiální zabezpečení: (kromě materiálu na základní výcvik), vklíněnce, háčky, šplhadla – jumary, expresky, lanové úvazky tenkých průměrů, stoupací železa, cepíny, kladiva, skoby.

Jednotlivé speciální dovednosti, které jsou součástí komplexních prvků vojenskopraktického lezení (slaňování, techniky jištění a zajišťování, techniky spouštění a vyprošťování, lezení a jiných) představují širokou oblast cvičení a postupných nácviků. Celá problematika výcviku ve vojenskopraktickém lezení je rozpracována katedrou tělesné výchovy a sportu VVŠ PV Vyškov, která by měla být garantem této části speciální tělesné přípravy.

Příslušníci katedry tělesné výchovy a sportu Vysoké vojenské školy Vyškov, mjr. PaedDr. Zdenko Kvaka, kpt. Mgr. Stanislav Chvosta a instruktor rtn. David Ullrich, se danou problematikou zabývají již několik let. V minulém období absolvovali několik školení v různých oblastech souvisejících s vojenskopraktickým lezením. Vyvrcholením této aktivity je účast mjr. Kvaky a rtn. Ullricha na školení instruktorů horolezectví, které řídí Český horolezecký svaz. Získáním dané kvalifikace budou oprávněni školit cvičitele horolezectví (instruktory I. stupně VPL) a vydávat jim oprávnění vést základní výcvik ve vojenskopraktickém lezení.

První školení instruktorů I. stupně proběhne v nově vytvořeném školicím středisku ve Vysoké vojenské škole Vyškov již v první polovině roku 1996. Úspěšní absolventi tohoto speciálního kurzu budou dále zajišťovat základní výcvik ve vybraných složkách armády.

Na závěr je nutné uvést, že vojenskopraktické lezení je nově vznikající oblast v naší armádě, která ve svých počátcích projde určitým vývojem, směřujícím k vytvoření kvantitativně a kvalitativně uceleného souboru specifických pohybových prvků. **Výsledkem bude** rozšíření celkové profesionální připravenosti našich vojáků, kteří tak budou schopni se při své bojové činnosti rychle pohybovat v náročných horských terénech a bezpečně překonávat přírodní a umělé překážky.

Psychologická pomoc při pohromách

Ing. JOSEF NASTOUPIL (plk. v zál.)

Správa Civilní obrany Slovenské republiky vydala leták určený pro osoby, které přežily pohromu a pro jejich příbuzné a přátele. Poznatky obsažené v letáku mohou být však užitečné nejen pro civilní obyvatelstvo, nýbrž také pro vojáky bojující proti nepříteli „na frontě“.

Osobnost tvoří její fyzická stránka a její psychická stránka. Jsou známy metody první pomoci při zasažení fyzické stránky osobnosti spojené s krvácením, zlomeninou, popálením, bezvědomím atd., a to jednak pro svépomoc (pokud je možná), jednak pro vzájemnou pomoc, přičemž obojí může mít rozhodující význam pro postiženého. Svěpomoc i vzájemná pomoc jsou předmětem (nejen) vojenského výcviku, ale také obsahem mnoha příruček.

Za mimořádných okolností však může být a bude zasažena také psychická stránka osobnosti. Pro takovou situaci však dosud neexistují žádné rady pro svépomoc ani pro vzájemnou pomoc, ačkoli obojí může být velmi naléhavé.

Leták Civilní obrany Slovenské republiky je sice určen pro civilní obyvatelstvo, avšak vojáci se mohou ocitnout v podobných psychologických stavech jako občané, kteří sice fyzicky přežili pohromu, avšak na nichž tato pohroma zanechala psychické následky. Proto lze považovat za užitečné seznámit vojáky ve vhodném rozsahu s jeho obsahem. Je skutečností, že jsme schopni lépe překonat osobní situace a stavy, s nimiž jsme byli předem seznámeni.

Lidé, kteří prožili velké nebezpečí nebo přitom ztratili někoho blízkého, si musejí být vědomi toho, že jejich prožitky není ojedinelý, protože mnozí jiní utrpěli stejně. Jejich zkušenost nám může pomoci.

Za vážných a nebezpečných situací nemohou lidé reagovat normálním způsobem, jestliže chtějí přežít. Proto se nesmíme domnívat, že je něco špatného na tom, když prožíváme silné, dříve neznámé city a vzrušení, nebo city, které se nám nedaří zvládnout.

To je normální reakce organismu na abnormální podmínky, na pohromu nebo na ztrátu, která s ní souvisí.

Abychom rozpoznali příznaky takového stavu (tzv. stresu) u sebe sama nebo u jiných, musíme je popsat. Mohou se objevit ihned, nebo později, dokonce se zpožděním několika měsíců, a to v mírnější nebo vážnější formě.

Normální, vždy prožívané city a emoce

Úzkost, tj. nepříjemný pocit napětí a starosti.

Deprese, tj. rozpoložení zoufalosti, ztráta zájmu o vnější svět, apatie a převážně negativní pohled na svět a jiné lidi.

Strach z toho, že utrpím sám nebo moji blízcí, že zůstanu opuštěn, že se zhroutím, že se podobná událost bude opakovat.

Bezradnost, neboť krize prokázala jak naši sílu, tak naši bezmocnost.

Smutek způsobený úmrtím, poraněním a všemi jinými ztrátami.

Pocit viny, protože jsem přežil lépe než jiní, tj. zůstal jsem naživu, nezraněn.

Stud, protože jsem se projevil jako bezmocný, emocionálně zranitelný a potřebující jiné, protože jsem se nechoval tak, jak bych si přál.

Vztek na to, co se stalo, na ty, kteří to způsobili nebo připustili, aby k tomu došlo, na nespravedlivost a nesmyslnost toho všeho, na hanbu a ponížení, na nedostatek vlastního porozumění pro jiné, na nevykonnost.

Vzpomínky na pocity, na ztrátu, na ty, kteří byli poraněni nebo zahynuli.

Zklamání, které se střídá s nadějí v budoucnost a v lepší časy.

Tyto pocity mohou být zvláště intenzivní, když

- zahynul velký počet lidí,
- jejich smrt byla náhlá, násilná, nebo když nastala za děsivých okolností,
- existovala velká závislost na osobě, která zahynula,
- stres se navršil na mnohé jiné stresy.

Příroda uzdravuje tím, že umožňuje, aby tyto pocity pominuly. To nepovede ke ztrátě mentální kontroly, avšak blokování těchto pocitů může vést k nervovým a fyzickým problémům. Pláč přináší uvolnění.

Fyzické a mentální pocity

Spolu s popsánými pocity nebo bez nich můžete zjistit určité tělesné pocity. Mohou zahrnovat nespavost, únavu, zlé sny, mentální zmatenost (např. ztrátu paměti a neschopnost soustředění), závratě, bušení srdce, chvění, dýchací potíže, stahování hrdla a hrudi, zvracení, průjem, svalové napětí jež může vést k bolestem (např. bolesti hlavy, šije a zad, stahy dělohy), poruchy menstruace, změny v sexuálním zájmu.

Sociální vztahy

Mohou vzniknout nová přátelství nebo skupinové vazby, jakož i napětí ve vztazích. Dobré pocity ve vzájemných vztazích mohou být nahrazeny konfliktem. Můžete pocítovat, že ostatní neposkytují pro vzájemný vztah dostatek porozumění, nebo že poskytují něco nesprávného, nebo že vy nemůžete poskytovat tolik, kolik se od vás očekává. Mohou nastávat hyperaktivita, obtíže ve vztazích, snížená výkonnost, záchvaty vzteku a svárivosti, zanechání oblíbených činností, neschopnost relaxovat, záchvaty pláče, zvýšené používání alkoholu, tabáku a jiných drog atd.

Pamatujte, že jste v podstatě stejnou osobností jako dříve. Mějte na mysli, že když je vaše utrpení příliš velké nebo trvá příliš dlouho, je nutno vyhledat psychologickou pomoc.

Psychologická pomoc napomáhá lidem, aby sami lépe pochopili situaci a sami sebe, a napomáhá jim, aby sami vyřešili svoje potíže. Níže uvedené umožní snáze snášet potíže událostí a pocity.

Vládní vojsko

Plukovník v zál. Ing. ZDENĚK ŘEZÁČ

Málokterá z institucí někdejšího protektorátního období se v pozdějších poválečných letech setkala s tak rozporuplným hodnocením jako právě vládní vojsko. Tato skutečnost je ovlivněna i absencí literatury, která by objektivně zhodnotila jeho úlohu a činnost. Po únoru 1948 se pak už vůbec o existenci vládního vojska nesmělo mluvit a psát. V roce 1988 věnuje 4. díl Vojenských dějin Československa problematice tohoto vojska jen několik řádek.

Vládní vojsko v počtu 7 tisíc mužů, vyzbrojené lehkými pěchotními zbraněmi, vzniklo na základě protektorátního vládního nařízení z července roku 1939.

Jeho úkolem bylo: „...spolupůsobit při dodržování vnitřní bezpečnosti a pořádku... a ke službám při pohromách, ohrožujících životy a majetek.“

Jádrem tohoto vojska se stali příslušníci bývalé čs. armády, generálové, důstojníci, rotmistři a dělesloužící poddůstojníci, kteří podepsali smluvní závazek na dobu 25 let. Po uplynutí tohoto závazku se jim mělo dostat odpovídajícího zařazení ve státní službě. Za stejných podmínek byli do vojska přijímáni i mladší lidé z řad civilního obyvatelstva.

Obsazování velitelských míst od počátku nepochybně ovlivňovaly domácí odbojové organizace (Obrana národa, ÚVOD – Ústředí vojenského odboje domácího). V plánech jejich budoucího ozbrojeného vystoupení mělo vládní vojsko sehrát důležitou úlohu. Na druhé straně je rovněž skutečností, že v něm sloužili lidé různého politického smýšlení, mezi nimi nepochybně i ti, kteří se snažili přizpůsobit stávajícím podmínkám a v té či oné míře s Němci kolaborovali. Toto rozvrstvení již tak docela neplatilo u rotmistrovského sboru a už vůbec ne u dělesloužících poddůstojníků a mužstva, kde se výrazně projevovaly protiněmecké tendence.

Státní prezident a předseda protektorátní vlády sice odpovídali za činnost vládního vojska, **hlavní úlohu** zde však sehrával zplnomocněnec říšské branné moci u říšského protektora. **Soudní pravomoc** nad příslušníky vládního vojska vykonávaly německé vojenské soudy.

Řídícím orgánem vládního vojska se stal generální inspektorát, v jehož čele byl generální inspektor, gen. Jaroslav Eminger, někdejší c. k. důstojník. Vyšší velitelství tvořily tři inspektoráty, v jejichž podřízenosti bylo dvanáct pěších praporů.

Inspektorát I. (Praha): prapor č. 1 (Praha – ochrana prezidenta), č. 2 (Rakovník), č. 3 (Písek), č. 4 (Benešov) a č. 5 (Kutná Hora).

Inspektorát II. (Hradec Králové): prapor č. 6 (Hradec Králové), č. 7 (Josefov), č. 8 (Jičín) a č. 11 (Kostelec nad Ohří).

Inspektorát III. (Brno): prapor č. 9 (Vysoké Mýto), č. 10 (Bučovice) a č. 12. (Lipník nad Bečvou).

Výstroj vládního vojska se podobala výstroji československé

Znecitlivění, při němž si neštěstí uvědomujeme jen postupně. Událost se může jevit jako neskutečná, snová. Lidé to často považují buď za „projev síly“ nebo „bezstarostnosti“.

Neodbytné myšlenky události vyloučit a vyhýbat se jim. Mentální hyperaktivita je zdrojem stresu. Ožívujeme událost znovu a znovu (především ve snech a při odpočinku), což působí rušivě pro vyrovnání se s událostí. To není počátek zhroucení, nýbrž příznak toho, že se pokoušíte spojit událost s vaší předcházející zkušeností.

Aktivita, např. pomáhání jiným, může přinést určité uvolnění. Avšak nadměrná aktivita je škodlivá, jestliže odvrací pozornost od pomoci sobě samému.

Postavit se tváří v tvář skutečnosti napomůže vyrovnat se s událostí.

Podpora, tj. emocionální a jiná pomoc jiným lidem přináší úlevu. Je-li vám poskytována, neodmítejte ji. Sdělování s lidmi, kteří mají podobný zážitek, je přijímáno dobře.

Soukromí. Abyste se vyrovnal se svými pocity, potřebujete být schopen posoudit, zda se máte spojit s jinými lidmi či nikoli. Někdy si budete přát být sám, nebo jen se svými blízkými.

Aktivita a znecitlivění (blokování pocitů) nesmí být používány nadměrně, protože by mohly zpozdit vaše zotavení.

Varování: Nehody jsou častější po vážném stresu.

Pamatujte, že bolest z rány vede k uzdravení. Můžete z ní vyjít moudřejší a silnější.

Několik rad pro zotavení

Neskrývejte svoje pocity.

Nevyhýbejte se rozhovoru o události. Použijte každou příležitost k vyhodnocení zkušeností sám pro sebe a jiné.

Přemýšlení a rozhovory o události však nesmějí vést k jitržení mysli, nýbrž k vytváření věcného postoje k ní, k věcnému rozboru.

Během krize a po krizi potřebujete mít kolem sebe lidi.

Nepřipusťte, aby vám vaše nesnáze zabránily poskytnout jiným lidem možnost mluvit s vámi.

Neočekávejte, že vzpomínky pominou – vaše pocity budou zachovány po dlouhou dobu.

Udělejte si čas pro spánek, odpočinek, přemýšlení i pro přátele.

Nespoléhejte na uklidňující prostředky, tabletky pro spaní, alkohol ani jiné drogy.

Vyjadřujte svoje přání rodině, přátelům a spolupracovníkům jasné a poctivé.

Snažte se žít pokud možno normálně.

Jezděte pozorněji. Věnujte pozornost svému okolí.

Kdy je nutno vyhledat odbornou psychologickou pomoc?

- Když pocítujete, že sám nemůžete zvládnout intenzivní pocity nebo fyzické projevy.

- Když máte dojem, že vašim pocitům trvá příliš dlouho, aby se navrátily do normálního stavu, když pocítujete trvalé napětí, zmatek, prázdnotu nebo vyčerpání.

- Když musíte vyvíjet aktivitu, abyste svoje pocity zahnal.

- Když špatně spíte a máte „noční můru“.

- Když nemáte nikoho, s kým byste sdílel svoje pocity, a domníváte se, že je to nutné.

- Když se vám stávají nehody.

- Když po události neustále příliš kouříte, pijete nebo používáte drogy.

- Když utrpěla vaše pracovní výkonnost.

- Když se domníváte, že vaši spolupracovníci jsou velmi zranitelní, nebo že se uspokojivě nezotavují.

armády, hodnostní označení se však přestěhovalo na límec blůzy. **Povolená lehká výzbroj** pocházela z českých zbrojovek, použití ostrého střeliva bylo ovšem značně omezeno a přísně evidováno. Původní počet „vladařů“ nedosahoval stanovených sedm tisíc a byl proto zvyšován nábojem mladých lidí, kteří ve vojsku hledali únik před nasazením na práce v „říši“. Tento nábor však Němci později zakázali.

Od ledna roku 1940 se **hlavní náplní činnosti** vládního vojska stalo střežení železničních tratí, mostů a jiných důležitých objektů.

V **prvních protektorátních letech** se vládní vojsko nutně veřejnosti jevilo jako instituce pasivní. Nebyly zaznamenány žádné střety s vyslanými parašutisty či vznikajícími partyzánskými skupinami, Němci ale naopak zaregistrovali spojení s domácím odbojem. Kolaborující protektorátní ministr Emanuel Moravec (někdejší plukovník gšt.) jim nabízel využití vládního vojska na německé frontě, ale byl odmítnut. V letech 1942–43 už docházelo v Rusku k houfnému přebíhání slovenských jednotek do zajetí a podobné situaci se chýlilo německé velení vyvarovat.

Úměrně s **vojenskými neúspěchy wehrmachtu** vzrůstal i odpor obyvatelstva v Němci okupovaných zemích. Tyto skutečnosti vyvolávaly nervozitu a ostražitost německého bezpečnostního aparátu, který registroval stupňující se spolupráci s domácím odbojem. Za těchto okolností se na jaře 1944 stala přítomnost vládního vojska na území Čech a Moravy neúnosnou.

Rozkazem zmocněnce pražského wehrmachtu (8. 5. 1944) bylo nařízeno jeho odsunutí do severní Itálie, kde mělo střežit důležité objekty, které se stávaly cílem italského odboje. Zdálo se, že jde o optimální řešení – dorozumění s místním obyvatelstvem bude pro příslušníky vládního vojska obtížné, kontakt s tehdy ještě vzdálenými spojeneckými vojsky nehrozil. Protest generála Emingera (zasazení v Itálii bylo v rozporu s určením vojska) byl zamítnut. **Do konce května roku 1944** se do severní Itálie přesunulo jedenáct praporů (1. prapor sloužící k ochraně prezidenta zůstal v Praze).

K **plnění úkolů v Itálii** vznikl ve Veroně **Zasazený generální inspektorát (ZGI)** v čele s generálem Marvanem, jemuž podléhaly zasazené inspektoráty v **Bologni** (2., 3., 4. a 5. prapor), ve **Varese** (6., 7., 8. a 11. prapor) a v **Torinu** (9., 10. a 12. prapor). Dislokace jednotlivých praporů se často měnila. Vládní vojsko spadalo do podřízenosti vyšších velitelů SS a policie, a ve své činnosti bylo usměrňováno německými styčnými důstojníky, působícími na vyšších stupních velení.

Ilegální organizace ve velení vládního vojska (pplk. Vondráček, MUDr. Špidla a Eminger, škpt. MUDr. Staudek) navázala záhy spojení s milánským „Čs. národním výborem“, jehož členem byl aktivní univerzitní profesor – kněz Dr. Jiří Maria Veselý, který pak přijal smluvní místo duchovního vládního vojska. „Vladaři“ navázali brzy kontakt s místním obyvatelstvem (hudební koncerty, sportovní utkání), jejich služební činnost však byla často narušována přepady italských partyzánů. Ty ustaly poté, co Dr. Veselý zprostředkoval čs. vojákům styk s italským odbojem. „Přepadení“ pak byla plánovitě organizována a mnoho příslušníků vládního vojska během nich přešlo k italským partyzánům.

Odbojové řízení vládního vojska se ustavilo jako „Čs. vojenský národní výbor“ dne 17. 10. 1944, když dosáhlo přes Švýcarsko spojení s Londýnem, s Titovými partyzány a později i s velením spojeneckých vojsk v Itálii. Ministerstvo národní obrany v Londýně přiznalo „vladařům“ charakter čs. vojska v zahraničí.

Počty zběhů z vládního vojska rostly. K 10. červenci 1944 šlo už o 15 důstojníků, 538 rotmistrů, poddůstojníků a příslušníků

mužstva. Německé velení se proto rozhodlo dne 4. 10. 1944 vládní vojsko odzbrojit a přemístit do jiných oblastí severní Itálie, kde se mělo podílet pouze na ženijních a opevňovacích pracích. Generál Marvan podal na protest demisi, velitelství ZGI a ZI byla zrušena a velením vojska přesunutého do prostoru východně od Milána byl pověřen generál Pražák, později generál Vítěz.

Po odzbrojení vládního vojska nastalo poslední a trdní období jeho existence. Nejdříve budovalo opevnění na řece Pádu, když se fronta přiblížila, přesunulo se v březnu roku 1945 na sever, do údolí řeky Adige. Zde se koncem dubna setkala s anglickými a americkými jednotkami, bylo jimi uznáno za součást čs. zahraničního vojska a spolu s nedaleko působící slovenskou divizí repatriováno v létě roku 1945 do vlasti.

V **květnu roku 1945** byli nejvyšší funkcionáři vládního vojska internováni. Vzhledem k tomu, že jim vina nebyla dostatečně prokázána, nebyli však souzeni, ale penzionováni. Velký počet „vladařů“ nerefletoval na přijetí do nové čs. armády, přijato bylo asi 4000 příslušníků vojska. Punc „vladařů“ jim však nadále zůstal. **Ke „konečnému řešení“** otázek kolem vládního vojska (i někdejší armády tzv. slovenského štátu) došlo v letech 1956 – 57. Téměř všichni jeho dosud sloužící příslušníci byli z armády propuštěni. Jednalo se v té době asi o 2400 osob.

Závěrem je možné vyvodit z tohoto krátkého pojednání několik skutečností:

- Kromě vrcholných státních institucí – vlády, prezidenta – mělo i protektorátní vládní vojsko vytvářet zdání určité státnosti. **Na velitelská místa** byly však záměrně vybírány osoby ochotné přijmout proněmeckou orientaci. V tomto směru ovšem ztěžoval Němcům situaci domácí odboj, kterému se podařilo dostat na některá místa své protagonisty.

- Převážná většina příslušníků vojska, zejména poddůstojníků a mužstva měla **protiněmecké smýšlení**. Zkompromitování generálů a důstojníků měnili své postoje zpravidla až v situaci, kdy bylo o porážce fašistického Německa rozhodnuto. Značná část ženatých důstojníků a rotmistrů se od odboje distancovala vzhledem k oprávněným obavám o osud svých rodin, jejichž bezpečnost byla v rukou gestapa.

- Na vrub příslušníků vládního vojska padá neblahé zatížení – **podpis slibu věrnosti** Hitlerovi a protektorátním vládním představitelům. Podobný slib skládali v té době všichni státní zaměstnanci, na rozdíl od vojáků jim však byl tento čin později prominut.

- Dobová statistika z roku 1947 o „**Čs. odboji v Itálii v letech 1944 – 45**“ hovoří v případě vládního vojska o 4650 mužích, z toho bylo asi 150 generálů a důstojníků. 870 mužů se po útěku z vládního vojska zapojilo do akcí **1. čs. obrněné brigády**, působící tehdy u Dunkerque ve Francii. Téměř 600 jich působilo v **italském, ojediněle v jugoslávském, odboji** – celá řada jich byla vyznamenána. Asi 300 mužů bylo do konce války internováno ve Švýcarsku. Při prvních střetech s italskými partyzány, následkem spojeneckých leteckých úderů a po popravách Němci chycených zběhů, přišlo o život asi 70 mužů. Zvažíme-li však všechna tato čísla, pak **více než jedna třetina „vladařů“ vstoupila na území Itálie do odboje proti okupantům**. A právě tito odbojáři si později svůj osud v nové čs. armádě nezasloužili.

Toto krátké pojednání, omezující se na základní informace, nemůže pochopitelně obsáhnout celou problematiku někdejšího vládního vojska. Ta si zasluhuje podrobnější a nezaujatého hodnocení historiků už jenom proto, že je součástí celé naší novodobé historie.

Sarajevo: elitní střelci proti sniperům

Takový je název článku, který byl uveřejněn v č. 67 v říjnu 1995 francouzského časopisu *Terre magazine*. Autor článku nebyl uveden. Z tohoto článku vychází tato stať.

Aby nedošlo k nedorozumění, ujasníme si terminologii. Elitní střelec (*tireur d'élite*) se v angličtině jmenuje *sniper* a v češtině odstřelovač. Francouzský článek nazývá elitní střelce (francouzské vojáky) stojící ve službách OSN elitními střelci a snipery nazývá jejich protivníky, v podstatě zákeřné střelce. Je jasné, že se jedná o soubor odstřelovačů, avšak pro rozlišení stran použijeme francouzské terminologie. Tím nemá být zpochybněna česká vojenská terminologie.

Odstřelovačská činnost (v sarajevských souvislostech) byla definována jako činnost spojená s používáním přesné, lokalizované a selektivní střelby ohrožující životy obyvatel a také příslušníků vojsk OSN. Odstřelovačská činnost není ničím novým ani omezeným výlučně na bosenské hlavní město, avšak její intenzita, povaha jejích obětí a především její vliv ve sdělovacích prostředcích způsobily, že byla v obklíčeném městě zvláštním jevem.

Prostředí a taktika snipera

Geografická situace a charakteristiky Sarajeva vytvořily velmi výhodné podmínky pro působení sniperů. Válka z tohoto města se stovkami poškozených fasád vytvořila výhodné prostředí pro působení jednotlivých sniperů nebo jejich skupin.

Snipeři volili svoje stanoviště přednostně v budově tvořící součást nějakého celku a mající mnoho východů. Aby se vyvarovali ostřelování dělostřelectvem, volí svoje stanoviště přednostně v mezipatrech. Protože dávají přednost vlastní bezpečnosti, dbají na to, aby se nikdy nevystavili odvetné palbě a zaujímají místnost uvnitř budovy a používají mnoha maskovacích prostředků pro skrytí své přítomnosti. Neváhají umístit se u obyvatel, zříditi u nich svoje střelecká stanoviště a používat svých „hostitelů“ jako lidských štítů.

Ve stejném duchu, aby mohli střílet z početných domů, které ční nad městem, volí svoje stanoviště na půdách poskytujících prostor pro pozorování a střelbu, přičemž postačí nadzvednout pouze jednu střešní tašku. V prvním okamžiku žádný příznak neumožní zjistit jejich přítomnost.

Snipeři, působící ve dvojicích anebo ve „speciálních“ skupinách, používají při své činnosti zbraní různých druhů: odstřelovačské pušky SVD Dragunov, lovecké karabiny Steyer Manlicher a dokonce nejmodernější pušky 12,7 nebo 14,5 mm. Činnost sniperů je často spojena s přítomností novinářů a mnohdy bez ohledu na ně.

Ve skutečnosti jde o psychologické působení na obyvatelstvo. Civilní

obět se volí přednostně mezi mládeží, ženami nebo starci, a takový cíl má přednost před cílem vojenským, aby sdělovací prostředky o tom mluvily a vyvolávaly emoce; a sdělovací prostředky to dělají...

Boj proti sniperům (zákeřným střelcům)

Boj proti sniperům vyžaduje nepřetržitě zasazení specializované jednotky.

Taktika boje proti sniperům má tři etapy: nejdříve lokalizovat cíl, potom ho zjistit a konečně ho umlčet.

Lokalizace je zřejmě nejsnazší. Pro rozlišení výstřelů spojených se střetnutím bojujících stran od výstřelů sniperů přítomnost jednotek OSN umožňuje přibližnou lokalizaci „sluchem“ a hodnocení přesnosti zásahů.

Zjištění je zdaleka nejobtížnější, a to nejen pro velký počet potenciálních střeleckých stanovišť a pro vzájemné překrývání budov, ale především vzhledem k ozvěnám v městském prostředí.

Analýza prostředí vedla k sestavení přehledu míst vhodných pro snipery v celé zóně. Možná střelecká stanoviště byla předmětem studia a byla vystavena nepřetržitěmu pozorování. Byla zjištěna všechna potenciální stanoviště a byla označena na panoramatických náčrtech. Problém označování cílů byl vyřešen systémem označování otvorů v budově: řady oken byly označeny písmeny abecedy zleva doprava a poschodí byla očíslována počínaje od střechy. Přitom při zjišťování přesného místa výstřelu spočívá hlavní obtíž ve vyloučení vlivu ozvěny.

V Sarajevu je tento jev zesilován překážkami obklopujícími město. Sniper volí svoje střelecké stanoviště tak, aby výstřel nemohl být snadno rozlišen od ozvěn s ním spojených. Proto byla použita triangulační metoda: mobilní „protisniperské“ jednotky byly rozvinuty v prostoru paleb v závislosti na pozorovaných zásadách a na pravděpodobných prostorech střelby. Místo, z něhož byla vedena střelba, bylo pak zjišťováno protínáním anebo vylučovací metodou.

Zničení. Používanou výzbrojí byly téměř výlučně puška Mac Milan a 20mm kanon obrněného vozidla. Jejich dosah 800 až 1200 m, přesnost a průbojnost umožňovaly dosahovat velmi uspokojivých výsledků proti cílům v dálkách přes 1000 m chráněných proti střelbě malorážových zbraní. Puška Mac Milan ráže 12,7 mm používá průbojnou trhavou a zápalnou munici a používá se buď „na zemi“, nebo ke střelbě z postranní střílny obrněného vozidla. 20mm kanon obrněného vozidla je sice méně přesný, avšak naproti tomu poskytuje optimální ochranu při pozorování a střelbě.

Ve všech případech je úspěch úkolu podmíněn dvěma základními činiteli:

- rychlostí reakce na činnost sniperů, protože snipeři po provedení několika střelb rychle mění svoje stanoviště,
- převahou palby, která je zárukou věrohodnosti.

Organizace a sestava

Boj proti sniperům řídí velitel čtyř vybavených obrněným vozidlem a pověřený koordinací pozorovacích (včetně vybavených infračervenými přístroji) prvků, odvetných (palebných) prvků a ochranných prvků.

Pozorovací a odvetné (palebné) prvky, stabilní anebo mobilní, pozorují v několika směrech k lokalizaci a zjištění sniperů a potom uskutečňují odvetu úměrnou útoku proti spolehlivě zjištěným sniperům.

Mobilní prvky používají několika obrněných vozidel umístěných na pozorovacích a střeleckých stanovištích, jakož i několika obrněných vozidel pro přepravu střelců vybavených puškami Mac Milan.

Úkolem ochranného prvku je vytvářet clonu mezi sniperem a jeho cílem, překonávat nebezpečné prostory a poskytovat pomoc raněným.

Do sestavy patří také zdravotnická skupina vybavená obrněným zdravotnickým vozidlem a pověřená poskytovat zdravotnickou pomoc obyvatelstvu i jednotkám OSN.

Na počátku konfliktu v Sarajevu snipeři (zákeřní střelci) ovládali město a terorizovali civilní obyvatelstvo. Zasazení stále mobilní jednotky elitních střelců vneslo mezi snipery zmatek, a ti byli nuceni svoje akce omezit nebo od nich zcela upustit.

Tento boj je jednou ze složek boje ve městě. Činiteli úspěchu při plnění tohoto úkolu jsou zkušenost, mobilita, rychlost zásahu, optimální využití prostředků a bdělost.

(-JN-)

Porostou výdaje na americké ozbrojené síly?

„Konec omezování výdajů na americké ozbrojené síly“. To je jeden z titulůk světových sdělovacích prostředků oznamujících nové skutečnosti. Zdá se, že krátké období snižování napětí ve světě a tím i omezování zbrojních rozpočtů končí.

Americký prezident Bill Clinton oznámil, že bude požadovat urychlené zvýšení vojenského rozpočtu o 25 miliard dolarů v příštích pěti letech. Prezident tak zřejmě reagoval na silnou kritiku ze strany republikánů, že zanedbává ozbrojené síly. Navíc po vítězství republikánů ve volbách do Kongresu by se zřejmě nevyhnul tlaku, aby opět našel prostředky na nové zbraně a obnovu některých projektů, jako například Reganův program „hvězdných válek“, nebo zvýšení počtu moderních bombardovacích letounů.

Prezident Bill Clinton oznámil, že pod jeho vedením zůstanou americké ozbrojené síly „nejlepší armádou na Zemi“. Jejich úkolem bude udržovat takový stupeň bojové připravenosti, aby USA mohly vést téměř „současné dvě velké regionální války“.

Následující tabulky umožňují posoudit vývoj amerického zbrojního rozpočtu od roku 1960, sílu ozbrojených sil na konci studené války a v současnosti, cenu za zahraniční intervence, jakož i prodej zbraní do rozvojových zemí. Pomohou čtenářům Vojenského profesionála pochopit, proč dosavadní prezidentovy návrhy nemohou uspokojit ty, kteří si ztěžují, že výdaje na zbrojení jsou až 150 miliard dolarů za potřebami.

Spojené státy americké zvýšily svůj vývoz zbraní do rozvojových zemí a tím i svůj podíl na celkovém zbrojním exportu. Všeobecně se však prodej zbraní do této části světa snížil. Uvádí se to ve zprávě amerického Kongresu o stavu této oblasti. Podle tohoto zdroje USA v roce 1993 prodaly do třetího světa zbraně za 14,8 miliardy dolarů, zatímco v roce 1992 to bylo 14,6 miliardy.

Rusko bylo v roce 1993 za USA a Velkou Británii třetím největším dodavatelem zbraní rozvojovému světu a vydělalo 1,8 miliardy dolarů v porovnání s 1,6 miliardami rok předtím.

To všechno již není tak, jako například v roce 1987, když bývalý Sovětský svaz dosáhl z prodeje zbraní příjmem 27 miliard dolarů, avšak i tak je zřetelné, že vývoz zbraní po „konverzním kroku“ v popřevratových letech ve střední a východní Evropě, jinde takto nepůsobil. Současné je zřejmé, že po určitém zakolísání tohoto exportu mnohé země, především silné, onen druh obchodu rozvíjejí.

Již v roce 1993 se podíl USA na zbrojních obchodech v rozvojových zemích vyšplhal na 73 procent. Ve srovnání s předcházejícím rokem tak vzrostl o pětinu.

Nutno říci, že přes strmou křivku růstu podílu USA na vývozu zbraní, celkový obrat zbrojovky v USA se v zemích třetího světa zvýšil jen málo. Je to jen na první pohled protismyslné – jde o to, že se snižují kapacity trhu s vojenskou technikou. Na středním východě nákupy této výroby v roce 1993 představovaly „jen“ 20,4 miliardy dolarů, což je o 22 procent méně jak v předcházejícím roce.

Pokud jde o USA, kde se zbrojní výroby nemile dotkla i snížená poptávka Pentagonu, přesto, že za Clintonovy administrativy podíl amerických zbraní na světových trzích stoupá, svádějí jejich výrobci tvrdý boj o zítřejší úděl. Snaží se vylepšit si jej společnými výzkumy a zdroji. Do této strategie zapadá i nedávná fúze obřích společností Lockheed a Martin Marietta – výrobce vojenských letounů a producenta armádní elektroniky a raket. Tito obři se skutečně činí a ze světových trhů postupně vytlačují své evropské soupeře.

Zbrojní bossové dovedou být tvrdí, a ti nejmocnější obzvlášť. Tvrdí, že tolik „citlivé“ odvětví, jakým je obranný průmysl, by se nemělo ponechávat napospas každoročním rozpočtovým rozmarům vlády a parlamentu.

Ale to snad nemyslí skutečně vážně.

Podle zahraničních materiálů zpracoval:
Ing. Jaroslav Čevela

Vývoj vojenského rozpočtu v USA

Tabulka 1

Skutečné výdaje (v mld dolarů)							
'62	'68	'73	'80	'84	'89	'91	'94
50	100	80	140	230	300	271	270
Kubánská krize	Válka ve Vietnamu	Odchod z Vietnamu	Krize s rukojmími v Íránu	Odchod z Libanonu	Pád Berlínské zdi	Válka v Perském zálivu	Vojenské operace v Somálsku, na Haiti a v Perském zálivu

Početní stav příslušníků ozbrojených sil USA

Tabulka 2

Období – Rok	'82	'84	'86	'88	'90	'92	'94
Početní stav (v mil.)	2	2	2,2	1,9	1,8	1,75	1,7

Poznámka: Počty jsou přibližné

Početní stav hlavních druhů ozbrojených sil USA

Tabulka 3

Druh ozbrojených sil a výstroje	Před rozpadem SSSR	V současnosti	Clintonův plán
Počet aktivních divízií	18	12	10
Letadlové lodi	15	11	11
Vojenská plavidla	546	382	346
Počet stíhacích perutí	24	13	13
Divize námořní pěchoty	3	3	3
Ponorky s jadernými raketami	34	15	14
Strategické bombardéry	301	190	184
Mezikontinentální balist. rakety	1000	642	500

Poznámka: Počty jsou přibližné

Cena za zahraniční operace

Tabulka 4

Místo zahr. operace	Rok	Zab./Raněn.	Počet voj.	Nákl. v USD
Libanon	1982–84	266/169	1900	63,0 mil.
Grenada	1988	18/115	8800	76,0 mil.
Panama	1989–90	23/324	22500	163,3 mil.
Perský záliv	1991	392/467	541000	7,3 mld.
Somálsko	1992–94	23/143	25800	884,9 mil.
Perský záliv	1994	0/0	16827	1,0 mld.
Haiti	1994	1/2	21000	1,0 mld.

Poznámka: Počty jsou přibližné

Jazykový koutek

Bosnia crash shows need for visibility at higher altitude

US officials overseeing the Predator medium-altitude unmanned aerial vehicle program will work to accelerate the integration of a radar into the aircraft to improve visibility through clouds and fog.

A synthetic aperture radar system was to be operational on the Predator by Jan. 1, 1996, but with the unmanned aircraft flying missions over Bosnia, the need has become more urgent.

The aircraft operating over Bosnia now (August 1995) use video and infrared cameras to transmit tactical battlefield images back to US-operated ground station. The imaging equipment in Predator has been hampered by overcast skies and ground fog, forcing operators to fly the reconnaissance aircraft at lower levels than originally envisioned.

The aircraft has operated below 4000 feet and well above 20 000 feet in support of Operation Provide Promise, monitoring ground operations in the Bosnian region. That course of action, however, has cost at least one aircraft to ground fire, and perhaps a second.

The second aircraft developed engine trouble, which may have been caused by ground fire. The United States now operates three Predator aircraft from Albania.

Military officials are poring over flight data to determine the reason for the second Predator crash. Each time a Predator aircraft relays images to the ground station, it includes data on its condition. From that information operators said they will eventually be able to determine the reason for the failure, but they said it likely was caused by damage from ground fire.

At low levels, flying only about 100 mph (mil za hodinu), the Predator „is a sitting duck“. Because of its composite construction, quiet engines and size, Predator is virtually impossible to spot at medium altitude. At low altitude, however, it is more vulnerable. It was not intended to be stealthy.

A synthetic aperture radar would enable the Predator to capture imagery of fixed targets from safe altitudes of 10 000 feet and above, despite cloud cover or dense fog. The radar envisioned for Predator would be capable of capturing images on the ground in areas measuring 1000 meters by 300 meters.

The cost per plane is about \$2 million. Most of the cost is in the sensors and processors on board the aircraft.

There will be no effort to recover the two downed vehicles, because the technologies on board are all commercial items. If they do go down, you can leave them. The Predator was designed that even if it glides to a perfect landing after an engine failure, you could just leave it.

US Army to study cruise missile responses

US Army officials intend to launch a research effort over the next year (1996) to assess innovative ways to combat cruise missiles.

The Army's Space and Strategic Defense Command, Huntsville, Alabama, is seeking industry proposals for a „Cruise Missile Radical Response Concept Study“, according to a Nov. 14 announcement.

The announcement defines the threat to include cruise missiles, antiradiation missiles, unmanned aerial vehicles, short range rockets, tactical air-to-surface missiles, attack helicopters and deployed submunitions.

Concepts could include:

- combatting terrorists by using low-cost unmanned aerial vehicles,
- considering new uses of currently fielded weapons to handle the cruise missile defense role,
- considering whether theater missile defense weapons can handle the cruise missile threat,
- assessing cruise missile defense concepts for use in operations other than war.

The idea is to find nontraditional concepts which have not been looked at that could be more cost effective than current missile defense programs.

Army officials are improving the Patriot system with a new advanced capability missile to protect against cruise missile threats, and the Army's Medium Extended Air Defense System also is being developed to protect troops from low-flying missiles.

RAFALE

Agile, stealthy, survivable. Rafale is the only 4th generation air combat aircraft to be fully operational before the year 2000.

Day or night, in all weathers, Rafale delivers multi-mission capability. Powerful weapons, advanced technologies and sophisticated on-board countermeasures give Rafale the edge. But not in the air, Rafale also scores on the ground, costing little to maintain, support and deploy throughout its operational life.

Rafale can deploy all the armaments of the allied nations – and will take the weapons of tomorrow. Air to air or air to ground, only Rafale can be loaded ready for either mission on one and the same flight. Beyond visible range or in close combat, Rafale can counter any threat. Hard to see, hard to target, hard to hit, Rafale is designed to survive, with advanced built-in countermeasures that enhance its lethal power.

Rafale combines the roles of more than 5 specialised aircraft in one high-performance platform – with cost-effectiveness and efficiency priorities.

A combination of highly sophisticated sensors and communications assets feeds data into a pilot-friendly cockpit to reinforce Rafale's total superiority.

This is the key to exceptional multitarget acquisition and kill performance in all tactical situations.

Proven in over 2500 flights to date, Rafale leads the field. New technology is at its heart. Successfully implementing fly-by-wire technology, Rafale is unmatched for agility and safety in the air. New generation engines, with superior thrust-to-weight ratio, highly sophisticated and full authority digital control, deliver outstanding performance, and exceptional acceleration rate. The highly reliable engines provide increased range through lower fuel consumption.

Unmatched flexibility and maximum fire power

Rafale combines a high level of systems integration with an extensive weapons-carrying and storage capability.

In a single platform Rafale fulfils missions currently requiring several different aircraft:

- air superiority,
- air surface,
- air defence,
- aerial reconnaissance.

No less than 14 stores-carrying stations, including 5 for heavy loads or fuel tanks, give an external carrying capability of 8 tons, including a large mix of air to air, air to ground, air to surface weapons, as well as reconnaissance options.

Ultimate efficiency

Rafale is a powerful integrated system – designed to provide pilots with complete tactical information during all phases of the mission.

Rafale allows the pilot to select the optimum task-sharing mode between human and automated functions.

Rafale's performance superiority in the air is matched equally by its economic benefits.

Sophisticated sensors and communications assets ensure maximum operational efficiency:

- multifunction radar,
- frontal optronic system,
- real time secure datalink.

Propulsion

M88-2 is the first member of a new generation of military aircraft engines:

- compact and modular design,
- high thrust-to-weight ratio,
- low specific fuel consumption,
- low life cycle cost,
- full authority digital control giving unrestricted operation,
- extremely fast throttle response,
- integrated maintenance.

Survivability

Rafale uses an innovative approach. By intimately linking systems and twin-engine air platform Rafale's survivability is significantly enhanced:

- airframe shape and extensive use of stealth materials for low observability,
- delta – canard configuration and digital flight control systems for superior agility,
- aircraft systems controlled by powerful management computers for unerring (bezpečnou) flight capability in all adverse conditions,
- spectra new-generation internal fully integrated self-protection system for maximum environment awareness.

Pilot accommodation:

- friendly man-machine interface,
- finger tip control of systems and displays,
- full glass cockpit for optimal instantaneous and simultaneous target awareness,
- tilted ejection seat for reduced effects of G-force,
- maximum automation of the flight management and attack functions to ease pilot workload.

Customised integrated logistics support

Reduced operating costs and streamlined infrastructure mean that Rafale is both cost-effective and efficient:

- permanent identification and recording of technical events, is provided through a smart built-in test and recording system,
- integrated logistic support included in every step of development since the design phase,

– turnaround time is considerably reduced, ensuring optimum readiness.

Kampfmesser

Klingenwaffen für den Nahkampf gehören seit den frühesten Zeiten zur Bewaffnung des Menschen. Während andere Arten der Bewaffnung in Form und Gebrauch verfeinert wurden, ist das Messer verhältnismässig einfach geblieben. Soldaten haben schon immer Messer getragen. Sie gehörten zur Grundausrüstung der Bewaffneten und dienten mehr als Werkzeug denn als Waffe. Im Ersten Weltkrieg ergaben sich jedoch Situationen, in denen der Schwerpunkt bei der Verwendung von Messern mehr auf der Waffe als auf dem Werkzeug lag, und die Kampftechnik (metoda boje) mit dem Messer sowie der Nahkampf ganz allgemein wurden allmählich ernster weiterentwickelt. Die kriegsführenden Nationen produzierten alle eine Vielzahl von Kampfmessern. Einige wurden wegens für diesen Zweck angefertigt, andere aus den in den Schützengräben an der Front verfügbaren Material improvisiert – sogar aus den Eisenpfählen der Stacheldrahtzäune in den deutschen Schützengräben.

Im Zweiten Weltkrieg waren dann die Kampfmesser in ihrem eigentlichen Element, um in den Händen von Kommando-Trups oder bei Überfällen den lautlosen Tod zu bringen, wenn Lautlosigkeit entscheidend war.

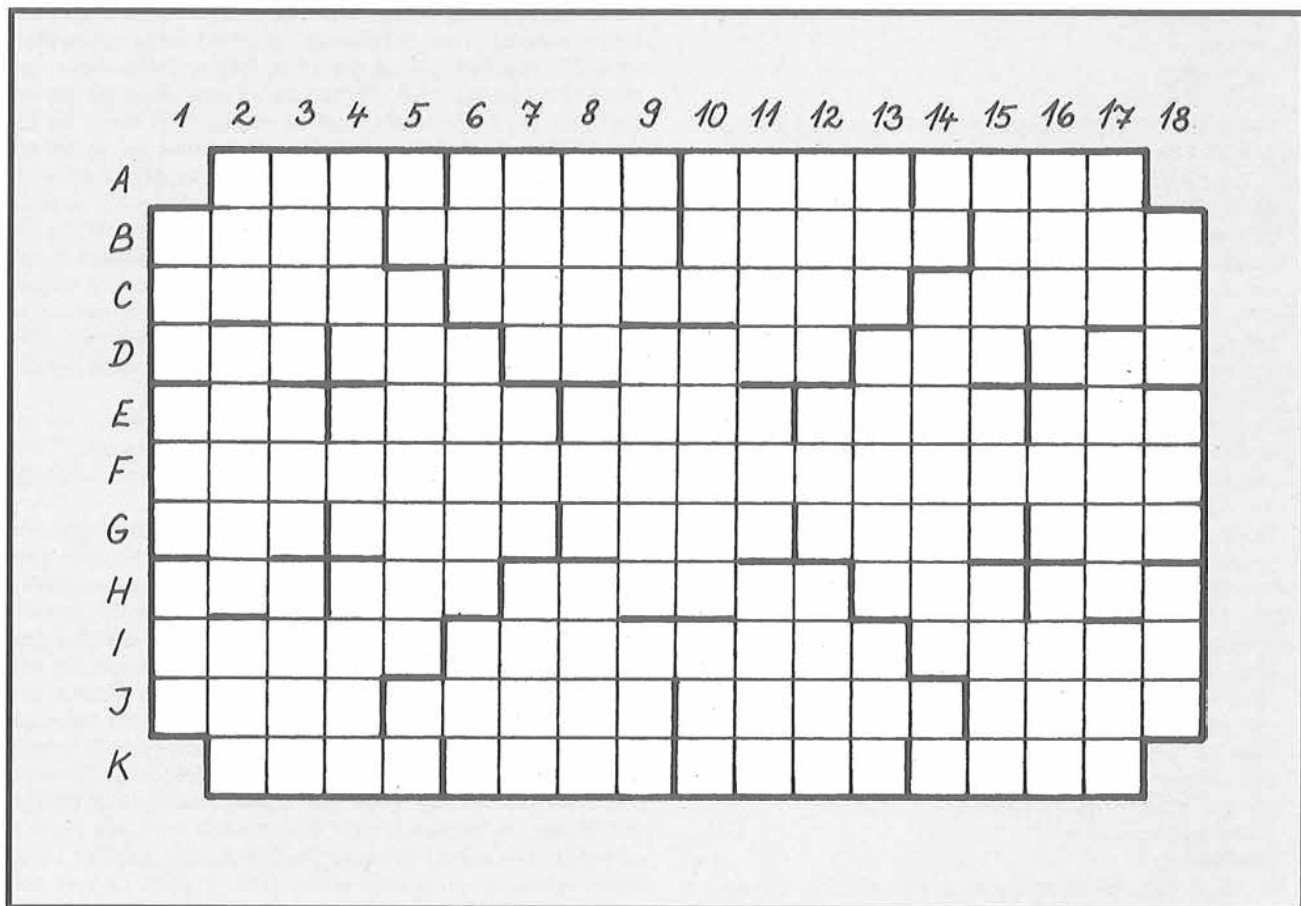
Zu Beginn des Zweiten Weltkrieges begannen die englischen Kommando-Einheiten und das American Office of Strategic Services eine Zusammenarbeit und einen Informationsaustausch über die Kampfweise und die zweckmässige Konstruktion der Bewaffnung. Was die Bewaffnung anbelangt, so galten die Bemühungen der Entwicklung und Herstellung von Spezialausrüstung, die den hinter den feindlichen Linien eingesetzten Agenten nützlich sein sollte. Diese Ausrüstung reichte von Gegenständen zur Spionage und Überwachung bis zu Geräten zur Zerstörung und Sabotage. Diese Untersuchungen und Entwicklungen umfassten teilweise auch das Thema Kampfmesser. Man war sich darüber klar, dass jedes Messer, so funktionell seine Konstruktion auch sein möchte, im praktischen Einsatz gewissen Beschränkungen unterlag. Diese Beschränkungen waren nicht immer offensichtlich, nicht einmal unbedingt wichtig, aber es hatte sich herausgestellt, dass unter bestimmten Einsatz-Bedingungen diese Beschränkungen verantwortlich für Fehlschläge sein würden. Diese Mängel waren normalerweise nicht die Sorge einfacher Kommando-Angehöriger oder Soldaten, die gelehrt wurden, alternative Techniken anzuwenden, wenn ein Angriff mit dem Messer nicht das geeignete Mittel war, den Feind sofort zu töten. Kurz gesagt: wenn es nicht möglich war, ihn rasch und sofort zu töten, waren andere Methoden denkbar, ihn kampfunfähig zu machen. Das Fairbairn-Sykes-Kampfmesser war unter Berücksichtigung solcher Umstände entworfen worden, und wenn kein sofort tödlicher Stoss angebracht werden konnte, war es möglich, den Gegner durch einen Angriff auf andere lebenswichtige Arterien oder Nervenzentren auszuschalten. Davon einmal abgesehen gab es aber auch Situationen, in denen kein alternativer Angriff möglich war, und in denen die Voraussetzungen für einen Messerkampf nicht gegeben waren. Das traf im Prinzip auf die folgenden Fälle zu:

- im Falle einer Gefangennahme durch den Feind, nachdem die sichtbar getragenen Waffen abgenommen worden waren oder nach einer ersten Leibesvisitation die meisten persönlichen Ausrüstungsgegenstände entdeckt worden waren,

- im Falle einer Gefangenschaft oder Besetzung, wenn alles, was nach einer Waffe aussah, so getarnt werden musste, dass es auch einer sorgfältigen Durchsuchung entging.

(-JN-)

Citáty známých osobností:

Autorem výroku je ARISTOTELES ze Stagiry, nejuniverzálnější antický filozof a myslitel. Byl žákem Platóna a vychovatelem Alexandra Velikého. Jeho citát, vztahující se ke vzdělání, je tajenkou křížovky.

VODOROVNĚ:

A. Obsah drahého kovu v minci; německé mužské jméno; chyba ve hře; umělecký směr po 1. svět. válce. – B. Cizokrajný dravý pták; švédské lyžařské středisko; kypřiti půdu pluhem; roku 1995. – C. Tkáň vytvořená při hojení zlomeniny; ??? (1. část tajenky); stará ruská vojenská pistole. – D. Čajová růže; belgické lázně; slitina mědi, zinku a niklu; neproclené zboží; spojka odporovací. – E. Naše politická strana; český zpěvák pop-music; symbol moudrosti; hodně; popravčí. – F. ??? (2. část tajenky). – G. Rodový znak; spodní útvar jury; domácí dívka jmé-

no; madridský fotbalový klub; plošná polní míra. – H. Druh ukončení šachové partie; švýcarská tisková agentura; bylina zvaná čapí nůsek; SPZ Litoměřic; epidemická choroba. – I. Chobotnatci; ??? (3. část tajenky); nejstarší latinský překlad bible. – J. Kulečnicková hůl; zn. zubní pasty; mořské ryby; protiklad. – K. Jednoduchý dopravní prostředek; turecké město; město v bývalé Jugoslávii; nízká teplota.

SVISLE:

1. Divadelní jednání; části vozů; citoslovce vybidnutí k tichu. – 2. Pobídka; název zahraničního televizního seriálu; konzervující nálev. – 3. Popěvek; zkr. naší bývalé policie; africký stát. – 4. Hudební nebo slovesné dílo; koloidní roztok; součást aromatických olejů. – 5. Vězení hraběte Monte Christa; sloučiti; německé přítakání. – 6. Zkr. býv. Slovenské akademie věd; soubor map;

SPZ Prachatic. – 7. Cizí ženské jméno; seknutí; terénní vytrvalostní běh. – 8. Plemeno menších psů; část auta; japonský ostrov. – 9. Kmeny stromů; potrhýlý člověk; polská řeka. – 10. Okolo; návěstí; výraz opovržení. – 11. Stát v Přední Asii; pražská SPZ; řeka v SRN. – 12. Tropická rostlina (dosna); německý člen určitý; třesení. – 13. Číslovka řadová; kurýr; krétské pohoffi. – 14. Řím. čís. 501; nadejiti; německé osobní zájmeno (1. osoba). – 15. Jemný likér; voj. název pro trinitrotoluen; korálový ostrov. – 16. Plemeno velkých psů; žabí citoslovce; znázornění zemského povrchu. – 17. Zastaralé vztahné zájmeno; tenké lano; harmonie. – 18. Důrazný nesouhlas; dehet; souhvězdí zvěrokruhu.

NÁPOVĚDA:

H. ATS, K. Asin, Sasa, 8. Aomi, 12. der.

Průzkumné vozidlo BRM-1K

Toto obrněné vozidlo patří k moderním prostředkům vojskového průzkumu především ruské a ukrajinské armády. Vyznačuje se poměrně velkou palebnou silou, velmi dobrou pohyblivostí na komunikacích i v náročném terénu a dostatečnou odolností pancéřové ochrany. Vozidlo BRM-1K je přepravitelné vzduchem transportními letouny vojenského dopravního letectva. Je plně obojživelné.

Charakteristickým znakem vozidla je robustní dvojímístná, plochá věž. Základní zabudovanou výzbroj tvoří kanón ráže 73 mm a spřažený kulomet ráže 7,62 mm. Vozidlo může mít v zadní části věže instalovány dva tříhlavňové zadýmovací granátomety ráže 81 mm. Pancíř korby a věže odolávají střelivu ráže 7,62 mm. V bojovém prostoru je jedna zadní stílna a osm bočních. Pro vedení průzkumu je vozidlo vybaveno laserovým dálkoměrem s dosahem od 300 do 8000 m, elektrooptickým dalekohledem a průzkumným radiolokátorem s dosahem na osoby 2000 m a bojovou techniku 7000 m. Ve vozidle jsou ještě uloženy dva přenosné protiletadlové komplety a dva 5,45mm samopaly. BRM-1K je ve výzbroji ruské, ukrajinské, polské a maďarské armády.

Základní takticko-technická data:

Bojová hmotnost	13,3 t
Hlavní výzbroj – kanón.....	73 mm
Vezená zásoba střeliva pro kanón	20
Kulomety	1x7,62 mm
Maximální rychlost tanku.....	65 km.h ⁻¹
Jízdní dosah.....	550 – 600 km
Překročitelnost.....	2,5 m
Výstupnost.....	0,7 m
Výkon motoru.....	220 kW
Rozměry (d x š x v).....	6,8 x 2,9 x 1,9 m

Víceúčelový obrněný transportér BTR-50P

Jde o zastaralý víceúčelový obrněný transportér. V první polovině 60. let patřil k nejrozšířenějším OT ve výzbroji ozbrojených sil bývalého SSSR, popřípadě ve speciálním provedení i v některých armádách bývalé Varšavské smlouvy.

Vyznačuje se velkou přepravní kapacitou a poměrně dobrou pohyblivostí, průchodivostí v náročném terénu a schopností plavby. Má však nedostatečnou palebnou sílu a nízkou úroveň pancéřové ochrany. Převážná většina vozidel je vyzbrojena střežově lafetovaným kulometem ráže 7,62 mm. Střední část korby je výrazně zvýšena, zadní část nad motorovým a převodovým prostorem tvoří vodorovnou plošinu, která byla původně opatřena dvěma rampami pro podpůrnou výzbroj (PtK 57mm, 76mm nebo 85mm).

V bojovém prostoru nejsou boční stílny. Pancíř OT odolává střelivu ráže 7,62 mm. Vozidlo není vybaveno kolektivními prostředky ochrany proti účinkům ZHN. Od základního vozidla bylo odvozeno poměrně mnoho verzí: OT s kulometem ráže 14,5 mm (PA), OT se zvýšenou balistickou odolností a kolektivními prostředky ochrany proti ZHN (PK), velitelské vozidlo (PU), obojživelné vyprošťovací vozidlo (PK), dílenské vozidlo (MTP), samohybný raketový odtarasovač (MTK). Vozidla jsou ještě ve výzbroji ruské, ukrajinské a maďarské armády.

Základní takticko-technická data:

Bojová hmotnost	14,2 t
Hlavní výzbroj – kulomet	1x7,62 mm
Vezená zásoba střeliva pro kulomet.....	1250
Přepravní kapacita	2 + 20 osob
Maximální rychlost tanku.....	44 km.h ⁻¹
Jízdní dosah.....	400 km
Překročitelnost	2,8 m
Výstupnost	1,1 m
Výkon motoru.....	220 kW
Rozměry (d x š x v).....	7,1 x 3,1 x 1,97 m

Obrněná vozidla

